

ΧΡΟΝΙΚΑ זכרונות

ΟΡΓΑΝΟ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟΜΟΣ ΙΘ' • ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 142 • ΜΑΡΤΙΟΣ - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1996 • ΝΙΣΑΝ - ΙΓ'ΙΑΡ 5756

Η 50^η ετία του Κεντρικού Ισραηλιτικού Συμβουλίου Ελλάδος (1945 - 1995)

*“Το χάσμα π' άνοιξ' ο σεισμός
κι ευθύς εγιόμισ' άνθη”.*

Δ. ΣΟΛΩΜΟΣ

ΤΟ 1995 ΣΥΜΠΛΗΡΩΘΗΚΑΝ πενήντα χρόνια από την ίδρυση, με τον Α.Ν. 367 του 1945, του Κεντρικού Ισραηλιτικού Συμβουλίου Ελλάδος. (Η σημερινή μορφή του συντονιστικού οργάνου εκπροσωπήσεως του Ελληνικού Εβραϊσμού οριστικοποιήθηκε το 1951 με το νόμο 1657).

ΤΗΝ ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΕΤΙΑ αυτή εορτάζει φέτος ο Ελληνικός Εβραϊσμός τιμώντας την Ελληνική Πολιτεία για τη σημαντική βοήθεια την οποία του προσέφερε καθώς και τους ομόθρησκους πρωτεργάτες για το θεμελιακό έργο που επετέλεσαν.

ΤΟ ΑΝΑ ΧΕΙΡΑΣ τεύχος του περιοδικού μας, με τα δημοσιεύματά του, αναφέρεται στην πρώτη πενταετία (1945-1951) της δράσεως του Κεντρικού Ισραηλιτικού Συμβουλίου Ελλάδος και της εργώδους προσπάθειας που κατεβλήθη για την ανασύνταξη κυριολεκτικά από τη στάχτη (των κρεματορίων) των δυνάμεων του Ελληνικού Εβραϊσμού.

ΕΙΚΟΝΑ ΕΞΟΦΥΛΛΟΥ: Σύμβολα της πολιτιστικής ταυτότητας των Εβραίων της Ελλάδος. Ιδέα της ζωγράφου κας Άρτ. Αικαλάη, σχέδιο της γραφίστριας κας Αφροδίτης Αντωνάκη.

ΣΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΩΝ
 συνεδριάσεων του Κεντρικού
 Ισραηλιτικού Συμβουλίου
 Ελλάδος, με ημερομηνία 2
 Αυγούστου 1949, ο τότε
 πρόεδρος του, ο αείμνηστος
 Ασέρ Μωυσής, κάνοντας
 σύντομη αναφορά στο έργο της
 τετραετούς δράσεως ανέφερε,
 μεταξύ άλλων, τα εξής:
 «... Όταν ανέλαβε το πρώτο
 Συμβούλιο του Κεντρικού
 Ισραηλιτικού Συμβουλίου
 Ελλάδος οι Κοινοότητες ήταν
 διαλυμένες, οι ομόθρησκοι
 κατά το πλείστον ευρίσκοντο
 εις κατάστασιν απελπισίας.
 Αμέσως το Κεντρικό
 Ισραηλιτικό Συμβούλιο
 εφρόντισε διά την
 αναδιοργάνωσιν των
 Κοινοτήτων και εισηγήθη εις
 την κυβέρνησιν διά την
 ψήφισιν των σχετικών νόμων...
 Ίδρυσε Ιδρύματα και
 Οργανισμούς και ανακούφισε
 τους εκ του διωγμού
 επιζήσαντας ομοθρήσκους και
 τέλος εθέσπισεν συνείδησιν ότι
 αι εγκαταλελειμμένοι
 Ισραηλιτικοί περιουσία δέον
 να ανήκουν εις το σύνολον
 των επιζησάντων
 Ισραηλιτών...».

Το Φ.Ε.Κ. (αρ. φύλλον 143, 7 Ιουνίου 1945) στο οποίο δημοσιεύθηκε ο Α.Ν. 367 περί ανασυγκροτήσεως των Ισραηλιτικών Κοινοτήτων. Το άρθρο 5 του νόμου αυτού ορίζει την προσωρινή ίδρυση του Κ.Ι.Σ. ως οργάνου εκπροσώπησης των Ισραηλιτικών Κοινοτήτων Ελλάδος.

Τιμάμε εκείνους που βοήθησαν να ανασυνταχθεί ο Ελληνικός Εβραϊσμός

ΟΤΑΝ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΝ τα παραπάνω είχαν περάσει τέσσερα μόλις χρόνια από το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, το οποίο βοήθη τους Εβραίους της Ευρώπης λιγότερους κατά 6 ολόκληρα εκατομμύρια ψυχές. Σ' αυτή την εκατόμυη του μαρτυρίου, ο Ελληνικός Εβραϊσμός κατέχει το θλιβερό

προνόμιο να είναι μεταξύ των πρώτων στον αριθμό των θυμάτων αφού χάθηκε το 86% του. «Τρόμος βαρύν μου εγίνηκε η λειτουργία της μνήμης / Λιποψνχώ σε κάθε ανάμνησή μου», γράφει η ποιήτρια Διαλεχτή Ζευγώλη-Γαλέζου.
 ΘΑ ΑΝΑΚΑΛΕΣΟΥΜΕ ΤΗΝ ΜΝΗΜΗ των παλαιότερων στο 1945. Η περίοδος της πανεθνικής

περιόδου του θανάτου, της μαύρης Κατοχής έχει περάσει. Η Ελλάδα είναι ελευθερωμένη, αλλά εντελώς κατεστραμμένη. Ολόκληρες πόλεις και χωριά έχουν ερημώσει, το μεγαλύτερο μέρος του λαού έχει συγκεντρωθεί στα μεγάλα αστικά κέντρα σε αναζήτηση του επιουσίου, μεγάλες περιοχές της χώρας δεν ελέγχονται από την κυβέρνηση, οι δημόσιες υπηρεσίες υπολειπονται, οι συγκοινωνίες είναι διαλυμένες, το επισιτιστικό πρόβλημα κυριαρχεί ως πρωταρχική ενέργεια των αρχών αλλά και ως καθημερινή έγνοια των απλών πολιτών, περιουσίες έχουν καταστραφεί ή έχουν αλλάξει χέρια, μια κοινωνία διαιρεμένη αναζητά διεξόδους όχι για να αναπτυχθεί αλλά απλά για να επιβιώσει.

ΜΕΣΑ Σ' ΑΥΤΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΚΟ ΧΑΟΣ υπάρχουνε και εμείς οι Εβραίοι. Άλλοι επιστρέφουμε από τα στρατόπεδα του θανάτου, άλλοι βγαίνουμε από τους κρηνώνες όπου μας φύλαγαν οι Χριστιανοί συνέλληνες, άλλοι καταβαίνουμε από τα βουνά της Εθνικής Αντιστάσεως. Βρίσκουμε τις οικογένειές μας διαλυμένες: αναζητούμε τους συγγενείς μας και δεν υπάρχουν, ούτε κανένας μπορεί να μας πληροφορήσει για την τύχη τους. Αναζητάμε το βιος μας: κι αυτό είναι διαρπαγμένο, χαμένο. Αποζητάμε τη βοήθεια των κοινοτήτων μας: είναι διαλυμένες, ανύπαρκτες. Προσφεύγουμε στην ικεσία του Θεού: οι Συναγωγές μας όμως είναι κατεστρεμμένες, ρημαγμένες, οι θρησκευτικοί λειτουργοί έχουν κι αυτοί χαθεί στα στρατόπεδα της ντροπής. Πουθενά φως, από πουθενά βοήθεια!

ΤΟΤΕ ΜΙΑ ΟΜΑΔΑ ΟΜΟΘΡΗΣΚΩΝ, πραγματικά και κυριολεκτικά αιμινήτων, αναλαμβάνουν την προσπάθεια της ανασυντάξεως του Ελληνικού Εβραϊσμού. Από την αρχή, από το πλην μηδέν, από το α μικρό.

ΣΤΗΝ ΑΓΩΝΙΩΔΗ ΑΥΤΗ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ της ελπίδας δύο παράγοντες μας συνέτρεξαν:

Ο ΠΡΩΤΟΣ είναι οι εβραϊκοί οργανισμοί του εξωτερικού, και κυρίως των ΗΠΑ, μια και εκείνοι της Ευρώπης βρισκόντουσαν στην ίδια κατάσταση με μας. Είχαμε όμως ένα επιπλέον σοβαρό πρόβλημα: ο Ελληνικός Εβραϊσμός, εκτός από τη μεγάλη κι ανθούσα Ισραηλιτική Κοινότητα Θεσσαλονίκης, προπολεμικά δεν είχε σχέση με τους αντίστοιχους Οργανισμούς του εξωτερικού. Οι Εβραίοι της Ελλάδος ζούσαμε τόσο αφομοιωμένοι με τους Χριστιανούς αδελφούς μας ώστε δεν είχαμε σχέσεις με τις εβραϊκές οργανώσεις των άλλων χωρών. Έπρεπε, λοιπόν, τότε, στο τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου να εξηγήσουμε στους παράγοντες του εξωτερικού ότι προπολεμικά υπήρχαν στην Ελλάδα 31 Ισραηλιτικές Κοινότητες σε αντίστοιχες πόλεις, οι οποίες είχαν άλλες αφανισθεί από προσώπου γης κι άλλες είχαν απογυμνωθεί από ανθρώπους και μέσα. Κι εκείνη την ώρα, στα ερείπια της πανευρωπαϊκής ολοκληρωτικής καταστροφής, ήταν δύσκολο να μας προσέξουν. Είμαστε ευγνώμονες σ' αυτούς τους εβραϊκούς οργανισμούς του εξωτερικού ότι μας συνέτρεξαν.

Ο ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΟΜΩΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ που μας συμπαράσταθηκε, εκείνος χωρίς τον οποίο τίποτα δεν θα μπορούσε να γίνει, ήταν η ελληνική κυβέρνηση. Οι ενέργειές της υπέρ των Εβραίων την υψώνουν ψηλά δεδομένου ότι στα τόσα μεγάλα και σημαντικά προβλήματα που αντιμετώπιζε η τότε κυβέρνηση είχε την τίμια θέληση να ασχοληθεί και με τα προβλήματα υπάρξεως των Εβραίων το θρησκευτικά πολιτών της. Στα πρακτικά των συνεδριάσεων του μόλις τότε οργανωθέντος Κ.Ι.Σ.Ε. καταγράφονται συχνές συναντήσεις της ηγεσίας του με τους Κωνσταντίνο Τσαλδάρη, Θεμιστοκλή Σοφούλη, Σοφοκλή Βενιζέλο, Αλέξανδρο Διομήδη, με υπουργούς, με γενικούς διευθυντές υπουργείων. Και πάνω απ' όλα καταγράφεται η ζωοποιός προστασία του Αρχιεπισκόπου Δαμασκηνού, μια προστασία που είχε αρχίσει από τα μαύρα χρόνια της εξοντώσεως του Ολοκαυτώματος και συνεχίστηκε μέχρι την ύστατη ώρα του θανάτου του, τιμώντας έτσι την ανθρωπινή φύση και τη θρησκευτική του ιδιότητα.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ μέσα στα πλαίσια του ενδοαφρόντος της, ψήφισε νόμους μοναδικούς στην Ευρώπη για την απόδοση των περιουσιών των Εβραίων, για την αποκατάστασή μας. Δεν ήταν νόμοι χαριστικοί. Ήταν νόμοι ανθρωπιάς και έμπρακτης αναγνωρίσεως των θυσιών που είχε υποστεί ένα παραγωγικό κομμάτι του ελληνικού λαού, οι Εβραίοι. Ήταν νόμοι στηριγμένοι σε θρόμβους αίματος, οι οποίοι απετέλεσαν το θεμέλιο για να ξαναποκτήσουμε ανθρωπινή οντότητα, να ξαναζητήσουμε, να ξαναβρούμε το σπίτι μας. Όπως γράφει ο Κώστας Τσιρόπουλος. «Το σπίτι είναι η ρίζα της φυλής και του ανθρώπου η ρίζα. Με το σπίτι, διά του σπιτιού γνωρίζει τον πρώτο κόσμο, τον στερεώνει μέσα του και συνειδητοποιεί τον πρώτο αναβαθμό της ιστορίας που είναι της οικογένειας η συνείδηση και η δική της διαδρομή ως γενιάς μέσα στον χρόνο». Αυτό το σπίτι βρήκαμε χάρις στην ελληνική κυβέρνηση.

ΣΤΑ ΠΕΝΗΝΤΑ ΧΡΟΝΙΑ που πέρασαν από τότε δόθηκε πολλές φορές η ευκαιρία στον Ελληνικό Εβραϊσμό να τιμήσει μέσα από τα μύχια της ψυχής του όλους εκείνους, οργανώσεις και άτομα, επώνυμους παράγοντες κι απλούς φίλους, οι οποίοι μας συμπαράσταθηκαν την ώρα του Διωγμού και της Οδύνης. Η οφειλόμενη αναγνώριση είναι αιώνια!

ΣΗΜΕΡΑ ΤΙΜΟΥΜΕ το ελληνικό κράτος. Την πολιτική και πολιτική ηγεσία, τη δημόσια διοίκηση, τις αρχές, τους λειτουργούς της Πολιτείας, την Τοπική Αυτοδιοίκηση, οι οποίοι μας συμπαράσταθηκαν. Χωρίς αυτούς θα είχε χαθεί στο πέλαγος της απελπισίας και το μικρότατο υπόλοιπο του Ελληνικού Εβραϊσμού. Αν οι λίγοι εναπομείναντες Εβραίοι μπορέσαμε να αναγεννηθούμε, το οφείλουμε σε όλους αυτούς.

ΣΕ ΠΑΡΟΜΟΙΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ κάθε λόγος πέρα από τις ευχαριστίες είναι λίγος. Μικραίνει το μέγεθος της ευεργεσίας.

Τα έξι πρώτα κρίσιμα χρόνια

Επισκόπηση από τα πρακτικά
συνεδριάσεων του Κεντρικού
Ισραηλιτικού Συμβουλίου Ελλάδος

ΑΠΟ ΚΑΝΕΝΑ ΑΛΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ δεν μπορεί να παρουσιασθεί περισσότερο ανάγλυφα η εργώδης προσπάθεια που κατεβλήθη αμέσως μετά την απελευθέρωση της Ελλάδος, τον Οκτώβριο του 1944, για την ανασύνταξη των οργάνων εκπροσώπησης του Ελληνικού Εβραϊσμού καθώς και τα προβλήματα που κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν τα όργανα αυτά, παρά από τα πρακτικά των συνεδριάσεων του πρώτου πανελλαδικού συλλογικού οργάνου, του Κεντρικού Συμβουλίου Ισραηλιτικών Κοινοτήτων Ελλάδος, που ιδρύθηκε το 1944, και στη συνέχεια του Κεντρικού Ισραηλιτικού Συμβουλίου Συντονισμού και Γνωματεύσεως, που ιδρύθηκε το 1945.

Τα πρακτικά με την επιγραμματική διατύπωσή τους έχουν το πλεονέκτημα να είναι απρόσωπα, άρα αντικειμενικά και σε κάθε περίπτωση επίσημα αφού η καταγραφή που γίνεται σ' αυτά είναι κοινά αποδεκτή από τους μετέχοντες στη συλλογική δραστηριότητα.

Από τα πρακτικά, λοιπόν, των συνεδριάσεων των διοικητικών οργάνων του Ελληνικού Εβραϊσμού, στην κρίσιμη πρώτη εξετία 1945-1951, προκύπτουν μερικά βασικά στοιχεία για τα κύρια προβλήματα που αντιμετωπίστηκαν την περίοδο αυτή:

α) Η στενή συνεργασία των τότε παραγόντων του Ελληνικού Εβραϊσμού με την ελληνική κυβέρνηση για να υπάρξει ουσιαστική και στο μέτρο του εφικτού αποτελεσματική μέριμνα υπέρ των διασωθέντων (ευρισκομένων στην Ελλάδα ή επιστρεφόντων από τα γερμανικά στρατόπεδα) Εβραίων. **Η επίδειξη πραγματικού ενδιαφέροντος από την Κυβέρνηση της Χώρας** η οποία δεν παρέλειψε - όπως και στην προ του πολέμου περίοδο - να ενισχύσει ηθικά και υλικά τη λειτουργία των Ισραηλιτικών Κοινοτήτων της Χώρας. Παρόμοια αποτελεσματική συνεργασία υπήρξε και με την Εκκλησία της Ελλάδος, ως συνέ-

χεια της άριστης υπέρ των Εβραίων στάσεώς της κατά την Κατοχή.

β) Η σωρεία των άμεσων αλλά και μακροπρόθεσμων προβλημάτων που αντιμετώπισε συσσωρευμένα η τότε εκπροσώπηση του Ελληνικού Εβραϊσμού. Προβλήματα εγκαταστάσεως και μεταστεγάσεως οικογενειών, περιθάλψεως αιχμαλώτων-γερόντων κι άλλων κατηγοριών ατόμων που βρισκόταν σε κατάσταση ανάγκης κι αδυναμίας ασκήσεως των βιοποριστικών τους ασχολιών, εξασφαλίσεως ακινήτων περιουσιών εξαφανισθέντων - αφανισθέντων - επιζησάντων ομοθησικών, αποδόσεως συλλογικών/κοινοτικών και προσωπικών περιουσιακών στοιχείων που νηφαρπάστηκαν ή καταπατήθηκαν, ψηφίσεως νόμων σχετικών με τα γενικά εβραϊκά θέματα αποκαταστάσεως κ.ά. Παράλληλα όμως υπήρχαν και προβλήματα της καθημερινής ζωής τα οποία είχαν ανάγκη άμεσου αντιμετώπισεως όπως,

π.χ. εξευρέσεως θρησκευτικών λειτουργιών για την εκτέλεση τελετουργιών, εβραιδοδασκάλων για την συνέχιση της εβραϊκής παιδείας, στεγάσεως οικογενειών οι οποίες επέστρεφαν από τα στρατόπεδα θανάτου ή από την Εθνική Αντίσταση, ανευρέσεως για όλη αυτή τη γιγαντιαία δραστηριότητα χρηματικών πόρων που δεν μπορούσε να παράσχει η κατεστραμμένη εθνική οικονομία και γι' αυτό έπρεπε να αναζητηθούν από το εξωτερικό, κ.ά. συναφή. Προβλήματα δηλαδή που είχαν σχέση με την **επανάταξη στην κοινωνική διαβίωση ατόμων, οικογενειών, ομάδων, συλλογικών οργάνων.**

γ) **Η άμεση μέριμνα για την ανεύρεση στοιχείων για τους Εβραίους των διαφόρων επαρχιακών πόλεων.** Η Ελλάδα εξερχόταν μιας τριπλής εχθρικής κατοχής - Ιταλικής, Γερμανικής και Βουλγαρικής - και οι Ισραηλιτικές Κοινότητες βρίσκονταν στους γεωγραφικούς χώρους όπου ασκήθηκε η εξουσία και των τριών αυτών εχθρικών δυνάμεων. Επιπλέον, σε πολλές περιοχές της χώρας η εξουσία, αμέσως μετά την Κατοχή, ασκείτο από τις ανταρτικές ομάδες κι όχι από την Ελληνική Κυβέρνηση. Αυτή η κατάσταση καθιστούσε δύσκολη ακόμη και την επίσκεψη σε διάφορες πόλεις ώστε να υπάρχει δυνατότητα απογραφής κι επανασυντάξεως των Ισραηλιτικών Κοινοτήτων. Το Κεντρικό Ισραηλιτικό Συμβούλιο Ελλάδος βοήθησε με πολύ κόπο και με μικρά μέσα τις Κοινότητες να ανασυστήσουν τη

Τα έξι πρώτα κρίσιμα χρόνια

θηρσηκευτική τους ζωή και να εκτελέσουν έργα αναστηλώσεως σε Συναγωγές και νεκροταφεία που είχαν καταστραφεί κατά τον Διωγμό. Μερικά από τα νεκροταφεία που ανήκαν σε Ισραηλιτικές Κοινότητες στις οποίες δεν υπήρχαν πια μέλη, δωρήθηκαν στο Κράτος ή στους οικείους Δήμους.

δ) Με τα πολεμικά - κατοχικά - μετακατοχικά γεγονότα, το σύνολο των διασωθέντων Εβραίων, όπως συνέβη και με μεγάλες μερίδες του υπόλοιπου ελληνικού λαού, συγκεντρώθηκε στην Αθήνα, η Ισραηλιτική Κοινότητα της οποίας αντιμετώπισε τα μεγαλύτερα προβλήματα για την ανάπτυξη της κοινοτικής ζωής και την εξυπηρέτηση των άμεσων αναγκών των διασωθέντων. Εκτός όμως από τα βιολογικά κι επαγγελματικά ζητήματα υπήρχαν προβλήματα με τους Εβραίους οι οποίοι κατά τη διάρκεια της Κατοχής βαφτίστηκαν ως χριστιανοί εξ ανάγκης παρά την εσωτερική θέλησή τους ή έλαβαν μέρος στην Εθνική Αντίσταση και τώρα έπρεπε να «αποχαρκτηρισθούν» βάσει της διαδικασίας των «κοινωνικών φρονημάτων» ή των ελαχίστων εκείνων οι οποίοι συνεργάστηκαν ή κατηγορούνταν ότι συνεργάστηκαν με τον εχθρό. Τα προβλήματα αυτών των κατηγοριών ατόμων ήταν επίσης πειστικά και ζητούσαν νομοθετικές ρυθμίσεις.

ε) Υπήρξαν προβλήματα διακρατικών σχέσεων, όπως εκείνο του κτήματος/οικοπέδου στο Τελ Αβίβ, που ανήκε στην οικογένεια του διπλωμάτη-υπουργού Ιωάννη Πολίτη. Από ένα μόλις συσταθέν Κράτος - εκείνο του Ισραήλ - και από ένα μόλις απελευθερωθέν και κατεστραμμένο - εκείνο της Ελλάδος - ζητήθηκε από τρίτους να επιλύσουν ατομικές ιδιοκτησιακές διαφορές, με μεγάλο οικονομικό αντικείμενο για το οποίο έπρεπε να κινητοποιηθούν από την εκπροσώπηση του Ελληνικού Εβραϊσμού οι διεθνείς εβραϊκοί οργανισμοί ώστε να εξευρεθούν τα αναγκαία χρηματικά ποσά.

στ) Σε μερικά εβραϊκά θέματα οι λύσεις που δόθηκαν στην Ελλάδα ήταν μοναδικές, όπως η καθιέρωση της αρχής ότι: **οι περιουσίες των εξαφανισθέντων από τους Γερμανούς Ισραηλιτών ανήκουν στους επιζήσαντες Εβραίους**. Προς τιμή της Ελληνικής Κυβερνήσεως και των επί τετραετία αγώνων της ηγεσίας του Ελληνικού Εβραϊσμού η αρχή αυτή επεκράτησε και σ' άλλες χώρες και συμπεριελήφθη ως όρος στις Συνθήκες Ειρήνης με τις δορυφόρους χώρες - συμμάχους της Γερμανίας. Βέβαια όπως παρατηρεί η Φραγκίσκη Αμπατζοπούλου στο βιβλίο της «Το Ολοκαύτωμα στις μαρτυρίες

των Ελλήνων Εβραίων» (σελ. 230) και ο Ισ. Νεχαμί στο βιβλίο του «In Memoriam» (σελ. 374) και ψυχρά νούμερα αποδεικνύουν ότι οι ενεργητικοί υπέρ των Εβραίων νόμοι του Ελληνικού Κράτους δεν τηρήθηκαν απόλυτα. «Στη Θεσσαλονίκη, π.χ., σε 11.000 διαμερίσματα που είχαν «επιταχθεί» διεκδίκησαν από τους δικαιούχους τους τα 600 (οι υπόλοιποι είχαν χαθεί στους φούρνους των κρεματορίων), επεστράφησαν τα τριάντα ενώ σε άλλους 270 νόμιμους ιδιοκτήτες επεστράφησαν μόνο ένα ή δυο δωμάτια. Στα 2.300 καταστήματα επεστράφησαν μόνο 299».

ζ) Προσωπικές υποθέσεις που αφορούσαν την ίδια τη ζωή ομοθησικών ετίθεντο υπόψη του Κεντρικού Ισραηλιτικού Συμβουλίου Ελλάδος, του μόνου κοινοτικού οργάνου που μπορούσε από τότε να βοηθήσει (π.χ., ο τάδε από τα Τρίκαλα ζητούσε ενίσχυση για να σπουδάσει σε Μέση Τεχνική Σχολή, μαθητές Ραδιοτεχνικής Σχολής ζητούσαν την αγορά εργαλείων για την άσκηση του επαγγέλματός τους, νέες ζητούσαν βοήθεια για προικοδότηση). Οι άνθρωποι αυτοί ζητούσαν να ενισχυθούν για να ασκήσουν το βασικότερο δικαίωμά τους: εκείνο της ζωής.

η) Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που ζητούσαν άμεση λύση δημιουργήθηκαν οι εξής Επιτροπές:

1) Βοηθημάτων εξ Αιγύπτου, 2) Περιθάλψεως και επισιτισμού, 3) Διαθέσεως βοηθημάτων υπέρ των φοιτητών, 4) Επιχορηγήσεως για υποτροφίες, 5) Ερευνής για τους εκτοπισθέντες, 6) Στεγάσεως, 7) Ορφανοτροφείου. Στη συνέχεια, μετά την διά νόμου ίδρυση του Κεντρικού Ισραηλιτικού Συμβουλίου, συστάθηκαν και λειτουργούσαν η Κεντρική Επιτροπή Περιθάλψεως και με την βοήθεια της Joint: Το Ορφανοτροφείο «Εσθήρ» στην Κηφισιά (εστέγασε συνολικά 250 παιδιά ηλικίας 2 ετών και πάνω), η Στέγη του Απροστάτετου Κοριτσιού στην Αθήνα, ο Οίκος του Εργαζομένου Κοριτσιού, ο Οίκος Επαγγελματικής Αποκατάστασης, Αχσαρά (προσωρινή διαμονή και προετοιμασία ομοθησικών για μετανάστευση στο Ισραήλ) στο Γαλάτσι κατ' αρχήν και αργότερα στη Φραγκοκκλησιά. Επίσης 40-50 γέροντες ομοθησκοί περιεθάλποντο στο Γηροκομείο Αθηνών, φυματικοί σε διάφορα σανατόρια, στην Κοινότητα Αθηνών λειτουργούσε πολιατρείο και τέλος, η Μπενώτ Μπερίτ ίδρυσε αναρρωτήριο. Τεχνική κατάρτιση edideto από την ORT στην Αθήνα.

θ) Το Κεντρικό Ισραηλιτικό Συμβούλιο

Ελλάδος ασχολήθηκε με τη συγκέντρωση στοιχείων για τους δοσιλόγους (Εβραίους οι οποίοι συνεγίσθησαν με τις Αρχές Κατοχής) και παρακολούθησε την εξέλιξη των υποθέσεών τους, προς διευκόλυνση της απονομής δικαιοσύνης. Για το σκοπό αυτό προσέλαβε και ειδικούς ποινικολόγους.

ι) Παράλληλα το Κεντρικό Ισραηλιτικό Συμβούλιο έκανε ενέργειες μέσω του Υπουργείου Εξωτερικών για τη **δίωξη εγγλεματιών πολέμου** και τη συλλογή στοιχείων επί της δράσεώς τους τα οποία ετέθησαν υπόψη των δικαστών κατά τη δίκη της Νυρεμβέργης.

ια) Άρχισε η συγκέντρωση στοιχείων για τους **Έλληνες Χριστιανούς οι οποίοι συνέβαλαν στη διάσωση Εβραίων κατά την Κατοχή** και οι οποίοι ύστερα από εξονυχιστική διαδικασία τιμήθηκαν με τον τίτλο του «Δικαίου των Εθνών» από τον ειδικό Οργανισμό «Γιαντ Βασέμ» του Ισραήλ.

ιβ) Σημαντική ήταν η βασική αποστολή του Κεντρικού Ισραηλιτικού Συμβουλίου Ελλάδος για την **ανάπτυξη της εβραϊκής**

παιδείας. Υπήρξε μέριμνα για την εξεύρεση από το εξωτερικό εβραιοδιδασκάλων, θρησκευτικών λειτουργών και βιβλίων (προσευχητάρια) δεδομένου ότι δεν υπήρχαν στην Ελλάδα.

ιγ) Παρά τα μεγάλα προβλήματα που παρουσίασε η ανασυγκρότηση του Ελληνικού Εβραϊσμού, το Κεντρικό Ισραηλιτικό Συμβούλιο ασχολήθηκε με τον ίδιο ζήλο για τα **εθνικά προβλήματα**. Με ενέργειές του προς Εβραϊκές Οργανώσεις του εξωτερικού έθεσε κατ' επανάληψη τα θέματα των εθνικών διεκδικήσεων, του παιδομαζώματος, των αιτημάτων της Ελλάδος για πολεμικές αποζημιώσεις κ.λπ.

Ως παράδειγμα για τα ανωτέρω αναφέρεται το κείμενο του Ψηφίσματος για το Παιδομάζωμα που απεστάλη στο εξωτερικό.

«Το Κ.Ι.Σ. εκπροσωπούν το σύνολον των Ισραηλιτικών Κοινοτήτων της Ελλάδος και συμμετέχον της πανελληνίου οδύνης διά την συνεχιζομένην κατακράτησιν μαζράν των γονέων των, των οικογενειών και των εστιών των χιλιάδων Ελληνοπαί-

Πώς άρχισε η ανασυγκρότηση

ΟΛΟΙ ΑΙΣΘΑΝΟΝΤΑΙ την ανάγκη να ξαναπλάσουν στελέχη... Οι Εβραίοι... αποφασίζουν να ξαναστήσουν την παλαιά κοινοτική ενότητα. Γίνεται μια προληπτική δοκιμή αναδιοργάνωσης στην Αίγυπτο. Παντού, σε όλους τους αναγεννώμενους εβραϊκούς κύκλους... ανθίζει και αναπτύσσεται η επιθυμία να νοικοκυρευτεί το σπίτι, να συσπειρωθούν οι άνθρωποι καλής θελήσεως, να συντονισθούν για μια εργασία μεθοδική και πειθαρχημένη, αλληλοβοηθείας και συνεργασίας...

Η Αθήνα τίθεται επί κεφαλής της κινήσεως. Από τα προπολεμικώς ανθούντα είκοσι ή είκοσι πέντε εβραϊκά κέντρα, δεν θα παραμείνουν πλέον παρά θλιβερά νανάγια, που δεν κατορθώνουν να συγκεντρωθούν. Όλοι συμφωνούν πως πρέπει να συσταθεί ένας κεντρικός οργανισμός για να χρησιμεύσει σαν ρυθμιστής, να προσανατολίζει τη νομοθετική εξουσία, να κατευθύνει τα διστάζοντα βήματα των σκαπανέων στις περιοχές όπου οι Εβραίοι επανέρχονται. Το σχέδιο του θεσμού αυτού είναι έργο του δικηγόρου Ασέρ Μωυσή, πρώην προέδρου της Ισραηλιτικής Κοινότητας Θεσσαλονίκης.

Καμιά εκατοστή Εβραίοι των Αθηνών, συγκεντρωμένοι στις 12 Νοεμβρίου 1944, στη Συναγωγή, σε γενική συνέλευση, εκλέγουν διά βοής ένα δωδεκαμελές συμβούλιο, υπό την επωνυμία Κεντρικών Συμβουλίων Ισραηλιτικών Κοινοτήτων Ελλάδος. Πρόκειται, προ παντός, να οργανωθεί επείγοντως όλος ο μηχανισμός της περιθάλψεως. Ακολουθούν αλλεπάλληλες συσκέψεις.

ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΙΣ

Μόλις επέστρεψε από τη γη της εξορίας, η Εθνική Κυβέρνησις αναγνωρίζει τούτο το Συμβούλιο με απόφαση του Υπουργείου Θρησκευμάτων, της 20 Νοεμβρίου 1944. Του αναγνωρίζει το δικαίωμα να εκπροσωπεί όλες τις διαλυμένες Κοινότητες και να εποπτεύει στην προάσπιση των συμφερόντων τους. Καθορίζει τον τρόπο ανασυγκροτήσεως των Κοινοτικών Οργανισμών, ρυθμίζουσα τα της διοικήσεώς των. Προβλέπεται τακτικές εκλογές, σε διάστημα έξι μηνών.

(Από το βιβλίο του Ιωσήφ Νεχαμά «In Memoriam», σελ. 342, που εξεδόθη το 1948-1949 υπό την διεύθυνση του αιμνήστου Αρχιεραββίνου της Ισραηλιτικής Κοινότητας Θεσσαλονίκης Μιχαήλ Μόλχο).

1945-1951

Τα έξι πρώτα κρίσιμα χρόνια

δων, απευθύνει προς όλους τους Ισραηλίτες και τας Εβραϊκές Οργανώσεις του κόσμου επείγουσαν και θερμήν έκκλησιν όπως ενδιαφερθούν και συνεργασθούν εις το εξώχως ανθρωπιστικόν έργον του επαναπατρισμού των εκπατρισμένων Ελληνοπαιδών».

ιδ) Το ίδιο ενδιαφέρον επέδειξε ο Ελληνικός Εβραϊσμός για τη δημιουργία Εστίας των Εβραίων στην Παλαιστίνη. Παράλληλα ο Ελληνικός Εβραϊσμός συμμετείχε στις εθνικές εκδηλώσεις που οργανώθηκαν στο εσωτερικό της χώρας, όπως π.χ. το 1948 με μηνιαία εισφορά στην «Πολιτική Επιστροφή», το 1949 στην εβδομάδα για την «Εργασία και Νίκη» (με εισφορά και στον σχετικό χρηματικό έρανο), στην αναδιοργάνωση του Σώματος Ελλήνων Προσκόπων (στη 13η ομάδα Προσκόπων Αθηνών).

Στην εργώδη προσπάθεια του Κεντρικού Ισραηλιτικού Συμβουλίου Ελλάδος για την ανασυγκρότηση των δυνάμεων του Ελληνικού Εβραϊσμού συνέβαλαν οι παρακάτω Οργανισμοί, Ιδρύματα και Οργανώσεις του εξωτερικού, η αναφορά των οποίων γίνεται σε ένδειξη ευγνωμοσύνης:

- American Joint Distribution Committee (A.J.D.C. - Αμερικανική Ένωση Εβραϊκών Φιλανθρωπικών Οργανώσεων).
- American Jewish Committee (Αμερικανικό Εβραϊκό Συμβούλιο)
- UNRA
- Ο Σύλλογος Εβραίων Ελλήνων Γιαννιωτών της Νέας Υόρκης.
- Η Ισραηλιτική Κοινότητα Αργεντινής και η Οργάνωση «Comité pro Soccorso».
- Η Ισραηλιτική Κοινότητα Λονδίνου.
- Οργάνωση «Ερμαντόρ» Εβραίων Θεσσαλονικέων Νέας Υόρκης.

- Ο Αρχιεραββίνος Λονδίνου Dr Ers ο οποίος απέστειλε φορητή Συναγωγή σε όχημα για την κάλυψη θρησκευτικών αναγκών.
- Το Αγγλικό Εβραϊκό Κεφάλαιο.
- Το Παγκόσμιο Εβραϊκό Συνέδριο (World Jewish Congress).
- Οι Έλληνες Εβραίοι της Αιγύπτου.
- Οι καταγόμενοι από την Κέρκυρα Εβραίοι της Αιγύπτου.
- Η Ισραηλιτική Κοινότητα Νέας Υόρκης.
- Η Ισραηλιτική Κοινότητα Σουηδίας και η Mosaiska Forsamlingen Στοκχόλμης.
- Η Jannina Relief Fund.
- Η Ισραηλιτική Κοινότητα Βαλτιμόρης.
- Το Εθνικό Συμβούλιο Εβραίων Γυναικών των ΗΠΑ.
- Η Κοινότητα των Σεφαραδείμ των ΗΠΑ (Central Sephardic Jewish Community).
- Το Εβραϊκό Πρακτορείο (Sohnout Hayeoudit: Εβραϊκή Αντιπροσωπεία παρά τη Εντολοδόχω Δυνάμει ιδρυθείσα διά του άρθρου 22 της Συνθήκης του Σαν Ρέμο διά της οποίας παρεχωρήθη υπό της Κοινωνίας των Εθνών εις την Αγγλίαν η εντολή διοικήσεως της Παλαιστίνης).
- Το Magen David Adom (Η Ερυθρά Ασπίς του Δαβίδ δηλ. ο Ερυθρός Σταυρός του Ισραήλ).
- Η Τεχνική Επαγγελματική Σχολή ORT (Organization for Rehabilitation through Training).
- Keren Kayemet Leisrael (Εθνικό Εβραϊκό Κεφάλαιο).
- Το τμήμα Νεολαίας της Σιωνιστικής Οργανώσεως του Ισραήλ.
- Η Ole Yavan (Ένωσις των εν Παλαιστίνη Εβραίων της Ελλάδος).

[Η αποδελτίωση των πρακτικών έγινε από την κα Μπέλλα Ααρών.]

Βόλος 1945:

Η Επιτροπή Διανομών της Ισραηλιτικής Κοινότητας. Έργο της ήταν η παραλαβή, ταξινόμηση, συσκευασία και διανομή των εφοδίων που έστειλε η JOINT, μέσω του Κ.Ι.Σ., στους επιζήσαντες Εβραίους τον Βόλο.

Διακρίνονται από αριστερά οι: Α. Φρεζής, Ζ. Λεβής, Η. Αμπαστάδος, Μ. Πολίτης, Ζ. Τονρών, Χ. Χακίμ, Μ. Νεργίν.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Εν Αθήναις
τῇ 15 Ἰανουαρίου 1951

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Ἀριθμὸς φύλλου 20

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νόμοι

→ Ν. 1657. Περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν περὶ Ἰσραηλιτικῶν Κοινοτήτων διατάξεων.	1
Διατάγματα	
Περὶ κυρώσεως πινάκων προαγωγῶν Ἀξιωματικῶν τῆς Β. Χωροφυλακῆς συναρθέντων ὑπὸ τοῦ Ἀνωτάτου Συμβουλίου Προαγωγῶν Χωροφυλακῆς.	2
Περὶ παρατάσεως προέδριων ἐξαγωγῆς οἰνῶν ἐξ ἀναμειξέως μετ' οἰνοπνεύματος.	3
Περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἀποταξιακοῦ κανονισμοῦ Κορίνθου.	4
Περὶ τροποποιήσεως τῶν πολεοδομικῶν ὅρων καὶ περιορισμῶν τῶν ἰσχυόντων ἐπὶ οἰκηπέδων κατεμένων εἰς Ἀθήνας εἰς τὰς περιοχὰς Ν. Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἀγ. Στυλιανοῦ.	5
Περὶ τροποποιήσεως τοῦ πολεοδομικοῦ σχεδίου Μετολογίου.	6
Περὶ ὁνομασίας τοῦ Ταχ. Γραφείου Β' τάξεως Γαστρονῆς ὡς Ταχ. Γραφείου Α' τάξεως.	7
Περὶ ὁνομασίας τοῦ Ταχ. Γραφείου Π' τάξεως Παρθολομίου ὡς Ταχ. Γραφείου Β' τάξεως.	8
Περὶ συστάσεως Πρεσβυτερίου ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Σιταπρίτειον».	9
Πράξεις Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου	
Περὶ παροχῆς θαρρολογικῆς ἀτελείας ἐπὶ τῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰσαγομένων ζωοτροφῶν πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς κτηνοτροφίας.	10
Περὶ συμπληρώσεως τῆς ὑπ' ἀριθ. 1229/1950 πράξεως τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου.	11

ΝΟΜΟΙ

ΝΟΜΟΣ ὑπ' ἀριθ. 1657.

Περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν περὶ Ἰσραηλιτικῶν Κοινοτήτων διατάξεων.

ΠΑΥΛΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ψηφισμένοι ὁμοφώνως μετὰ τῆς Βουλῆς, ἀποφασίζομεν καὶ διατάσσομεν :

Ἄρθρον 1.

Τὸ διὰ τοῦ ἀρθροῦ 5 τοῦ Α. Ν. 367/1045 ὑπερὶ ἀνασυγκροτήσεως Ἰσραηλιτικῶν Κοινοτήτων ἰδρυθῆναι προσωρινῶς

«Κεντρικὴν Ἰσραηλιτικὴν Συμβούλιον Συντονισμοῦ καὶ Γνωματεύσεως» καὶ κατὰ σύντηξιν τοῦ τίτλου ἀποκαλούμενον Κ. Ι. Σ. καθίσταται μόνιμον.

Ἄρθρον 2.

1. Τὰ μέλη τοῦ Κ.Ι.Σ. ἐκλέγονται ἀνὰ τριετίαν ὑπὸ εἰδικοῦ Συνεδρίου ἀντιπροσώπων τῶν ἀναγνωρισμένων καὶ ἐν ἐνεργείᾳ διατελουσῶν Ἰσραηλιτικῶν Κοινοτήτων τῆς χώρας συνερχομένων ἐν Ἀθήναις.

2. Τὰ τῆς συγκροτήσεως καὶ τῆς λειτουργίας τοῦ Κ.Ι.Σ., ὡς τέρμας τῆς συγκλήσεως τοῦ Συνεδρίου καὶ εἰς αὐτὸ ἀντιπροσώπουσι τῶν Κοινοτήτων ὡς καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀντιπροσώπων ἐκάστης Κοινότητος καὶ πᾶσα ἄλλη ἀναγκαία λεπτομέρεια ρυθμισθῇσονται διὰ τοῦ πρώτου ἐσωτερικοῦ κανονισμοῦ φηφισμένου ὑπὸ τοῦ σημερινοῦ Κ.Ι.Σ. καὶ ἐγκρινομένου διὰ Β. Δ. ἐκδιδομένου προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ Θρησκευμάτων καὶ Παιδείας. Πᾶσα τροποποίησις τοῦ ἐσωτερικοῦ κανονισμοῦ θὰ γίνεταί ἐξαρκῆς κατόπιν προτάσεως τοῦ Συνεδρίου τῶν Κοινοτήτων καὶ ὡς εἰδιωότερον διὰ τοῦ ὡς πρῶτου ἐσωτερικοῦ κανονισμοῦ καθορισθῇσεται ὡς πρὸς τὴν διὰ τὴν περίπτωσιν αὐτὴν συγκροτήσιν ἀπαιτείται καὶ τὴν ἀπαιτηθεμένην πλειψηφίαν. Ἡ πρότασις αὕτη ἐγκρίνεται διὰ Β. Δ. ἐκδιδομένου προτάσει τοῦ αὐτοῦ Ὑπουργοῦ.

Ἄρθρον 3.

1. Τὸ Συνέδριον ἐκλέγει τὸν Γενικὸν Ἀρχιγραμματεῖον Ἑλλάδος προτάσει τοῦ Κ.Ι.Σ., ἐφ' ὅσον τοῦτο κρίνῃ ἀναγκαῖον τὴν πλήρωσιν τῆς θέσεως αὐτῆς, δυνεὶ προτίθεται ὅλων τῶν Ἀρχιγραμματεῶν καὶ Ραββίνων τῆς χώρας καὶ ἐπεκτεθεὶ ἐπὶ τῶν καθάρως ὀργανικῶν ζητημάτων.

2. Ὁ Γενικός Ἀρχιγραμματεὺς Ἑλλάδος δύνει νὰ ἔχῃ τὴν Ἑλληνικὴν ὑπηκότητα, διορίζεται δὲ καὶ ἀπολύεται προτάσει τοῦ ἑνὸς Συνεδρίου διὰ Β. Δ. τοῦ προκαλουμένου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Θρησκευμάτων καὶ Ἑθνικῆς Παιδείας.

Ἄρθρον 4.

Πρὸς κάλυψιν τῶν δαπανῶν λειτουργίας τοῦ Κ.Ι.Σ. δύναται τοῦτο δι' ἀποφάσεως τῶν 2/3 τοῦλάχιστον τῶν μελῶν του νὰ ἐπιβάλλῃ εἰς βάρος τῶν Ἰσραηλιτικῶν Κοινοτήτων τῆς χώρας εἰσφοράς μέχρι 10 ο.ε. ἐπὶ τῶν πέντε εὐσεως εἰσδημάτων τῶν υποχρεουμένων τῶν Κοινοτήτων ἐπὶ ἀνὰ τριμηνίαν ἀποστέλλων εἰς τὸ Κ.Ι.Σ. βεβαίωσιν περὶ τῶν πραγματοποιηθέντων κατὰ τὸ προηγούμενον τμήμα ἐισδημάτων τῶν.

Το Φ.Ε.Κ. (αρ. φύλλον 20, 15 Ἰανουαρίου 1951) στο οποίο δημοσιεύθηκε ο νόμος 1657, ο οποίος οριστικοποιεῖ καὶ μονιμοποιεῖ τὴν ἰδρυση τοῦ Κ.Ι.Σ.

ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ ΤΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ

του Κεντρικού

Ισραηλιτικού Συμβουλίου

από της ιδρύσεώς του (Ιούνιος 1945)

μέχρι 15 Σεπτεμβρίου 1951

Η λογοδοσία έγινε
από τον Κανάρη
Δ. Κωνσταντίνη
ενώπιον του πρώτου
τακτικού Συνεδρίου
των Ισραηλιτικών
Κεινοτήτων της
Ελλάδος, με
τιμητική παρουσία
Υπουργού. Έχουν
παρλειφθεί απ'
αυτή στοιχεία που
δεν έχουν ιστορική
σημασία (π.χ.
οικονομικά,
διαχειριστικά κ.ά.).
Ο ιστορικός
ερευνητής μπορεί
να βρει στο
παρακάτω κείμενο
πολύτιμες
πληροφορίες για τις
κοινωνικές
συνθήκες και
συνήθειες της
εποχής.

Εξοχώτατε Κύριε Υπουργέ,
Σοφολογιώτατε,
Αγαπητοί Κύριοι Σύνεδροι,
Κυρίες και Κύριοι,

Κηρύσσω την έναρξιν του
πρώτου τακτικού Συνε-
δρίου των Ισραηλιτικών
Κοινοτήτων της Ελλά-
δος, απευθύνω προς
όλους τον θερμόν χαιρετισμόν του
Κ.Ι.Σ.

Προ της ενάρξεως των εργασιών
μας θεωρώ πρωταρχικόν καθήκον μου
να σας παρακαλέσω όπως μεθ' ημών,
τη συνδρομή του Σοφολογιωτάτου
αναπέμψωμεν δέησιν προς τον Ύψι-
στον διότι μας ηξίωσεν να συνέλθω-
μεν σήμερον εις τον ιερόν τούτον
χώρον, προς εκπλήρωσιν παλαιότα-
του πόθου των Εβραίων της Ελλάδος
να αποκτήσουν εν μόνιμον Κεντρικόν
Όργανον, κατευθυντήριο των θρη-
σκευτικών και πνευματικών επιδιώξε-
ών μας εντός του πλαισίου του Ελλη-
νικού Συντάγματος.

Η ανάγκη της συστάσεως του
Κεντρικού τούτου Οργάνου του οποί-
ου το πρώτον μόνιμον Συμβούλιον
καλείσθε σήμερον να εκλέξετε, κατέ-
στη έτι εντονώτερα μετά τον συνεπεία
των ακατονομάστων διωγμών του
Ελληνικού Εβραϊκού στοιχείου από
μέρους βαρβάρων ορδών απορφани-
σμόν μας, και την εξόντωσιν πλέον
των τριών τετάρτων του άλλοτε από

αρχαιοτάτων χρόνων εν τη Χώρα
ταύτη διαβιούντος Εβραϊσμού.

Εις την δέησίν μας παρακαλώ
όπως, εκτός της ευχής ο Ύψιστος να
διαφυλάττη και προστατεύη τους
Άνακτας, την Βασιλικήν Οικογένειαν
και την Κυβέρνησιν της χώρας μας,
καθώς και τους Κυβερνήτας του νεο-
παγούς αδελφού εν θρησκεία Κράτους
του Ισραήλ, αναμνησθώμεν τόσον των
απανταχού της γης θυμάτων των βαρ-
βάρων φυλετικών διωγμών ανεξαρτή-
τως φυλής και θρησκευματος, όσον
και των υπέρ της ανεξαρτησίας της
Ελλάδος και του Ισραήλ πεσόντων
ομοφύλων μας.

Αποσπεύλωμεν δε ευχαριστήρια
ψηφίσματα προς τας Α.Α.Μ.Μ. και
τας εκάστοτε Κυβερνήσεις της Χώρας
μας διότι οι πρώτοι ηνδόκησαν να
υπογράψουν τους υπό των δευτέρων
συνταχθέντας Νόμους και Διατάγμα-
τα δυνάμει των οποίων ο θεσμός του
Κ.Ι.Σ. κατέστη μόνιμος Οργανισμός
με τη μορφήν Νομικού Προσώπου,
αναγγελλόμεν το χαρμόσυνον γεγονός
διά του ενταύθα Γενικού Προξένου
του Ισραήλ εις την Κυβέρνησιν ήν
εκπροσωπεί, καθώς και εις την Αμερι-
καν Τζόιντ Ντιστριμπτιούσιον Κόμιτυ,
χάρις εις την ηθικήν και υλικήν συν-
δρομήν της οποίας ημείς όλοι οι
Εβραίοι της Ελλάδος κατορθώσαμεν
να επιβιώσωμεν μετά την τελείαν
οικονομικήν καταστροφήν μας και να
ανασυγκροτηθώμεν τόσον θρησκευτι-

κώς και πνευματικώς όσον και οικονομικώς, και προς την οποίαν μεγάλην φιλάνθρωπον οργάνωσι και αήθης επιθυμούμεν διά του στόματός μου να εκφράσωμεν την βαθύτατην και αιωνίαν ευγνωμοσύνην μας.

Το Συνέδριον τούτο είναι το πρώτον συνερχόμενον από του έτους 1945 ότε ιδρύθη το Κ.Ι.Σ. διά του Α.Ν. 367. Η καθυστέρησις της συγκλήσεως του πρώτου Συνεδρίου οφείλεται αποκλειστικώς εις τας πολλαπλὰς διατυπώσεις αναγκαίας διά την ψήφισιν του Νόμου «περί μονιμοποιήσεως του θεσμού του Κ.Ι.Σ.».

Εις όσους εξ υμών διετέλεσαν μέλη του Κ.Ι.Σ. είναι γνωστά αι γενόμεναι έκτοτε παρά ταις αρμοδίαις Ελληνικαίς Αρχαίς ενέργειαι διά την ταχείαν ψήφισιν και δημοσίευσιν του Νόμου τούτου.

Εν τέλει κατόπιν συντόνων και εντατικών προσπάθειών του ημετέρου Συμβουλίου και ιδιαιτέρως του Νομικού αυτού Συμβούλου κ. Φρειδ. Κόρνικερ κατέστη δυνατή περί το τέλος του παρελθόντος έτους ή ψήφισις υπό της Βουλής και η δημοσίευσις εις το υπ' αριθ. 20/15.1.51 ΦΕΚ του Νόμου 1657 περί μονιμοποιήσεως του Κ.Ι.Σ. Ευθύς αμέσως επεδόθημεν εις την εκπόνησιν και ψήφισιν του κατά τας διατάξεις του ως άνω Νόμου εσωτερικού Κανονισμού του Κ.Ι.Σ. και εν συνεχεία εις την υποβολήν αυτού εις Υπουργείον Εθνικής Παιδείας προς κύρωσιν, πλην όμως λόγω των απαιτουμένων διατυπώσεων (επεξεργασία υπό του Συμβουλίου Επικρατείας, υπογραφή του κυρωτικού Βασ. Διατάγματος, δημοσίευσις αυτού εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως κ.λπ.) καθυστέρησεν η δημοσίευσις αυτού.

Ας μου επιτραπή πριν λογοδοτήσω εκ μέρους του απερχομένου Συμβουλίου διά την περίοδον της θητείας του να ανατρέξω εις την εποχήν της ιδρύσεως του Κ.Ι.Σ. και να εκθέσω τους λόγους οίτινες επέβαλον την σύστασίν του.

Γνωστόν τυγχάνει ότι η απελευθέρωσις της Πατρίδος Ελλάδος εύρετας Ισραηλιτικές Κοινότητες της χώρας εις κατάστασιν διαλύσεως. **Εκ των 24 Κοινοτήτων οίτινες υφίσταντο και ελειτούργουν προ του πολέμου κατά τους κειμένους Νόμους μόνον εις 8 είχαν διασωθή Ισραηλιτικός πληθυσμός επιτρέπων την πλήρη ή μερικήν ανασυγκρότησιν των.** Αλλά και εις τας 8 αυτάς Κοινότητας είχαν διαλυθή τα υπό του Νόμου 2456/20 προβλεπόμενα όργανα Διοικήσεως. Ούτω την ημέραν της απελευθερώσεως ουδείς ήτο εις θέσιν να εκπροσωπήσῃ τας Ισραηλιτικές Κοινότητας και επιμεληθή λύσεως των αμετρητών φλεγόντων ζητημάτων που ανέκυψαν διά τους Ισραηλίτας εκ του αδισωπήτου Γερμανικού διωγμού.

Προς άμεσον και προσωρινήν πληρωσιν του κενού τούτου και αντιμετώπισιν των επειγόντων και ανεπιδέκτων αναβολής ζητημάτων ανασυγκροτήσεως, αποκαταστάσεως και Περιθάλψεως τη πρωτοβουλία των εν Αθήνας διασωθέντων πρώην αιρετών Προέδρων και μελών Διοικητικών Συμβουλίων των διαφόρων Ισραηλιτικών Κοινοτήτων της χώρας συνεστήθη Οργανισμός ονομασθείς «**Προσωρινόν Κεντρικόν Συμβούλιον Ισραηλιτικών Κοινοτήτων Ελλάδος**» συγκροτηθείς κατά το πλείστον εκ προσώπων ασκησάντων προ της Κατοχής υπευθύνως τα καθήκοντα της Διοικήσεως των Ισραηλιτικών Κοινοτήτων.

Ο Οργανισμός ούτος αναγνωρισθείς και διά της υπ' αριθ. 40741/21.11.44 αποφάσεως του Υπουργείου Παιδείας, μέχρι της διά Νομοθετικής οδού ρυθμίσεως του τρόπου ανασυγκροτήσεως των Ισραηλιτικών Κοινοτήτων αποτελέσθη εκ των κ.κ. Ασέρ Μωυσή, Δαν. Αλχανάτη, Καν. Κωνσταντίνη, Μωυσή Μάτσα, Μωυσή Λεβή, Ιουλ. Ταζάρτες, Μ. Μπενβενίστε, Ρ. Ραφαήλ, Χαϊμ Αλχανάτη, Ηλία Νεγκίν, Εμμαν. Φόρνη, Σολ. Σασών, Μ. Καράσσο και Ιωσήφ Γκατένιο.

Κατά την πρώτην συνεδρίασιν του εν λόγω Συμβουλίου της 22.11.44 εξελέγη το Προεδρείον αποτελεσθέν εκ των κ.κ. Α. Μωυσή ως Προέδρου, Δ. Αλχανάτη και Ιουλ. Ταζάρτες ως Αντιπροέδρων, Μ. Λεβή ως Ταμίου και Ηλ. Νεγκίν ως Γεν. Γραμματέως (21.11.44 έως 14.6.45).

Το ως άνω Συμβούλιον κατηργήθη διά του Α.Ν. 367 του Ιουνίου 1945 περί ανασυγκροτήσεως Ισραηλιτικών Κοινοτήτων.

Το διά του Νόμου τούτου ιδρυθέν Κεντρικόν Συμβούλιον, ιδρύθη διά την ενιαίαν εκπροσώπησιν των Ισραηλιτικών Κοινοτήτων και συντονισμόν των ενεργειών αυτών, σκοπόν έχον πλην των άλλων την φροντίδα διά την ανασυγκρότησιν των πληγείσων Κοινοτήτων, την συγκέντρωσιν και διάθεσιν των τυχόν εις αυτό αποστελλομένων χρημάτων ή άλλων βοηθημάτων εκ του εσωτερικού ή της αλλοδαπής των προοριζομένων υπέρ του συνόλου των Ισρ. Κοινοτήτων της Χώρας ή των μελών αυτών, την εισήγησιν προς την Κυβέρνησιν, τας Αρχάς και επί τούτο ανεγνωρισμέναν εν τη ημεδαπή ή τη αλλοδαπή οργανώσεις παν μέτρον διά την ανασυγκρότησιν των Ισραηλιτικών Κοινοτήτων, την παλινόστησιν, περιθάλψιν και αποκατάστασιν των υπό του εχθρού εκτοπισθέντων Ισραηλιτών, και τέλος την συγκέντρωσιν και διαφύλαξιν των εγκαταληφθεισών άνευ κληρονόμου περιουσιών.

Εις εκτέλεσιν του ως άνω Νόμου 367/45 διωρίσθη διά της υπ' αριθ. 33535/4.7.45 αποφάσεως του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων δωδεκαμελές Συμβούλιον αποτελεσθέν εκ των κ.κ. Α. Μωυσή, Β. Λεβή, Δ. Αλχανάτη, Καν. Κωνσταντίνη, Σαλβ. Εζρατή, Ηλ. Νεγκίν, Μίνωος Λεβή, Πέτο Μπενόζιλιο, Ροβ. Ραφαήλ, Ανσ. Μοιρτζούκου, Αλφ. Κοέν και Μίνωος Κωνσταντίνη.

Είναι γνωστή η δράσις του Συμβουλίου ως άνω αναφερομένου οργάνου.

Η διά της ενιαίας εκπροσώπησης λύσις δυσχερών διοικητικών διαφορών των διαφόρων Κοινοτήτων, αι συνεχείς προσπάθειαι του διά την λύσιν των ζητημάτων των εγκαταλειμμένων ισραηλιτικών περιουσιών, η επίτευξις συγχρονισμένης λειτουργίας των Κοινοτήτων διά καταλλήλων εισηγήσεων τροποποιήσεων των Καταστατικών των, η επαφή και συνεργασία του μετά των Εβραϊκών Οργανώσεων του Εξωτερικού αποτελούν όλα μίαν μόνον όψιν της πολυσχιδούς δράσεως του Κ.Ι.Σ.

Η πραγματοποιήσις επαφής και συνεργασίας μετά των διεθνών Εβραϊκών οργανώσεων (Παγκοσμίου Εβραϊκού Συνεδρίου, της Τζόιντ και πλείστον άλλων) υπήρξεν ωφέλιμος και γόνιμος διά την αντιμετώπισιν των προβλημάτων περιθάλψεως των Ισραηλιτών της Ελλάδος. Ειδικώς όμως λόγω της διαμορφωθείσης μεταπολεμικής καταστάσεως των εν Ελλάδι Ισραηλιτών το Κ.Ι.Σ. έθεσεν ως σκοπόν την συγκέντρωσιν των εγκαταλειμμένων ισραηλιτικών περιουσιών και την θέσιν αυτών υπό την διαχείρισιν ειδικού εβραϊκού οργανισμού προβλεπομένου υπό του Νόμου 846 του οποίου η ίδρυσις κατόπιν σοβαρωτάτων δυσχερειών επιτεύχθη μόλις τον Μάρτιο του 1949.

Κατά την ιδίαν ως άνω ημερομηνίαν το Κ.Ι.Σ. συμμορφούμενον προς τας διατάξεις του Νόμου 367/45 καθ' ός τούτο πλην των άλλων αρμοδιοτήτων δέον να συλλέγη τα εκ του εσωτερικού και εξωτερικού βοηθήματα προς περιθάλψιν των διασωθέντων Ισραηλιτών και να προβαίνει εις την διανομήν ουτών, ίνα εξ άλλου ανακουφισθή από τον υπερβολικόν φόρτον εργασιών και εξασφαλίση πληρεστέραν επαφήν και συνεργασίαν μεταξύ αυτού και των εκασταχού Κοινοτήτων, απεφασισεν αφ' ενός μεν όπως περιορισθή εις το έργον του συντονισμού των ενεργειών των Κοινοτήτων και της γνωμοδοτήσεως προς τας Αρχάς κ.λπ., αφ' ετέρου δε όπως μεταβιβάση την εκ του Νόμου ανήκουσαν αυτώ

δικαιοδοσίαν περιθάλψεως των διασωθέντων Ισραηλιτών διά βοηθήματα παντός είδους του εσωτερικού και εξωτερικού εις Ειδικόν Συμβούλιον Περιθάλψεως με την άμεσον και ενεργόν συνεργασίαν: α) της εν, Ελλάδι αποστολής της Αμερικαν Τζόιντ και β) της εν Ελλάδι Αποστολής του Παλαιστινιακού Ερυθρού Εξάλφα.

Η ως άνω απόφασις εγένετο δεκτή και υπό των τότε αντιπροσώπων των ως άνω οργανισμών, κ.κ. Τζάκομπσον και Σαχνάι.

Ούτω εξελέγη υπό του Κ.Ι.Σ. η πρώτη Επιτροπή Περιθάλψεως αποτελεσθείσα υπό των κ.κ. Χ. Μπενρουμπή, Ερρίκου Ν. Λεβή και Μωρίς Μπεράχα τη συνεργασία και των δύο ως άνω αντιπροσώπων, εις ην ανετέθησαν αι ως άνω αρμοδιότητες υπό την επίβλεψιν πάντοτε του Κ.Ι.Σ. Εις την πρώτην συνεδρίασιν του Συμβουλευτικού της 7 Απριλίου 1946 το Κ.Ι.Σ. υπέβαλεν την έκθεσιν των πεπραγμένων του από της ιδρύσεώς του μέχρι της ημερομηνίας τούτης. Κατά την περίοδον ταύτην μέλη του Κ.Ι.Σ. ήσαν οι κ.κ. Α. Μωυσής (Πρόεδρος), Δ. Αλχανάτης, Μ. Καράσσο, Μ. Κωνσταντίνης, Ρ. Ραφαήλ, Ιουλ. Ταζάρτες, Καν. Κωνσταντίνης, Π. Μπενουζίλιο, Β. Λεβής, Ηλ. Νεργίν Α. Μουρτζούκος και Αλ. Κοέν.

Κατά την έκθεσιν ταύτην το Κ.Ι.Σ. επέτυχεν:

1) Την μεταβίβασιν της δικαιοδοσίας του επί ζητημάτων περιθάλψεως εις την συσταθείσαν Κ.Ε.Π.

2) Την ανασυγκρότησιν των Κοινοτικών οργανισμών διά διαθέσεως 15% εκ των εισαγομένων υπό της Τζόιντ χρημάτων κατά μήνα κατόπιν σχετικής μετ' αυτής συμφωνίας και 85% διά την περιθάλψιν.

3) Την οργάνωσιν εν Αθήναις διαφόρων ιδρυμάτων ήτοι: α) Το Ίδρυμα Επαγγελματικής Αποκαταστάσεως διά την χορήγησιν δανείων εις επαγγελματίες ομοθρήσκους αποτελούντος ανεξάρτητον οργανισμόν χρηματοδοτούμενον υπό της Τζόιντ, β) την ίδρυσιν ορφανοτροφείου εν

Κηφισσία μέσω του οποίου απεστάλησαν εις Ισραήλ 200 περίπου παιδιά και 50 ήσαν τρόφιμα αυτού, γ) την δωρεάν εις το εν Αθήναις Γηροκομείον διά την εξασφάλισιν στέγης και περιθάλψεως εις 40-50 γέροντας, δ) την ίδρυσιν στέγης εργαζομένου και εγκαταλειμμένου κοριτσιού εις ην εστεγάζοντο αι άνευ οικογενείας εκ της ομηρίας διασωθείσαι κόραι και ε) την προσπάθειαν νοσοκομειακής κ.λπ. περιθάλψεως των φυματικών αντιμετωπισθείσαν από κοινού μετά της Τζόιντ.

4) Την μετά δραστηριότητος απασχόλησιν και εισηγήσιν εις τας εκάστοτε Κυβερνήσεις διά την απόδοσιν της νομής των περιουσιών.

δ) Τον καθορισμόν της τύχης των εγκαταλειμμένων και σχολαζουσών περιουσιών διά της εκδόσεως της πράξεως του Υπουργικού Συμβουλίου περί παραιτήσεως του Συμβουλίου του κληρονομικού του δικαιώματος επί των ως άνω περιουσιών και την χρησιμοποίησιν αυτών διά φιλανθρωπικούς σκοπούς ως επίσης και της δημοσιεύσεως του Α.Ν. 846/46 περί πλήρους παραιτήσεως του Δημοσίου εξ αυτών και την διάθεσιν των εις Οργανισμόν Περιθάλψεως και Αποκαταστάσεως των Ελλήνων Ισραηλιτών.

6) Την επαφήν και συνεργασίαν μετά των Εβραϊκών Οργανώσεων του Εξωτερικού των οποίων τα αποτελέσματα ήσαν αρκούντως ικανοποιητικά διά την αποστολήν εν γένει βοηθημάτων.

7) Την δίωξιν των υπευθύνων του διωγμού δι' υποβολής μηνύσεως εις το Εθνικόν Γραφείον Εγκλημάτων Πολέμου διά την δίωξιν 32 Γερμανών στρατιωτικών οίτινες ήσαν οι πρωτεργάται των διωγμών εν Ελλάδι, και την υποβολήν μηνύσεως εις τον Επίτροπον του Δικαστηρίου των Δοσιλόγων δι' Ισραηλίτας οίτινες συνεργάσθησαν μετά του Κατακτητού.

Υπάρχουν όμως και άλλαι πτυχαί της δράσεως του Κ.Ι.Σ. των οποίων φρονούμεν δέον να γίνη μνεία και οίτινες, ως μου επιτραπή να εκτεθώ-

σι εν ολίγοις ενώπιον υμών.

Κατά πρότον λόγον είναι το σοβαρότερον ζήτημα της **διεκδικήσεως του υπό των Γερμανών διαρπαγέντος κατά την διάρκεια της Κατοχής Νομισματικού Χρυσού των ομοθηρίσων**. Το σπουδαιότατον τούτο θέμα παρακολουθείται συνεχώς υπό του Κ.Ι.Σ. από της συστάσεώς του και εντεύθεν. Ευρισκόμεθα πάντοτε εν διαρκή επαφή μετά των Οργανώσεων του Εξωτερικού, αι οποίαι μας διεβεβαίωσαν εσχάτως ότι δεν εξεδόθη εισέτι η απόφασις της Τριμελούς Επιτροπής των Βρυξελλών. Ήδη καθ' ἃς ἔχομεν βασίμους πληροφορίας η έκδοσις της ως άνω αποφάσεως αναμένεται εντός του προσεχούς μηνός, κατά δε τας υπάρχουσας ευνοιώνους ενδείξεις η απόφασις αὐτή θα είναι ευνοϊκή.

Έτερον σημαντικώτατον επίσης θέμα το οποίον απησχόλει το Κ.Ι.Σ. ἦτο το **της Εβραϊκής Εκπαιδεύσεως και Μορφώσεως των παιδιών μας**. Είναι γνωστόν ότι μεταξύ των απωλεσθέντων κατά την διάρκειαν του διωγμού των Ισραηλιτῶν συγκαταλέγεται και το σύνολον σχεδόν του εκπαιδευτικού Προσωπικού των Ισραηλιτικῶν Κοινοτήτων της χώρας, ἐξ ου λόγον αὐτοὶ ευρέθησαν εἰς πλήρη αδυναμίαν να παράσχουν εἰς την Εβραϊκὴν Νεολαίαν την δυνατότητα της απαραίτητου εκμαθήσεως της εβραϊκῆς γλώσσης.

Το Κ.Ι.Σ. κατέβαλεν συνεχῶς αόκνους προσπάθειάς και ἦλθεν εἰς επαφήν με διαφόρους οργανώσεις του Εξωτερικού ὅπως π.χ. με την εν Τελ Αβίβ Παγκόσμιον Εβραϊκὴν Ἐνωσιν, το εν Ιερουσαλήμ Εκτελεστικόν της Σιωνιστικῆς Οργανώσεως κ.ά. τας οποίας παρεκάλεσεν να μεριμνήσουν διά την εξεύρεσιν των καταλληλοτέρων προσώπων διά την κατάληψιν των θέσεων των εβραϊοδιδασκάλων των Κοινοτήτων της χώρας.

Τέλος ἕτερον ζήτημα ἦτο ὅτι το Κ.Ι.Σ. πολλάκις αντεπροσωπεύθη εἰς τα **υπό των Οργανώσεων του Εξωτερικού γενόμενα Συνέδρια και**

Διασκέψεις. Ως ανέφερον εν αρχῇ της εκθέσεως τούτο ἦλθεν εἰς επαφήν και συνειργάζετο μετά των διαφόρων διεθνῶν Εβραϊκῶν Οργανώσεων. Μία των σπουδαιότερων ἦτο και το Παγκόσμιον Εβραϊκόν Συνέδριον του οποίου το Κ.Ι.Σ. αποτελεί μέλος. Οὕτω κατά την Ευρωπαϊκὴν Διάσκεψιν αὐτοῦ της 24.11.1946 ἡτις ἔλαβε χώραν εν Παρισίοις συμμετέσχεν ως αντιπρόσωπος του Εβραϊσμοῦ της Ελλάδος ο τότε Πρόεδρος αὐτοῦ κ. Α. Μουσιῆς. Εἰς την διάσκεψιν του προηγουμένου ἔτους του ἰδίου Συνεδρίου εἶχε συμμετάσχει ο κ. Ρ. Ραφαήλ.

Το Κ.Ι.Σ. συμμετέσχεν επίσης εἰς την εν Παρισίοις την 14.11.48 συγκληθεῖσαν σύσκεψιν υπό της Τζόντιν και των μετ' αὐτῆς συνεργαζομένων Αμερικανικῶν Οργανώσεων προς εξέτασιν των ζητημάτων Περιθάλψεως των Κοινοτήτων και ενισχύσεως αὐτῶν υπό της Τζόντιν, διά του τότε Προέδρου της Κ.Ε.Π. κ. Χ. Μπενρουμπή μόνον καταλληλοτέρου προσώπου. Οὗτος ἐπὶ τη ευκαιρία ταύτῃ εξουσιοδοτήθη ἐκ μέρους του Κ.Ι.Σ. και συμμετέσχεν εν ονόματι αὐτοῦ εἰς την συνελευσάν την 11.11.48 εν Παρισίοις ειδικὴν σύσκεψιν του Παγκοσμίου Εβραϊκοῦ Συνεδρίου.

Το Κ.Ι.Σ. συμμετέσχεν επίσης εἰς την εν Παρισίοις συνελευσάν Διάσκεψιν ἀπὸ 19-23 Νοεμβρίου 1950 διά την αντιμετώπισιν των προβλημάτων της Εβραϊκῆς Μορφώσεως και Εκπαιδεύσεως των Κοινοτήτων Ευρώπης, Αφρικῆς και Αυστραλίας, συγκληθεῖσαν υπό της Γεν. Διευθύνσεως εν Ευρώπῃ του Εβραϊκοῦ Πρακτορείου, διά του Β' Αντιπροέδρου κ. Σ. Μπίττη.

Τέλος ἀξία παρατηρήσεως εἶναι και η συμμετοχὴ του Κ.Ι.Σ. εἰς το υπό την ἐπίτιμον Προεδρείαν του Προέδρου του Κράτους του Ισραήλ κ. Χ. Βάισμαν συνελθόν εν Ιερουσαλήμοις την 24.7.1950 πρότον Παγκόσμιον Συνέδριον διά την εβραϊκὴν γλώσσαν, διά του ειδικῶς προς τούτο εξουσιοδοτηθέντος κ. Α. Γκελιδή.

Παρ' ὅλην την ως άνω αναπτυσχθεῖσαν πολυσχιδὴ δράσιν του Κ.Ι.Σ. μετά λύπης μου διαπιστώνω ὅτι το Κ.Ι.Σ. σὺνδῶς ἐξεπλήρωσε τον δι' ον συνῆστη σκοπόν. Ως ανώτατον Ὅργανον των Ισραηλιτικῶν Κοινοτήτων της χώρας σὺνδεμίαν πρόσδοον ἐπετέλεσεν εἰς το πνευματικόν ἐπίπεδον και οὐδέν ἐπὶ αὐτοῦ ἐπέτυχεν.

Απὸ της ιδρύσεώς του και εντεύθεν, κατά τα διάφορα στάδια της δράσεώς του, τα ἐκάστοτε Συμβούλια, ἰδιαίτερος δε το παρόν Συμβούλιον λόγω της ἀναλήψεως των ευθυνῶν της περιθάλψεως ησχολεῖτο με την εξεύρεσιν των αναγκαζούντων πόρων διά την κάλυψιν των ἐλλειμμάτων των προϋπολογισμῶν, ἡ ησχολεῖτο με την ἐπίλυσιν της ἐκάστοτε διοικητικῆς κρίσεως προερχομένης ἐκ της παρατήσεως ἡ διαφωνίας των μελῶν του.

.....
Αξιότιμοι Κυρίαί και Κύριοι, παρὰ την ἐλπίδα ἡν τρέφω ὅτι κατέβαλα πάσαν προσπάθειαν να σας διαφωτίσω ἀρκούντως διά της παρούσης εκθέσεως λογοδοσίας του Κ.Ι.Σ. ἀπὸ της συστάσεώς του μέχρι σήμερον, επικαλούμαι, την λόγω της βραχείας θητείας μου, ἐπιείκειάν σας εἰν σοβαρά ἐστὼ παραλείψης σημειωθῶν ἀπὸ μέρους σας εἰς την ἐκθεσιν μου ταύτην.

Προσελάθησα το κατά δύναμιν και χάρις εἰς την ἀμερίστον σπνδρομὴ της υπηρεσίας του Κ.Ι.Σ., προς ἡν εκφράζω την ευαρέσκειάν μου ἐπὶ τη ευκαιρία ταύτῃ, να σας δώσω ὅσον το δυνατόν πλήρη εἰκόνα της δράσεως του Κ.Ι.Σ. ἀπὸ της συστάσεώς του μέχρι σήμερον.

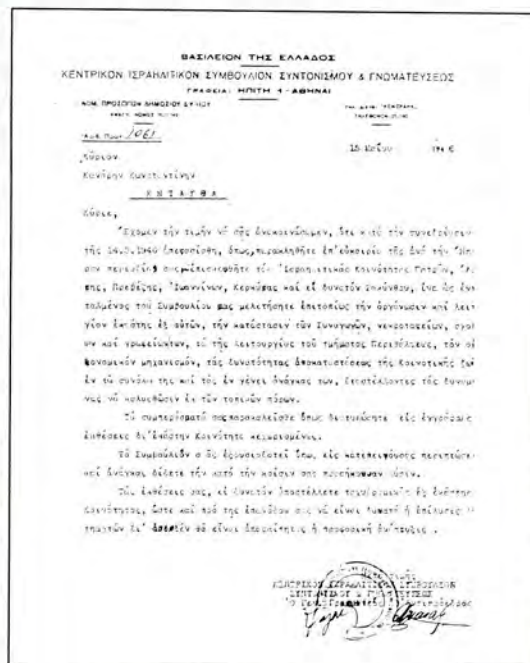
Το ἀπερχόμενον Συμβούλιον θα ἀκούσῃ μετά πάσης εὐλαβείας την κριτικὴν σας ἐπὶ του ἔργου του διά το διάστημα της θητείας του.

Εἴμεθα βέβαιοι ὅτι αὐτὴ θα διαπνέεται ἀπὸ πνεῦμα ἀπολύτου εὐθυκρισίας και κατανοήσεως των δυσχερειῶν ας ἀντιμετωπίσαμεν. Εἴμεθα πρόθυμοι να σας διαφωτίσωμεν, ὅση ἡμῖν δύναμις, ἐπὶ τυχόν ἀποριῶν σας.

Η ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

των Ισραηλιτικών Κοινοτήτων της Ελλάδος

Το Κ.Ι.Σ. με το έγγραφο αυτό της 15.5.1946 παρακαλεί τον Κ. Κωνσταντίνη να επισκεφθεί Ισραηλιτικές Κοινότητες και να του εκθέσει την εκεί επικρατούσα κατάσταση.

Μέσα από εκθέσεις του ΚΑΝΑΡΗ Δ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΗ
και έγγραφα του Κεντρικού Ισραηλιτικού Συμβουλίου Ελλάδος

Η ΕΡΓΑΣΙΑ ΑΥΤΗ είναι βασισμένη κυρίως στις εκθέσεις που είχε συντάξει μεταπολεμικά ο Κανάρης Δ. Κωνσταντίνης, ιδρυτικό στέλεχος του Κεντρικού Ισραηλιτικού Συμβουλίου Ελλάδος και πρόεδρος του κατά την περίοδο 1948-49, για την κατάσταση ορισμένων Ισραηλιτικών Κοινοτήτων μετά το Ολοκαύτωμα και την Απελευθέρωση, ύστερα από επιτόπιες επισκέψεις του σε αυτές.

Ο αείμνηστος Κανάρης Κωνσταντίνης, τότε γεν. επιθεωρητής των ΤΤΤ (Ταχυδρομεία, Τηλέφωνα, Τηλέγραφοι), κατά τη διάρκεια των υπηρεσιακών ταξιδιών του σε διάφορες πόλεις της Ελλάδος, δεν παρέλειπε να επισκέπτεται τα τοπικά ιστορικά εβραϊκά μνημεία, κατεστραμμένα από τον πόλεμο και να έρχεται, για λογαριασμό του Κεντρικού Ισραηλιτικού Συμβουλίου Ελλάδος, σ' επαφή με τους επιζήσαντες των αποδεκατισμένων Εβραϊκών Κοινοτήτων.

Σε μια περίοδο που ολόκληρη η Ελλάδα - και ιδιαι-

τερα ο ελληνικός εβραϊσμός - προσπαθούσε να ανορθωθεί από τις επιπτώσεις της ναζιστικής Κατοχής - τις απώλειες τόσο σε ανθρώπινο δυναμικό, όσο και σε υλικές ζημιές - οι εκθέσεις του Κανάρη Κωνσταντίνη αποτελούν σημαντικά ντοκουμέντα για το μέγεθος της καταστροφής που υπέστησαν οι ελληνικές εβραϊκές κοινότητες, περιέχουν δε σπάνια ιστορικά στοιχεία για τη συγκεκριμένη περίοδο της εβραϊκής παρουσίας κυρίως σε πόλεις όπου, τελικά, οι εβραϊκές κοινότητες δεν κατάφεραν να αναβιώσουν.

Πρέπει να σημειωθεί ότι πολλές φορές υπάρχει ανακολουθία μεταξύ των περιλαμβανομένων στις εκθέσεις Κωνσταντίνης και άλλων στοιχείων που κατά καιρούς έχουν δημοσιευθεί και τούτο διότι πολλά από αυτά τα στοιχεία στηρίχτηκαν σε προφορικές μαρτυρίες (αναμνήσεις, προσωπικές απόψεις κ.ά.), δεδομένου ότι τα επίσημα αρχεία των Ισραηλιτικών Κοινοτήτων είχαν ολοσχερώς καταστραφεί κατά την Κατοχή.

Από την επίσκεψή του στην 'Αρτα (22.5.1946), όπου συνέταξε τη δημοσιευόμενη έκθεσή του, ο Κανάρης Κωνσταντίνης με μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Ισραηλτικής Κοινότητας στην είσοδο της κατεστραμμένης από τους Γερμανούς Συναγωγής «Γρέκα». Από αριστερά: Ραχαμίλ Μάτσαζ, Σαμπίνος Δανιήλ, Κ. Κωνσταντίνης, Λάζαρος Β. Ελιέζερ και Ιεσονάς Σαμπάς.

Η Εβραϊκή Κοινότητα της 'Αρτας ανθούσε για περισσότερα από 800 χρόνια στην Ελλάδα. Πριν από το 1173 ζούσαν στην πόλη αυτή 100 εβραϊκές οικογένειες. Ο αριθμός των μελών της Εβραϊκής Κοινότητας αυξήθηκε το 1816, με την εγκατάσταση εκεί 1.000 Εβραίων από την Απουλία και την Καλαβρία της Ιταλίας. Η 'Αρτα είχε δύο Συναγωγές, την «Πουλιέζα», η οποία πήρε το όνομά της από τη γενέτειρα των νεοεγκατεστημένων στην πόλη εξ Ιταλίας Εβραίων, και την «Γκρέκα», την ιστορική συναγωγή των Ρωμανιωτών Εβραίων. Στις αρχές του 20ού αιώνα στην 'Αρτα ζούσαν 200 εβραϊκές οικογένειες. Η πόλη είχε τρεις εβραϊκές συνοικίες, νεκροταφείο, σχολείο και δύο Συναγωγές.

Στις 24 Μαρτίου 1944 οι Ναζί συνέλαβαν 352 μέλη της Εβραϊκής Κοινότητας, οι οποίοι εκτοπίστηκαν στα γερμανικά στρατόπεδα συγκεντρώσεως. Μόνο 35 κατάφεραν να διαφύγουν. Μετά το Ολοκαύτωμα επέζησαν 25 Εβραίοι της 'Αρτας.

Στις 22 Μαΐου 1946, ο Κανάρης Κωνσταντίνης έγραψε για την κατάσταση της Εβραϊκής Κοινότητας της 'Αρτας:

«Πληθυσμός: Προ του διωγμού 384 ψυχαι, σημερινός πληθυσμός 58 άτομα εξ ων 24 επανελθόντες εκ της ομηρίας.

Κοινοτικά καταστήματα:

1) Συναγωγή κάτωθι φρουρίου (Πουλιέζα) εκ των αρχαιοτέρων και πλουσιωτέρων σε αφιερώματα και αρχαία, θρησκευτικά σκεύη και βιβλία.

Περιείχε σπουδαιότατη βιβλιοθήκη Ραμπανέ 'Αρτα. Οικοδομήθη περί το έτος 1.300 μ.Χ. ήδη ολοσχερώς κατεστραμμένη.

Απέμειναν οι τοίχοι και επί την είσοδον επιγραφή ότι ανεκαίνισθη την 18 Μαρτίου 1882. Απαραίτητος η περίφραξις θυρών και παραθύρων διά μονίμων έργων ώστε να λείψη το άτοπον της χρησιμοποίησεως του χώρου προς απόρριψιν περιττωμάτων κ.λπ.

2) Συναγωγή (Γρέκα) εν ενεργεία εντός της εβραϊκής συνοικίας (οδός Κουμουνδούρου) εις κακήν κατάστασιν. Μηχανικός του οποίου εξήγησαμεν την γνώμην απεφάνθη κατόπιν εξετάσεως ότι επιβάλλεται η άμεσος γενική επισκευή ετοιμορρόπου στέγης προς αποφυγήν ασφαλούς καταρρεύσεώς της.

Ειδικοί τεχνίται υπελόγησαν την δαπάνην διά την γενικήν επισκευήν της συναγωγής ταύτης (επισκευή στέγης, γυναικωνίτου κ.λπ. τελείως κατεστραμμένων ως και

περιμανδρώσεως ερειπωθείσης πρώτης συναγωγής), εις ποσόν περίπου 3.200.000. Προ της απολύτου διαπιστωθείσης ανάγκης άμεσου ενεργείας εδωσαμεν εντολήν ενάρξεως των εργασιών τούτων σχηματίζοντες ειδικήν εξαιρέτη επιτροπήν διά την υπεύθυνον διαχειρίσιν και παρακολούθησιν των εν λόγω εργασιών εν συνεννοήσει μετά του Συμβουλίου και υπό τον άμεσον έλεγχον αυτού εκ των κ.κ. Σαμπίνου Δανιήλ, Ιλία Ιση, Αβραμίνου Ιερεμία, Σαμουήλ Μιζάν, Βίκτωρ Σαμπά, Σαμουήλ Μάτσα και παρακαλούμεν όπως αποσταλή ποσόν έναντι της εργασίας επ' ονόματι της εργασίας.

Εκ των ιερών βιβλίων και σκευών της Συναγωγής ολίγα διεσώθησαν. Εις γωνίαν ταύτης υπάρχουν περιλλεγέντα τεμάχια ιερών βιβλίων και σκευών κ.λπ. μαρτυρούντα την έντασιν της προσφάτου τραγωδίας.

3) Σχολείον διώροφος οικοδομή εις την οδόν Φυλλήνων εν τη εβραϊκή συνοικία.

'Απαντα τα διαμερίσματα πλην ενός τελείως κατεστραμμένου επιτεταγμένα. Γενικώς η οικοδομή εις σχετικώς καλήν κατάστασιν.

4) **Νεκροταφείον:** Βραχύδης ως επί το πλείστον έκτασις δέκα περίπου στρεμμάτων επί του λόφου Περάντης δώρον της Αυτοκρατορίας Θύρας. Εκ του τοίχου σιδηράς θύρας οικίας διά στέγασιν φύλακος και νεκροθαλάμου

διασώζεται μέρος τοίχου προς το ανατολικόν μέρος. Τμήμα τούτου έχει περιφραχθῆ διὰ συρματοπλέγματος και σπαρή. Εκ των τάφων δεν διασώζεται κανείς. Λείψανα ημικατεστραμμένον μνημείου είναι τα μόνα σημεία πως και τότε ἦταν ἐκεῖ το εβραϊκόν νεκροταφεῖον. (Δείγμα καταστάσεως δίδουν αἱ ἐσώκλειστοι ληφθεῖσαι στιγμιότυποι φωτογραφία).

Περιουσία Κοινότητος: 1) Οικία συνοικία Αγίου Νικολάου διπλοκατοικία ο ὄροφος ἐκτάσεως 15 X 15 ερειπωμένη. 2) Μαγάζι ἐν τῇ κεντρικῇ αγορά ὁδὸς Σκουφά με δύο θύρας ἐκτάσεως 7 X 6 ἐνοικιασμένον προπολεμικῶς με βάσιν 500 δρχ. 3) Ἐνα τεβιλά παραπλεύρως Συναγωγῆς 20 X 3.

Κοινωνική Ζωή: Ανύπαρκτος. Διωρίσαμεν ἀπὸ σήμερον ὡς χαζάν και διδάσκαλον τὸν Βαρούχ Αβραάμ Βαρούχ. Ἀνάγκη ἐξευρεθῇ τοιοῦτος διότι δι' ἐν εξαμήνον ὑπεσχέθη ὅτι θα παράσχη τὰς υπηρεσίας του. Προκειμένου να εγκατασταθῇ εἰς Κέρκυραν ἐπίσης ὡς Σαμάς και ἐιδικὸν γραμματέα τῆς Κοινότητος δι' ἡμίσειαν ἡμέραν τὸν κ. Αραχαμίμ Μάτσαν ἐκ τῶν παλαιῶν μελῶν τῆς Κοινότητος προσφέραντος εἰς τὸ παρελθόν αμοιβή τὰς υπηρεσίας του εἰς τὴν Κοινότητα. Ἡ ιδιότης του ὡς ταμίου τῆς Κοινότητος φρονούμεν ὅτι δεν ἀποτελεῖ ουσιαδὲς κώλυμα ἐφόσον δεν ὑπάρχει καταλληλότερος.

Περίθαλψις: Δεν υφίσταται. Εδώσαμεν ὁδηγίας να δαπανηθῇ ποσὸν μέχρι δραχ. 100.000 διὰ νοσήλια κ.λπ. σαφῶς ἀσθενούντος ἐκ τύφου τελείως ἀπόρου Πλία Ισὴ τὴν ἀνάγκην διεπιστώσαμεν αὐτοπροσώπως ἐπισκεφθέντες τούτον νοσηλευόμενον εἰς κεντρικὸν νοσοκομεῖον, ἀνάγκη ἀποστολῆς φαρμακευτικῶν ἐιδῶν ὡς στερεῖται παντελῶς και ἔχει ἀπαραίτητον ἀνάγκην ἰδίως κινήσεως, ἀντιτυρίνης, ἀντιτυφικῶν ἐμβολίων κ.λπ. Ἐπίσης ἀνάγκη ἀποστολῆς ἀπαραίτητων ἐιδῶν διὰ τρεῖς ἐπὶ τόπου τελείως ἀπόρους και ἐστερημένους παντός ἀναγκαίου. Ἀνάγκη ἀποστολῆς κλινῶν και κλινοσκεπασμάτων ὡν ὡς διεπιστώσαμεν ἐπισκεφθέντες τὰς κατοικίας παντελῶς στεροῦνται. Αἱ περισσότεραι οἰκογένειαι εἶσαι εἰς τρώγλας τῆς ἐπιτάξεως τῶν οἰκίων τῶν μη ἀρθείσης και εἰς οἰκτρὰν αὐτῶν κατάστασιν.

Βιβλία κ.λπ.: Στερεῖται τελείως. Εδώσαμεν ἐντολὴν εἰς Κοινότητα Ἰωαννίνων να ἀποστείλῃ ἀνὰ πέντε θρησκευτικὰ βιβλία και ταλέθ. Ἐπίσης ἀνάγκη διορθώσεως σέφερων γράμματα ἐκ μακρὰς εγκαταλείψεως ἔχουν καταστραφεί.

Συνημμένον ὑποβληθέν ἡμῖν ὑπ' αριθ. 41 ὑπὸ σημερινῇ ἡμερομηνίαν ἐν σχέσει πρὸς ἀνωμαλίας ὡς ἀναφορὰ ἀποσταλέντα εἶδη ἱματισμοῦ ὑπεσχέθημεν σχετικῶς ὅτι θα ἐνεργηθῶσιν δέοντα.

Αἱ προβλέψεις μας διὰ τὴν κοινότητα εἶναι ἀρκετὰ αισιόδοξαι και εἰάν τύχῃ ποίας τινὸς μερίμνης ἀσφαλῶς θα ἐπανακτησῇ μέρος τῆς ἀρχαίας τῆς αἰγλῆς.

Εἰς τὰ παρόπονά τῶν διὰ τὴν πλήρη μέχρι σήμερον εγκατάλειψιν τῶν και διὰ τὴν παρεχομένην μόνον εἰς τὰς φωνασκούσας γύρω τῆς πρωτείουσης Κοινότητος υποστήριξιν ἐδώσαμεν τὰς δεούσας ἐξηγήσεις ὑποσχεθέντες τὴν ἀμέριστον συνδρομὴν μας ἐφόσον θα εἴχωμεν ὠρισμένα παρὰ τῶν ἰδίων δεδομένα».

* Ἡ Ἰσραηλιτικὴ Κοινότητα Ἀῤῥας ἀπέστειλε στις 22.5.1946 τὴν παρακάτω ἐπιστολὴ πρὸς τὸ Κεντρικὸ Ἰσραηλιτικὸ Συμβούλιον Ἑλλάδος (Κ.Ι.Σ.) σχετικὰ με τὶς ἀμέσες ἀνάγκες τῆς:

«Κύριοι,

Σχηματίζομεν τὴν παρούσαν μας ἵνα σας γνωρίσωμεν ὅτι ο ἡμέτερος κ. Κανάρης Κωνσταντίνης ἀφικθεὶς εἰς τὴν πόλιν μας εἶχε τὴν καλοσύνην να παραμείνῃ ἐπ' ἀρκετὸν και να μελετήσῃ προσωπικῶς και ἐπισταμένως τὰς ἀνάγκας τῆς Κοινότητός μας ἐπισκεφθεὶς τὰς συναγωγὰς μας, τὸ νεκροταφεῖον, τὸ σχολεῖον και πλείστας οἰκίας ὁμοθρήσκων μας και ἀπέκτησε ἰδίαν γνώμιν τῆς ὅλης καταστάσεως.

Τὸ Συμβούλιον τῆς Κοινότητός μας εἰσηγγήθη εἰς τὸν ἡμέτερον κ. Κ. Κωνσταντίνην τὰς κατωτέρω ἐπιτακτικὰς ἀνάγκας τὰς ὁποίας και ο ἴδιος ἐθεώρησεν ἀπαραιτήτους και τὰς ἐνέκρινε.

1ον) Τὸν διορισμὸν τοῦ Ραχαμίμ Μάτσα ἀπὸ τὰς 22 τρέχοντος ὡς Σαμάς και ἐμισθοῦ γραμματέως δι' ἡμίσειαν ἡμέραν ὡς κατάλληλον τὸ Συμβούλιον τῆς ἡμετέρας Κοινότητος ἐθεώρησεν· τὸν ταμίαν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου κ. Ραχαμίμ Μάτσαν μὴ ὑπάρχοντος καταλληλότερον. Τυχάνει δε οὗτος προστάτης πολυμελούς οἰκογενείας και οὐδὲν πόρον ζωῆς ἔχει. Τα ἀνωτέρω ἐθέσαμεν ὑπ' ὄψην τοῦ κ. Κ. Κωνσταντίνῃ ο ὁποῖος ἐνέκρινεν τὸν διορισμὸν τοῦ κ. Ραχαμίμ Μάτσα.

2ον) Τὸν διορισμὸν ἀπὸ 22 τρέχοντος ὡς χατζάν και διδασκάλου εβραϊκῶν τοῦ Βαρούχ Αβραάμ Βαρούχ οὗτος ὑπεσχέθη ἐνώπιον τοῦ κ. Κ. Κωνσταντίνῃ ὅτι ἀναλαμβάνει τὴν θέσιν ταύτην δι' ἐν και μόνον ἐξάμηνον καθόσον μελετᾷ τὴν μόνιμον εγκατάστασίν του ἐν Κερκύρᾳ.

3ον) Ο ἡμέτερος κ. Κ. Κωνσταντίνης διεπιστώσας τὴν ἀνάγκην τῆς ἀμέσου περιμανδρώσεως τῆς ερειπωθείσης Συναγωγῆς και τὴν ἐπισκευὴν τῆς λειτουργούσης Συναγωγῆς μας διέταξεν και καλέσαμεν ἐνώπιον τοῦ τεχνίτας ἵνα μας προϋπολογίσουν τὴν δαπάνην διὰ τὰς δύο ὡς ἀνω ἐργασίας.

Οὗτοι μελετήσαντες τὴν ὅλην ἐργασίαν μας προϋπολόγισαν τὴν δαπάνην εἰς δραχμὰς 3.200.000 ὡν ἐνέκρινεν και ο κ. Κ. Κωνσταντίνης διατάξας τὴν ἐναρξιν τῆς ἐργασίας μας ἐξουσιοδότησεν να σας γράψωμεν ὅπως μας ἐμβάσετε τὸ ποσὸν τῶν δραχμῶν 1.500.000 ἐναντι τοῦ ταχύτερον.

Επὶ πλέον παρακαλοῦμεν ὅπως μας ἐμβάσετε και δραχμὰς 100.000 ὡς διέταξεν ο κ. Κ. Κωνσταντίνης να δώσωμεν εἰς τὸν ὁμόθρησκόν μας Ἠλίαν Ισὴν ἀσθενούντα ἐκ τύφου και νοσηλευόμενον εἰς τὸ Κεντρικὸν Νοσοκομεῖον ἐπισκεφθεὶς τούτον προσωπικῶς ο ἴδιος ο κ. Κ. Κωνσταντίνης.

Διὰ τὴν διαχείρησιν και παρακολούθησιν τῆς ἐργασίας, ἐπισκευῆς συναγωγῶν, νεκροταφεῖου και σχολείου, τὴ εἰσηγγήσῃ τοῦ κ. Κ. Κωνσταντίνῃ τὸ Συμβούλιον μας διώρισεν τὴν κάτωθι ἐπιτροπὴν:

1ον) Σαμπίνον Δανιήλ, 2ον) Ἠλίαν Ισὴν, 3ον) Αβραμίον Ιερεμίαν, 4ον) Σαμουήλ Μιζάν, 5ον) Βίκτωρ Σαμπάν, 6ον) Σαμουήλ Μάτσαν».

Η Εβραϊκή Κοινότητα Αγρινίου υπαγόταν στην Κοινότητα της Πάτρας. Συννιπολογιζόμενος ο εβραϊκός πληθυσμός των πόλεων αυτών ανερχόταν προπολεμικά σε 265 άτομα. Σήμερα δεν υπάρχει καμία από τις δύο αυτές εβραϊκές κοινότητες. Η Συναγωγή Πατρών έχει μεταφερθεί και διατηρείται στο Εβραϊκό Μουσείο Ελλάδος, στην Αθήνα.

Στο Αγρίνιο ζούσαν πριν από τον πόλεμο 52 Εβραίοι. Κατά την επίσκεψή του στην πόλη, ο Κ. Κωνσταντίνης αναφέρει την ύπαρξη 32 Εβραίων. Από την παρακάτω έκθεση του Κ. Κωνσταντίνη, με ημερομηνία 31.5.1946, φαίνεται η προσπάθεια της ολιγάριθμης Κοινότητας να αναδιοργανώσει την εβραϊκή ζωή στην πόλη:

«Έχομεν την τιμήν να γνωρίσωμεν ότι κατόπιν εκκλήσεως εξ Άρτης των εν Αγρινίω Ισραηλιτών όπως επιληφθώμεν επιτοπίως των ζητημάτων των και εξεύρωμεν λύσιν τούτων, μετέβημεν και εξητάσαμεν τα αφορώντα τούτους ζητήματα συγκαλέσαντες άπαντας σήμεραν εις σύσκεψιν εις ην ευχαρίστως διεπιστώσαμεν πλήρη μεταξυ τούτων κατανόησιν ώστε αι υφιστάμεναι παρεξηγήσεις να διαλυθώσιν ευχερώς.

Πληθυσμός: προ του διωγμού 52, μετά τον διωγμόν σήμεραν 32 ψυχαι, προβλέπεται αύξησις τούτων ώστε συν τω χρόνω να σχηματισθή αξιόλογος Κοινότης.

Πρωτίτως ενδείκνυται να μονιμοποιηθή εν Αγρινίω η ύπαρξις Ισραηλιτικής Κοινότητος και παρακαλούμεν όπως ενεργηθώσιν ει δυνατόν τα δέοντα το ταχύτερον, δοθέντος ότι το τοιούτον από πάσης απόψεως ως εξηκριβώσαμεν είναι απολύτως επιβεβλημένον.

Γραφείον Κοινότητος, σχολείον, Συναγωγή: Δεν υπάρχουν.

Προέβημεν από σήμεραν εις ενοικίαισιν εν ομοφωνία ενός καταλλήλου δωματίου ομοθρήσκου όπως χρησιμεύσῃ και διά τας τρεις υπηρεσίας, Συναγωγής, σχολείου και γραφείου Κοινότητος αντί μηνιαίου μισθώματος δραχμών είκοσι πέντε χιλιάδων(25.000) και παρακαλούμεν όπως εγκριθῇ η ενέργειά μας αύτη.

Ο κ. Σάββας Μιζάν, έμπορος υιός αρχιραββίνου, προσεφέρθη όπως εκτελή καθήκοντα Χατζάν δωρεάν.

Ο κ. Λεών Μάτσας, υπάλληλος της Εθνικής Τραπέζης, τελειόφοιτος Εβραϊκής Σχολής Ιωαννίνων προσεφέρθη όπως εκτελεί καθήκοντα διδασκάλου εβραϊκής δωρεάν.

Και εις τους δύο, λίαν καταλλήλως δι' ας ανέλαβον αυθορμητώς υπηρεσίας, παρακαλώ όπως εκφρασθώσιν αι ευχαριστίαι του Συμβουλίου διά την πολύτιμον διά τους Εβραίους Αγρινίου προσφοράν των.

Διά την αγοράν καθισμάτων (δέκα, 10) κατασκευήν γραφείου διά τα γραφεία της Κοινότητος και αγοράν των αναγκαίων βιβλίων παρακαλώ όπως εγκριθῇ πίστωσις δραχμών τριακοσίων πενήτηκοντα χιλιάδων (350.000).

Η Κοινότης έχει ανάγκην 15 αλφαριθμητίων εβραϊκών διά τους μαθητάς, ολίγων βιβλίων διά τας εβραϊκάς προσευχάς και ταλέθ. Εν σέφερ παρεκλήθη ν' αποστείλῃ η Κοινότης Άρτης.

Εξεφράσθησαν παράτονα διά ποίον λόγον δεν έλαβον

ηπειρωτικόν βοήθημα εφ' όσον οι πλείστοι τούτων είναι Ηπειρώται εκ γενετής.

Περίθαλψις: Ανάγκη αποστολής ενέσεων Κάλτσιουμ δι' ασθενή κρατούμενον εν Μεσολογγίω, Σάββα Ισίδου του Εφραΐμ, επίσης ποσού μέχρι δραχμών εκατόν χιλιάδων (100.000) διά νοσηλείαν του και έξοδα αποφυλάξιως του· επίσης βοήθημα εις όμηρον Αιτωλικού η οποία υπέστη έκτρωσιν.

Δεν έλαβον εισέτι κλίνας, οικιακά σκεύη κ.λπ. των οποίων έχουσι πάντες ανάγκην και παρεκλήθημεν όπως ενεργήσωμεν αρμοδίως».

* Ακολουθεί η δημοσίευση της σχετικής επιστολής της Ισραηλιτικής Κοινότητος Αγρινίου (με υπογραφή Λ. Μάτσας) προς το ΚΙΣ με ημερομηνία 29 Μαΐου 1946:

«Κύριε Πρόεδρε,

Έχομεν την τιμήν να σας αναφέρωμεν ότι σήμεραν το εσπέρας είχαμεν την ευτυχῇ συγκυρίαν να δεχθώμεν εν ολομελεία ημών την επίσκεψιν του υμετέρου εκπροσώπου κ. Κανάρη Κωνσταντίνη.

Η ευγενής του προσωπικότης μεταξύ ημών την εσπεραν ταύτην μας μετέδωσε χαράν και ελπίδα διά τα ιδανικά ημών ως φυλής και ως έθνους.

Διεξοδικώς κατά την κοινήν ταύτην συνεδρίασιν συνεζητήθησαν άπαντα τα απασχολούντα ημάς κοινοτικά ζητήματα.

Διά την εμφάνισιν εν Αγρινίω οργανωμένης Ισραηλιτικής Κοινότητος εις την πρώτην γραμμῇ εμφανίζονται 1) η τέλεισι κατά περιόδους θρησκευτικών τελετών και των θρησκευτικών καθηκόντων, 2) η μετάδοσις εις τα παιδιά μας εβραϊκών γραμματικών γνώσεων, 3) η λειτουργία κοινοτικού γραφείου.

Ελήφθησαν δε αι ακόλουθα σχετικαί αποφάσεις:

1) Με έγκρισιν του υμετέρου κ. Κωνσταντίνη Κανάρη, ως εκπροσώπου ημών, προέβημεν εις την μίσθωσιν καταλλήλου αιθούσης αντί δρχ. 25.000 μηνιαίως. Η αίθουσα αύτη θα χρησιμεύσῃ ως κοινοτικό γραφείον, ως χώρος τελέσεως θρησκευτικών καθηκόντων και ως σχολείον. Η μίσθωσις άρχεται από την 1ην προσεχούς μηνός.

Επίσης παρακαλούμεν όπως τεθεῖ εις την διάθεσιν ημών, με απόδοσιν λογ/σμού, πίστωσις δρχ. 350.000 διά

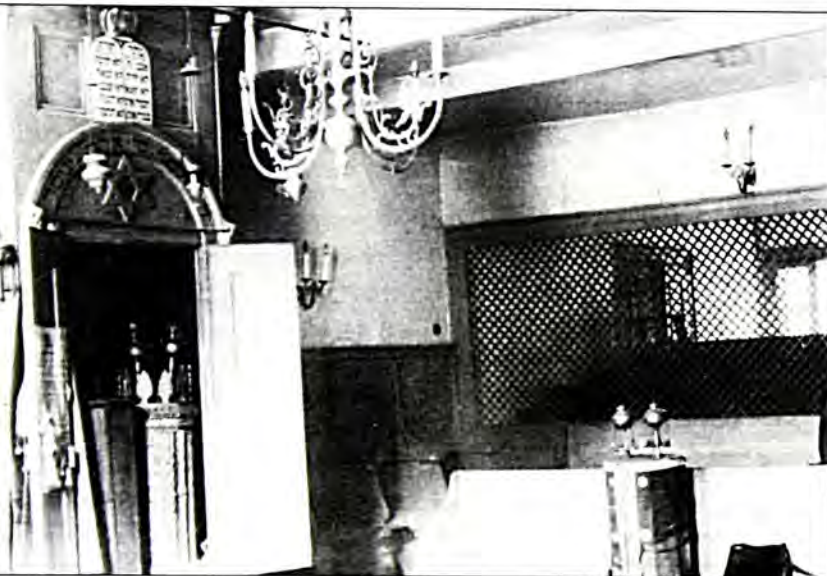
την προμήθειαν 10 τουλάχιστον καθισμάτων, 1 γραφείου κ.λπ. χρεωδών προς συγκρότησιν γραφείου. Το ποσόν τούτο κατ' αρχήν ενεκρίθη παρά του κ. Κωνσταντίνου. Αναμένομεν δε και την υμετέραν έγκρισιν.

Διά τας θρησκευτικάς τελετάς μας αναγκαιούν 12 βιβλία, 12 ταλεθιόθ. Ως χαζάν επροθυμοποιήθη ο κ. Σ. Μιζάν. Διά τα εβραϊκά μαθήματα μας αναγκαιούν 13 βιβλία δι' αρχαρίους. Διά τα στοιχειώδη μαθήματα προθυμοποιήθη ο κ. Λέων Μάτσας. Αμφότεροι εννοείται

αμισθί. Διά σέφερ γράφομεν σχετικώς προς τας Κοινοτήτας 'Αρτης και Ιωαννίνων. Τ' ανωτέρω κατά την γνώμην μας και κατά γνωμάτευσιν του κ. Κανάρη Κωνσταντίνου, κρίνονται πραγματοποιήσιμα, εφ' όσον τύχομεν την υμετέρας οικονομικής ενισχύσεως.

Δραττόμεθα της ευκαιρίας να εκφράσωμεν προς υμάς και ιδιαίτατα προς τον κ. Κανάρη Κωνσταντίνον την ημετέραν ευγνωμοσύνην διά την ηθικήν του προς ημάς ενίσχυσιν.

Εβραϊκή Κοινότητα ΠΑΤΡΩΝ

Άποψη της
Συναγωγής
Πατρών το 1978,
λίγα χρόνια πριν
διαλυθεί η Εβραϊκή
Κοινότητα της
πόλης

Η Εβραϊκή Κοινότητα Πατρών είναι μία από τις αρχαιότερες της Ελλάδος και χρονολογείται από τα προχριστιανικά χρόνια. Η Κοινότητα είχε διαλυθεί κατά την Ελληνική Επανάσταση (1821 - 1829) και επανασυγκροτήθηκε το 1905.

Το 1940, 337 Εβραίοι ζούσαν στην πόλη.

Στην Πάτρα μεταπολεμικά η Εβραϊκή Κοινότητα έκανε μια επιτυχημένη προσπάθεια να αναδιοργανώσει τη δραστηριότητά της.

Παρότι περίπου 100 Εβραίοι ζούσαν στην πόλη μετά την απελευθέρωση, λόγω της εσωτερικής μετανάστευσης η Κοινότητα αυτή

διαλύθηκε. Πολλοί Εβραίοι της Πάτρας ζουν σήμερα στην Αθήνα. Στην Πάτρα και μετά τη μεταφορά της Συναγωγής στην Αθήνα όπως ήδη αναφέρθηκε, τα μόνα λιγοστά στοιχεία που υπάρχουν για να μαρτυρούν την άλλοτε δραστήρια εβραϊκή παρουσία βρίσκονται στην παλιά εβραϊκή συνοικία, στο «Τσιβδί».

Για την προσπάθεια αναδιοργάνωσης, μετά την Κατοχή, της Ισραηλτικής Κοινότητας Πατρών αναφέρει στην έκθεσή του, με ημερομηνία 31 Μαΐου 1946, ο Κ. Κωνσταντίνος, ενώ ακολουθεί σχετική επιστολή - εγκύκλιος του ΚΙΣ.

«Έχομεν την τιμήν να γνωρίσωμεν ότι προέβημεν εις εξέτασιν των ζητημάτων της ενταύθα Κοινότητος.

Πληθυσμός: Ήδη η Κοινότης αριθμοί 120 εν όλω ηνγκάς εξ ων 4 ομήρους. Προ του διωγμού ηρίθμει 235.

Αι ανάγκαι της Κοινότητος συνίστανται εις τον ελαιοχρωματισμόν των κουφωμάτων των πιερών Συναγωγής και οικίσκου του νεκροταφείου ως επίσης και εις την επιδιόρθωσιν των εγκαταστάσεων υδρεύσεως του νεκρο-

ταφείον. Συνεστήσαμεν εις τον κ. πρόεδρον και γραμματέα της Κοινότητος όπως υποβάλη πίνακα της αναγκαίουσ δαπάνης.

Παρακλήθημεν όπως ενεργήσωμεν ινα χορηγηθή εις τον Ραββινον ποσοστόν λόγω δωδεκαετούς υπηρεσίας ως επίσης και ως εκτελούντος καθήκοντα σωχέτ δοθέντος ότι είναι και προστάτης οικογενείας.

Συναγωγή, νεκροταφείον, σχολείον, άπαντα εις αρίστην κατάστασιν, λειτουργία σχολείου επί του παρόντος δεν παρίσταται ανάγκη, ελλείπει μαθητών αλλά και διδασκάλου. Εν γένει ως προς την Κοινότητα ταύτην διεπιστώσαμεν πλήρη τάξιν εις τα της διαχειρίσεως αυτής και αξιέπαινον πνεύμα περισυλλογής και νοικοκυρωσύνης από το οποίον εμείναμεν απολύτως ενχαριστημένοι. Παρά του κ. Μάτσα προέδρου της Κοινότητος ελάβαμεν την διαβεβαίωσιν ότι από 1ης Αυγούστου θα τεθή εις εφαρμογήν η ετησία εισφορά (Πέτοια) των μελών της Κοινότητος και ούτω από της ημερομηνίας αυτής η Κοινότης θα αποκτήση τον προ του διωγμού

ρυθμόν της μη επιβαρύνουσα το Κεντρικόν Συμβούλιον διά τας δαπάνας της. Εις το νεκροταφείον απέμειναν δύο μόνον παλαιαί επιτύμβιοι πλάκες.

Παρακαλούμεν όπως εκφρασθή η ευαρέσκεια του Κεντρικού Συμβουλίου προς το Συμβούλιον της Κοινότητος διά την τάξιν και ακρίβειαν ην διεπιστώσαμεν εξ της εξετάσεως όλων των ζητημάτων της Κοινότητος και ιδιαιτέρως εις τον πρόεδρον και τον γραμματέα. Ο τελευταίος ούτος απειποιήθη να δεχθή τον διορισμόν ειδικού γραμματέως όπως τον βοηθήση εις τα παρά τη Κοινότητι καθήκοντά του καίτοι επιβεβαρυμένος με πολλαπλάς ατομικάς ασχολίας, τηρεί δε με πρωτοφανή τάξιν τα βιβλία της Κοινότητος και διεξάγει μόνος την αλληλογραφίαν.

Παρεξήγησις μεταξύ των κ.κ. αδελφών Μάτσα (πρόεδρου και αδελφού του) εν σχέσει προς διανομήν των εξ Αργεντινης ειδών δεν δύναται να επισκιάση την διαπιστωθήσαν ομόνοιαν ήτις βασιλεύει μεταξύ των μελών της Κοινότητος».

Η ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΤΟΥ Κ.Ι.Σ.

Εγκύκλιος προς απάσας τας Ισραηλιτικάς Κοινότητας της Ελλάδος

Κύριοι,

Έχομεν την τιμήν να κοινοποιήσωμεν υμίν κατωτέρω το περιεχόμενον του υπ' αριθ. 1532/14.7.46 προς την Ισραηλιτικήν Κοινότητα Πατρών εγγράφου μας.

Προς την
Ισραηλιτική Κοινότητα Πατρών
Κύριοι,

Με εξαιρετικήν χαράν και ικανοποίησιν ανεγνώσθη κατά την συνεδρίασιν της 2.7.46 η περί της Κοινότητός σας έκθεσις του ημετέρου κ. Κ. Κωνσταντίνης. Ως επιστέγασμα τούτων ήλθεν το υπ' αριθ. 85/26.5.46 έγγραφόν σας, διά του οποίου μας γνωρίζετε ότι τακτοποιήσαντες τα οικονομικά της Κοινότητάς σας, θα είσθε εις θέσιν από 1ης Αυγούστου 1946 να ανταπεξέρχεσθε μόνοι σας εις τας ανάγκας σας.

Το Κεντρικόν Συμβούλιον παρακαλεί τον υμέτερον πρόεδρον κ. Ισάκ Μάτσα και τους αξίους συνεργάτας του κ.κ. συμβούλους να δεχθούν τα θερμότερα συγχαρητήριά του διότι κατόρθωσαν ν' ανασυγκροτήσουν την

Κοινότητά σας, πρώτην εξ όλων των Ισραηλιτικών Κοινοτήτων της Ελλάδος και να την φέρουν εις πλήρη οικονομικήν αντάρχειαν.

Είμεθα βέβαιοι ότι θα συνεχίσετε το έργον σας με τον αυτόν ενθουσιασμόν διά την περαιτέρω προοδόν της Κοινότητος, βεβαιωθείτε δε ότι εκ μερους μας θα έχετε πάσαν υποστήριξιν προς τούτο.

Το κείμενον της παρούσης απεφασισθη όπως κυκλοφορήση ως εγκύκλιος προς όλας τας Ισραηλιτικάς Κοινοτήτας της χώρας με την ελπίδα ότι θα κεντρίση την φιλοδοξίαν και των άλλων κοινοτήτων να σας μιμηθούν.

Διατελούμεν μετ' εξαιρέτου τιμής

Κεντρικόν Ισραηλιτικόν Συμβούλιον Συντονισμού και Γνωματεύσεως

Ο Γεν. Γραμματέυς
Ρ. Ραφαήλ (Τ.Σ.)

Ο Αντιπρόεδρος
Λαν. Αλχανάτης

Το πρώτο μνημόσυνο για τα θύματα του Ναζισμού στην κατεστραμμένη από τους Γερμανούς Συναγωγή του Βόλου (Μάρτιος 1945).

Εβραϊκή Κοινότητα ΒΟΛΟΥ

Η εβραϊκή παρουσία στο Βόλο χρονολογείται από τα προχριστιανικά χρόνια και συγκεκριμένα από την εποχή του βασιλιά Φιλίππου. Αρχαιολογικές ανασκαφές έχουν αποδείξει την ύπαρξη Εβραίων στην περιοχή του Αλμυρού κατά τον 1ο μ.Χ. αιώνα. Η εβραϊκή παρουσία μαρτυρείται επίσης στα χειρόγραφα του Στράβωνα, ενώ ο περιηγητής Βενιαμίν της Τουνδέλας, τον 12ο αιώνα, αναφέρει την ύπαρξη 400 εβραϊκών οικογενειών στο Βόλο.

Κατά τον 19ο αιώνα η Εβραϊκή Κοινότητα Βόλου αριθμούσε 1.250 άτομα και είχε αναπτύξει έντονη δραστηριότητα. Κατά την διάρκεια του Β' Παγκοσμίου

Πολέμου το μεγαλύτερο ποσοστό των Εβραίων του Βόλου διασώθηκε χάρη στη συμβολή του Μητροπολίτη Ιωακείμ, των τοπικών αρχών και της Εθνικής Αντίστασης. Το 1949 υπήρχαν στο Βόλο 520 Εβραίοι.

Σήμερα στο Βόλο ζουν 110 Εβραίοι οι οποίοι αποτελούν μία οργανωμένη Κοινότητα.

Η Συναγωγή της πόλης - κτισμένη το 1870 - διατηρείται και λειτουργεί μέχρι σήμερα παρά τις καταστροφές που υπέστη κατά την Κατοχή, όπως αναφέρεται και στην έκθεση του Κ. Κωνσταντίνου, με ημερομηνία 31 Αυγούστου 1946:

«Έχομεν την τιμήν εις εκτέλεσιν υμετέρας εντολής να γνωρίσωμεν ότι κατά την εν Βόλω την 16ην τρέχοντος μετάβασιν μας επελήφθημεν της εξετάσεως των αφορώντων την εκεί Ισραηλιτικήν Κοινότητα ζητημάτων επιδιώξαντες συνάντησιν μετά του προέδρου ταύτης κ. Ιωσήφ Μ. Κοέν ήτις και επραγματοποιήθη αυθημερόν.

Κατά ταύτην ο κ. πρόεδρος ανεκοίνωσεν υμίν ότι έλαβεν την απόφασιν δοθέντος του απαιτουμένου υπερ-

βολικού ποσού διά την κατεδάφισιν και ανέγερσιν Ν. Συναγωγής, να μη κατεδάφισιν τους τοίχους ταύτης οίτινες κατά σχετικήν γνωμάτευσιν του αρμοδίου μηχανικού είναι αρχικόντως ισχυροί αλλ' επί αυτών να κτίση την νέαν. Περιοριζομένης ούτω της δαπάνης εις πενήκοντα περίπου εκατομμύρια μέρος της οποίας θα καλύψη εξ επιτοπίου εράνου ον είχεν ήδη αρχίση και συλλέξη ποσόν δραχμών τριών περίπου εκατομμυρίων επί προϋπολογιζομένου παρά τούτου πέντε εκατομμυρίων...».

Η εβραϊκή παρουσία στα Ιωάννινα χρονολογείται από τον 8ο μ.Χ. αιώνα. Η Εβραϊκή Κοινότητα της πόλης ήταν η μεγαλύτερη Ρωμαιοβυζαντινή Κοινότητα της Ελλάδος με ιστορικές ρίζες στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία.

Στις αρχές του 19ου αιώνα η Κοινότητα αριθμούσε 1.200 Εβραίους, ενώ στο τέλος του ίδιου αιώνα ο εβραϊκός πληθυσμός των Ιωαννίνων ήταν 4.000 περίπου. Ο αριθμός των Εβραίων στα Ιωάννινα μειώθηκε μετά τον Α' Βαλκανικό Πόλεμο σε 2.000 άτομα.

Προπολεμικά υπήρχαν τέσσερις Συναγωγές στα Ιωάννινα, η αρχαιότερη, χτισμένη το 1829,

διατηρείται μέχρι σήμερα.

Τον Μάρτιο του 1944 οι Γερμανοί απέκλεισαν την εβραϊκή συνοικία, συνέλαβαν και εκτόπισαν τους Εβραίους της πόλης στα στρατόπεδα συγκέντρωσης. Από τους 1.850 Εβραίους των Ιωαννίνων επέζησαν τον Ολοκαυτώματος 163.

Σήμερα στα Ιωάννινα ζουν 60 Εβραίοι.

Παρακάτω δημοσιεύονται δύο εκθέσεις του Κ. Κωνσταντίνου, με ημερομηνία 25 Μαΐου 1946, και επιστολή του ΚΙΣ σχετικά με τις αποφάσεις που ελήφθησαν για την διάσωση των εβραϊκών μνημείων της πόλης:

«Έχομεν την τιμήν να γνωρίσωμεν ότι επελήφθημεν των αποφώνων την ενταύθα Ισραηλιτικήν Κοινότητα ζητημάτων και διεπιστώσαμεν ότι:

Η Ισραηλιτική Κοινότης Ιωαννίνων αριθμούσα προ του διωγμού 1850 αριθμεί νυν 165 ψυχάς, ανασυσταθείσα μετά τον διωγμόν κατά τον Αύγουστον 1945. Διοικήθη υπό προσωρινής επιτροπής μέχρι του Ιανουαρίου τρέχοντος έτους οπότε διενεργήθησαν εκλογαί αναδειχθέντος του νυν Διοικητικού Συμβουλίου υπό την προεδρείαν του κ. Ιωσήφ Κοέν.

Συναγωγαί: Πριν του διωγμού ελειτούργουν 4 συναγωγαί. Μετά την έξοδον των Ισραηλιτών εχρησιμοποιήθησαν αι μεν δύο έξω του φρουρίου ως κρατητήριον και μαγειρείον διά συσσίτιον, αι δε έτεραι δύο εντός του φρουρίου ως σταύλοι και αποθήκαι.

Ήδη η εντός του φρουρίου μεγάλη Συναγωγή επιδιορθώθη αρχούντως ώστε να δύναται εν αυτή να εκπληρώσουν ανέτως οι διασωθέντες τα θρησκευτικά των καθηκοντα.

Αι έτεραι τρεις ενδείκνυνται να καθαρισθώσι εκ των εν αυταίς ακαθαρσιών και ερειπίων ως επίσης να εξασφαλισθούν διά της κατασκευής θυρών και παραθύρων απάντων λεηλατηθέντων, η ολική δαπάνη προϋπολογίσθη εις εν περίπου εκατομμύριον δραχμών και παρακαλούμεν όπως εγκριθῇ αυτή. Ως προς τας εντός των εν λόγω Συναγωγών ζημίας δεν κρίνομεν την ανάγκην επί του παρόντος επιδιορθώσεως τούτων εφ' όσον ως προείπομεν η εντός του φρουρίου επισκευασθείσα μεγάλη Συναγωγή δύναται ανέτως να εξυτηρηθῇ τας θρησκευτικὰς ανάγκας της ατυχώς ολιγαριθμου ἡδὴ Κοινότητος.

Τα πλείστα αν μη άπαντα τα ιερά σκεύη ως αφιερώματα Συναγωγών διεσώθησαν και παρεδόθησαν ἡδὴ εις την Κοινότητα χάρις εις αξιέπαινον προσωπικόν ενδιαφέρον του δημάρχου Ιωαννίνων κ. Βλαχλίδου επαξίως αναγορευθέντος ευεργέτου της Κοινότητος. Εκ των αφθονούντων εν τη Συναγωγή Ιωαννίνων ταλειωθῇ και θρησκευτικῶν βιβλίων παρακαλέσαμεν και ελάβαμεν την

διαβεβαίωσιν ότι θα αποσταλοῦν ἀνά πέντε εις την παντελῶς στερουμένην τοιοῦτων Κοινότητα Ἀρτης.

Νεκροταφεῖον: Ζημίαι μνημείων οὐκ σημανταί οφειλόμεναι εις την πολυετή εγκατάλειψιν μάλλον παρά εις λεηλασίαν. Οικίσκος νεκροταφείου τελείως κατεστραμμένος. Επίσης ο μανδρότοιχος έχει εις διάφορα σημεία ρήγματα από τα οποία είναι δυνατόν να κλαποῦν επιτύμβιοι πλάκες, εφόσον φύλαξ δεν είναι δυνατόν να τοποθετηθῇ χωρὶς την κατασκευήν του οικίσκου.

Διά την κατασκευήν του οικίσκου, επιδιόρθωσιν μάνδρας, επισκευήν κεντρικῆς πύλης και λοιπά, προϋπολογίζεται δαπάνη δραχμῶν 800.000 περίπου χιλιάδων ἡτις παρακαλούμεν όπως κριθῇ επείγουσα και εγκριθῇ.

Σχολεία: Το μεν παρθεναγωγεῖον ὁπερ ευρίσκεται εις καλὴν σχεδόν κατάστασιν είναι επιτεταγμένον και χρησιμοποιείται ως γραφεῖον της Ἀνωτέρας Διοικήσεως Χωροφυλακῆς. Το δε αρρεναγωγεῖον ὁπερ εχρησιμοποιήθη κατά τον διωγμόν ως φυλακαί υπέστη σημαντικὰς καταστροφὰς και ἡδὴ είναι επιτεταγμένον ως κατοικία.

Γηροκομείον: Εἰς καλὴν κατάστασιν. Στεγάζεται το τμήμα Ασφαλείας και το Ἀγορανομικόν Τμήμα. Ενδείκνυνται να γίνῃ παρά τῷ αρμοδίῳ ὑπουργείῳ σχετικὴ ἐνέργεια ώστε να διατάξῃ την Γενικὴν Διοίκησιν Ἠλείρου και ἀρῇ την ἐπίταξιν ἵνα εις μεν τον κατω ὄροφον στεγασθῶσιν τα γραφεῖα της Κοινότητος, εις δε τον ἄνωθεν στεγασθῶσιν ἀπροσάλευτα κορίτσια εκ των σαρβαντα περίπου ἅτινα ευρίσκονται ἡδὴ εις την Κοινότητα.

Γραφεῖον Κοινότητος: Χρησιμοποιεῖται ἡδὴ δωμάτιον παραχωρηθέν υπό ομοθρήσκου κ. Αβραάμ Νεγρίν. Ἀνάγκη χορηγήσεως πιστώσεως μέχρι δραχμῶν πεντακοσίων χιλιάδων διά την προμήθειαν ενός γραφείου, δέκα καθισμάτων, μιας αρχιεθνήκης και εταξέρας.

Περιοσία της Κοινότητος: Δεν έχει συντελεσθῇ εἰσέτι λεπτομερὴς καταγραφή των κοινοτικῶν ακινήτων οὐδὲ των ἀνηκόντων τυχόν εις εξασθενήσαντας και μη ἔχοντας κληρονόμους. Ἀνάγκη ὅπως ψηφισθῇ ἐκτακτὸς πίστωσις διά την πρόσληψιν ειδικού γραμματέως διά την σφαραῖν

ταύτην εργασία ή εγκριθή ώστε ή ήδη γραμματεὺς ειδικῶς πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν δι' ὀρισμένον χρονικὸν διάστημα ἐργασθῇ ὁλόκληρον τὴν ἡμέραν.

Παρακαλοῦμεν ὅπως ἀποσταλῇ ἡ πίστωση τῶν τριακοσίων χιλιάδων δραχμῶν διὰ τὴν δημοσίευσιν διὰ τὸ Σέφερ Ἀσκαμιῶθ. Επίσης ἡ ψηφισθεῖσα πίστωση τῶν εκατὸν πενήντα χιλιάδων δραχμῶν διὰ τὰ ἔξοδα ἀντιγραφῆς πρωτοκόλλων ἐκ τῶν ὁποίων ὅσα ἦσαν ἔτοιμα παραλάβαν καὶ ἀποστείλαν ἐν ἡμέρᾳ.

Περιθάλψις: Ἡ Ἐπιτροπὴ Περιθάλψεως ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ἀρχιεραββίνου κ. Δανὶδ Μάτσα ἀποτελεῖται ἀπὸ τοὺς κ.κ. Σολομὼν Μορδοχαί, Μωυσὴ Γιομιτῶβ καὶ Σαμ Χατζόπουλον. Τὸ σοβαρώτερον πρόβλημα εἶναι ἡ

περιουσία. Παρέλαβεν παρὰ τοῦ κ. Βλαχλίδου δημάρχου Ἰωαννινῶν τὰ διασωθέντα ἱερὰ σκεῦη τῶν ἱερῶν συναγωγῶν ἤτοι Σεφαρεῖμ - Σανταγιῶθ - Μαπῶθ κ.λπ.

Περιουσία τῆς Κοινότητος: Ἡ Ἰσραηλιτικὴ Κοινότης Ἰωαννίνων δὲν κατόρθωσε ἀκόμη νὰ παραλάβῃ τὴν κοινοτικὴν κτηματικὴν περιουσίαν παρ' ὅλας τὰς ἐνεργείας τῆς καὶ τὰ ἐπανεὶλημμένα διαβήματά τῆς πρὸς τὰς ἀρμοδίας ἀρχάς. Ἡδὴ μερικαὶ υποθέσεις ἐνδίζονται εἰς τὴν δικαστικὴν οδόν. Ἡ κτηματικὴ περιουσία τῆς Κοινότητος σύγκειται ἀπὸ 8 - 10 κτημάτων (καταστήματα καὶ οἰκίαι) ἐκ τῶν ὁποίων οὐδὲν μέχρι σήμερον εἰσόδημα εἰσέπραξε, καθότι ἄλλα μὲν εἰσὶ ἐπιτεταγμένα ἄλλα δὲ δὲν ἀπεδόθησαν.

Ἐκ τῆς «Νέας Συναγωγῆς» Ἰωαννίνων ἀμέσως μετὰ τὸν πόλεμον. Ἡ Συναγωγή καταστράφηκε ὁλοσχερῶς κατὰ τὴν Κατοχὴν

οὐσιαστικὴ πρόνοια διὰ 40 ἀπροστάτευτα κορίτσια ἐνδίζομενα ἦδη ἐν Ἰωαννίνοις. Ἐφ' ὅσον ὁ λόγος τῆς ἐν τῇ πόλει παραμονῆς τῶν εἶναι ἡ ἀποκατάστασις τῶν ἐξητήθη πίστωσης ποσού μέχρι δραχμῶν διακοσίων χιλιάδων δι' ἰατρικὴν περιθάλψιν μηνιαίως.

Παρακλήθημεν ὅπως ἐνεργήσωμεν διὰ τὴν χορήγησιν τοῦ ποσοστοῦ λόγῳ εἰκοσιπενταετοῦς υπηρεσίας εἰς τὸν Ἀρχιεραββίνον Δανὶδ Μάτσα.

Ἡ 2ῃ ΕΚΘΕΣΗ

«Ἡ Ἰσραηλιτικὴ Κοινότης Ἰωαννίνων ἀριθμοῦσα πρὸ τοῦ διωγμοῦ 1850 μέλη καὶ νυν 165, ἀνασυσταθεῖσα μετὰ τὸν διωγμὸν κατὰ τὸν Αὐγούστου 1945 διοικήθη ὑπὸ τῆς διορισθεῖσης προσωρινῆς ἐπιτροπῆς μέχρι τοῦ Ἰανουαρίου τρέχ. ἔτους ὁπότε διενεργήθησαν ἐκλογαὶ ἀναδειχθέντος τοῦ νυν Διοικητικοῦ Συμβουλίου ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ κ. Ἰωσήφ Κοέν.

Ἐφρόντισε διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἐπιστρεφόμενων ὁμήρων καὶ ἐπέτυχε τὴν ἀπόδοσιν ὀρισμένων καταστημάτων καὶ ὀλιγοτέρων κατοικιῶν. Διένειμεν τὰ ἀποσταλμένα παρὰ τοῦ Joint βοήθημα καὶ ἐφρόντισε διὰ τὴν περισυλλογὴν τῶν ὑπολειμμάτων τῆς κοινοτικῆς

Προσεχῶς θέλει γίνεαι λεπτομερὴς καταγραφὴ συντασσόμενου βιβλίου κτηματολογίου. Ἐδὴ ἀναφέρομεν τὰ κάτωθι κτήματα: 4 συναγωγαί, τὸ παρθεναγωγεῖον, τὸ ἀρρεναγωγεῖον, τὸ γηροκομεῖον καὶ περὶ τὰ δέκα ἄλλα κτήματα ἐκτὸς τῶν τυχόν ἀκινήτων τῶν ἀνηκόντων εἰς ἐξαφανισθέντας καὶ μὴ ἔχοντας κληρονόμους. Τὰ ὡς ἄνω κτήματα θὰ ἀποφέρουσι ἔσοδα περὶ τὰς 50 - 60 χιλιάδας δραχμῶν μηνιαίως.

Ἀνάγκαι Κοινότητος: Τὸ σοβαρώτερον πρόβλημα τῆς Ἰσραηλιτικῆς Κοινότητος Ἰωαννίνων εἶναι ἡ οὐσιαστικὴ περιθάλψις τῶν 40 ἀπροστάτευντων κοριτσιῶν διὰ τῆς χορηγήσεως μηνιαίου βοηθήματος τουλάχιστον 60 - 70 χιλιάδων δραχμῶν ἕως ὅτου καταστήται δυνατόν ἡ χορήγησις συσσιτίου καὶ ἡ ἀποκατάστασις αὐτῶν.

Μισθοδοσία: Νὰ συμπληρωθῇ ἡ μισθοδοσία τοῦ Ἀρχιεραββίνου ὑπολογιζομένου καὶ τοῦ ποσοστοῦ προαναξήσεως διὰ τὰ χρόνια υπηρεσίας τοῦ (25 ἐτῶν) καὶ δι' ἐν ἄτομον ὅπερ συντηρεῖ. Επίσης ἀπαραίτητον εἶναι νὰ ὁλοκληρωθῶν οἱ μισθοὶ τοῦ γραμματέως κλητήρος (Σαμούν) καὶ φύλακος τοῦ νεκροταφείου, καθότι ἡ σημερινὴ μισθοδοσία εἶναι τελείως ἀνεπαρκὴς καὶ ἡ Κοινότης ἔχει ἀνάγκην τοῦ γραμματέως δι' ὁλόκληρον τὴν ἡμέραν προκειμένου νὰ συντάξῃ μητρώα, κτηματολογία, βιβλία κ.λπ....».

* Σχετικὴ εἶναι καὶ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ΚΙΣ πρὸς τὴν Ἰσραηλιτικὴν Κοινότητα Ἰωαννίνων, με ἡμερομηνία 3 Ἰουλίου 1946:

«Ἐν συνεχείᾳ τοῦ ντ' αὐθ. πρωτ. 1319 τῆς 28 Ἰουνίου ἐ.ε. ἐγγράφου μας γνωρίζομεν ὑμῖν ὅτι μετὰ τὴν υποβολὴν τῆς ἐκθέσεως τοῦ συμβούλου μας κ. Κανάρη Κωνσταντίνῃ ἀπεφασίσθησαν ὑπὲρ τῆς Κοινότητός σας τὰ κάτωθι:

1. Νεκροταφεῖον: Ἐνεκρίθη πίστωση ἐκ δραχμῶν οκτακοσίων χιλιάδων (800.000) δι' ἔξοδα ἐπισκευῆς τοῦ μανδροτοῖχου καὶ τῆς κεντρικῆς πύλης καὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ οἰκίσκου τοῦ φύλακος, ὅπερ ποσὸν καὶ σας ἀποστέλλομεν μέσῳ τῆς Τραπεζῆς Ἀθηνῶν.

2. Συναγωγὴ: Λόγῳ τῆς μεγάλης ἐλαττώσεως τοῦ

αριθμού των μελών της Κοινότητός σας και της ως εκ τούτου πλήρους επαρκείας της διασωθείσης εντός του φρουρίου μεγάλης Συναγωγής, δεν ενδείκνυται η αποκατάσταση των τριών ετέρων καταστραφεισών Συναγωγών. Πάντως διά τον καθαρισμόν εκ των εν αυταίς ερειπίων κ.λπ. και τον αποκλεισμόν του χώρου αυτών διά ανιδίων ή πλίνθων, ενεκρίθη πίστωση εκ δραχμών ενός εκατομμυρίου (1.000.000). Το ποσόν τούτο θέλει αποσταλεί υμίν άμα τη περατώσει των άνω υπ' αριθμ. 1 έργων (επισκευή μανδροτούχου κ.λπ.) και τη υποβολή υμίν κανονικών απολογιστικών καταστάσεων.

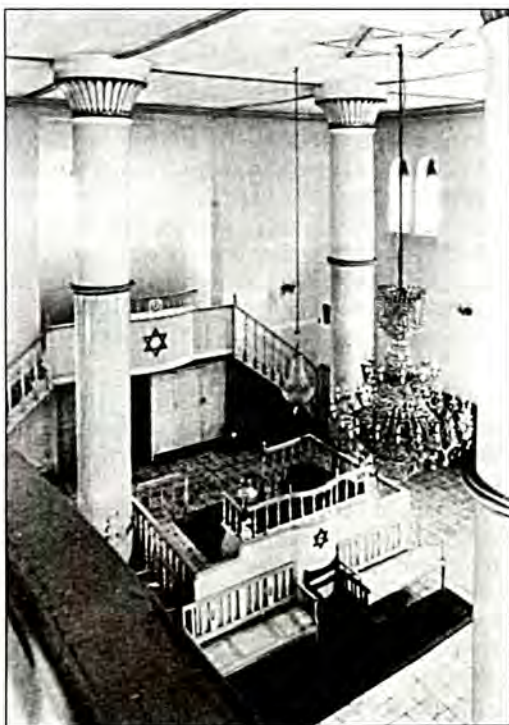
3. Σχολείον - Γηροκομείον: Διά τα επιτεταγμένα ταύτα ακίνητα της Κοινότητός σας δέον να επιμεληθήτε αμέσως του καθορισμού των σχετικών αποζημιώσεων και της εισπράξεως αυτών, τοσούτον μάλλον καθ' όσον τα ποσά άτινα η Κοινότης δύναται να προσπορισθή εκ της αιτίας ταύτης είναι αρχετά σημαντικά.

4. Γραφείον Κοινότητος: Την στοιχειώδη επίπλωσιν του γραφείου της Κοινότητός σας δέον να εξασφαλίσητε εξ ιδίων σας πόρων ή εξ εις είδος εισφορών των μελών σας.

5. Ακίνητος περιουσία της Κοινότητος: Λαμβανομένης υπ' όψιν της επιτακτικής ανάγκης πλήρους απογραφής, τόσον των ακινήτων της Κοινότητός σας, όσον και των εγκαταλελειμμένων περιουσιών ενεκρίθη πίστωση εκ δρχ. εκατόν πενήντα χιλιάδων (150.000) διά την μισθοδοσίαν ενός εκτάκτου υπαλλήλου προσληφθησομένου επί δίμηνον και ασχοληθησομένου αποκλειστικώς και μόνον με την απογραφήν ταύτην. Κατόπιν τούτου παρακαλούμεν όπως μας υποδείξετε κατάλληλον πρόσωπον ίνα διορίσωμεν τούτον.

6. Περιθάλψις: Διά τα ζητήματα της περιθάλψεως πρόκειται να επιληφθή η αρμοδία διά ταύτα Κεντρική Επιτροπή Περιθάλψεως, προς ην και εισηγήθημεν σχετικώς».

Εβραϊκή Κοινότητα ΤΡΙΚΑΛΩΝ

Η ρωμανιώτικη Συναγωγή των Τρικάλων, η μόνη που ανοικοδομήθηκε μετά τη γερμανική Κατοχή

Στα Τρίκαλα υπήρχε προπολεμικά μία ανθούσα Εβραϊκή Κοινότητα η οποία διατηρούσε 3 Συναγωγές που εξυπηρετούσαν και τις ανάγκες της γειτονικής Εβραϊκής Κοινότητας της Καρδίτσας. Η αρχαιότερη Συναγωγή, εκείνη των Ρωμανιωτών Εβραίων, είναι η μόνη που διασώθηκε μερικώς μετά τον πόλεμο και ανοικοδομήθηκε αμέσως μετά την απελευθέρωση. Η Εβραϊκή Κοινότητα των Τρικάλων είχε ακόμη τη Συναγωγή των Σεφαραδιτών και εκείνη των Σιζελών, ύστερα από μετανάστευση και εγκατάσταση στην πόλη Εβραίων από την Ονγγαρία και τη Σικελία κατά τον 16ο αιώνα. Στις αρχές του 20ού αιώνα ο εβραϊκός πληθυσμός των Τρικάλων ανερχόταν σε 800 άτομα.

Στις 24 Μαρτίου 1944 οι Γερμανοί εισέβαλαν στην εβραϊκή συνοικία της πόλης - τα «Εβραϊκά» - και συνέλαβαν 166 Εβραίους εκ των οποίων οι περισσότεροι αφανίστηκαν στα ναζιστικά στρατόπεδα. Ωστόσο, το μεγαλύτερο μέρος τον εβραϊκού πληθυσμού βρήκε καταφύγιο στις γύρω περιοχές και τα βουνά μετέχοντας στην Εθνική Αντίσταση. Ο συνολικός εβραϊκός πληθυσμός των Τρικάλων προπολεμικά ανερχόταν σε 520 άτομα. Στα αρχεία του ΚΙΣ, το 1949, αναφέρεται ότι στα Τρίκαλα υπήρχαν 50 Εβραίοι.

Σήμερα στα Τρίκαλα ζουν 50 Εβραίοι και η ιστορική Ρωμανιώτικη Συναγωγή της πόλης λειτουργεί ακόμη.

Στις 24 Αυγούστου 1946, ο Κανάρης Κωνσταντίνος αναφέρει στην έκθεσή του, σχετικά με την Εβραϊκή Κοινότητα Τρικάλων:

«Εν συνεχεία προς το από 22 τρέχοντος εγγράφου μας έχομεν την τιμήν να σας γνωρίσωμεν ότι εξητάσαμε τα αφορμόντα την ενταύθα Ισραηλιτικήν Κοινότητα ζητήματα.

Πληθυσμός: 270 ψυχαι. Προπολεμικώς 500, απήχθησαν 145, εξ αυτών επανήλθον 10.

Συνεστήσαμεν όπως γένει έναρξις λειτουργίας της κοινοτικής μηχανής διότι ως και παρά του Συμβουλίου

ομολογήθη ως εκ της εντάσεως των προσωπικών ασχολιών των μελών τούτου δύναται να λεχθή ότι τα κοινοτικά παρημελήθησαν εις σημείον πλήρους εγκαταλείψεως.

Ιδρύματα Κοινότητας: Η μεγάλη Συναγωγή εν καλή σχετικώς καταστάσει απαιτούσα μόνον εξοπλισμόν διά σεφαρέϊμ, βιβλίων θρησκευτικών, ταλέθ, καθισμάτων. Η ετέρα τελείως κατεστραμμένη διά την εκτέλεσιν της μελέτης ανεγέρσεως και μετατροπής ταύτης εις λέσχην και σχολείον ο πρόεδρος της Κοινότητος μηχανικός μας υπεσχέθη ότι θα συνεννοηθή αμέσως μετά του Κεντρικού Συμβουλίου εφ' όσον λόγω των σημειωμένων επιτακτικών οικονομικών αναγκών δεν δύναται μετά λύτης του να εκπληρώση δοθείσαν εις τον πρόεδρον του Κεντρικού

Συμβουλίου προ τινας υπόσχεσιν περί δωρεάν καταρτισμού ταύτης.

Νεκροταφείον παραμελημένον. Πάντως ως μας εγνώρισεν ο κ. πρόεδρος της Κοινότητος το αποσταλέν ποσόν ενός εκατομμυρίου δεν διετέθη δι' ον προωριζέτο σκοπόν, διά διαφόρους δηλαδή επισκευάς τούτου.

Τα γραφεία της Κοινότητος με έξωθεν του κτιρίου σχετικήν επιγραφήν νεοκατασκευασθείσαν εις το σχολείον εν καλή καταστάσει.

Περίθαλψις: Εκ των 80 οικογενειών αι 65 ως μας πληροφόρησαν ελάμβανον βοήθημα. Ήδη σχετική επιτροπή εργάζεται εντατικώς όπως περιορίση τον αριθμόν τούτων εις τους ολιγίστους έχοντα πραγματικήν ανάγκην τούτο συμφώνως προς την σχετικήν εγκύκλιον».

Εβραϊκή Κοινότητα ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ

Για την Ισραηλιτική Κοινότητα Καρδίτσας δεν υπάρχουν πολλά στοιχεία δεδομένου ότι υπάγονταν στην Κοινότητα Τριτσάλων, όπως αναφέρει και στην παρακάτω έκθεσή του ο Κανάρης Κωνσταντίνης, που επισκέφθηκε την πόλη στις 22 Αυγούστου 1946.

Είναι γεγονός ότι οι Εβραίοι της Καρδίτσας έτυχαν της ανθρωπιστικής συμπαράστασης του χριστιανικού πληθυσμού και κυρίως των τοπικών αρχών και της Εθνικής Αντίστασης, με αποτέλεσμα να σωθούν σχεδόν στο σύνολό τους, βρισκοντας καταφύγιο στα γύρω χωριά. Αξίζει να σημειωθεί η βοήθεια που προσέφεραν ο τότε διευ-

θυντής του δήμου Βασ. Λάππας με την έκδοση πλαστών ταυτοτήτων αλλά και ο διερμηνέας των Γερμανών Γιώργος Κατσούλας.

Μετά την Γερμανική Κατοχή και παρά το γεγονός ότι στην Καρδίτσα υπήρχαν 82 Εβραίοι, όπως αναφέρει ο Κ. Κωνσταντίνης, η Εβραϊκή Κοινότητα δεν κατάφερε να αναδιοργανωθεί. Βάσει των αρχείων του ΚΙΣ, το 1947 στην Καρδίτσα υπήρχαν 90 Εβραίοι. Σήμερα, στην Καρδίτσα ζουν μόνο δύο εβραϊκές οικογένειες.

Η έκθεση του Κ. Κωνσταντίνη από την επίσκεψή του στην πόλη, στις 22 Αυγούστου 1946, δημοσιεύεται παρακάτω:

«Εν συνεχεία προς το από 14 τρεχ. έγγραφόν μας έχομεν την τιμήν να σας γνωρίσωμεν ότι εξητάσαμεν τα αφορώντα την ενταύθα ισραηλιτικήν παροικίαν ζητήματα.

Πληθυσμός: Αποτελείται από 24 οικογενείας αριθμούσας 82 άτομα με προοπτικήν αυξήσεως του πληθυσμού. Κατά τον διωγμόν δεν εσημειώθη καμία απώλεια καθ' όσο επρονόησαν να εγκαταλείψουν εγκαίρως την πόλιν. Ο μόνος υπό των Γερμανών συλληφθείς επέστρεψεν.

Ιδρύματα: Ουδέν. Η παροικία λόγω του ολιγαριθμού των μελών και μη υπάρξεως νεκροταφείου, Συναγωγής, Ραββίνου δεν έχει αναγνωρισθεί ως Κοινότητα, υπαγομένη εις την Κοινότητα Τριτσάλων. Οι διοικούντες φρονούν ότι δύναται να παραχωρηθή οικόπεδον παρά του δήμου ως νεκροταφείον οπότε θα γεννηθή μόνον ζήτημα περιμανδρώσεως τούτου. Επίσης δεν θα ήτο δύσκολος η εξεύρεσις δωματίου εις οικίαν ομοθρήσκου όπως τούτο χρησιμοποιηθεί ως Συναγωγή και γραφείον Κοινότητος. Η αναγνώρισις όμως της παροικίας ως Κοινότητος θα προσέκρουε εις την εξεύρεσιν των απαιτούμενων προς

συντήρησιν αυτής χρηματικών πόρων. Η επιθυμία των όπως κατά διαστήματα έρχεται ο Ραββίνος της Κοινότητος Τριτσάλων και διδάσκει τους εδώ εβραϊόπαιδας τα εβραϊκά γράμματα και την εβραϊκήν θρησκείαν δεν είναι παράλογος και απραγματοποίητος εφόσον και ο πρόεδρος της Κοινότητος Τριτσάλων είναι συμφωνος προς τούτο ως μας είπεν και οι εδώ ομόθρησκοι ως μου edήλωσαν προσφέρονται να του εξασφαλίσουν στέγην και διατροφήν κατά την ενταύθα διαμονήν προς εκτέλεσιν των καθηκόντων του, φιλοξενούντες τούτον αλληλοδιαδόχως. Δεν υπολείπεται η εξεύρεσις εκ δρχ. 8.500 - αναγκαιούντος σήμερον ποσού δι' έξοδα εισιτηρίου μετ' επανόδου όπερ καλόν θα ήτο να διαθέση κάποια Ισραηλιτική Φιλανθρωπική Οργάνωσις.

Εναντίον της Κοινότητος Τριτσάλων εις ην υπάγονται εξέφρασαν παράπονα ων τη βασιμότητα εξακριβώσαμεν και κατά τα οποία τους έχει τελείως εγκαταλείψει. Ούτω διά να λάβουν το αποσταλέν επίδομα Ιουλίου ηναγκάσθησαν να στείλουν εις Τρίκαλα ειδικόν απεσταλμένον αφού εις τρεις διά τον σκοπόν αυτόν αιτήσεις των ουδεμίας απαντήσεως έτυχον. Παρακαλούν όπως το επίδομα

τούτο στέλλεται απ' ευθείας εις Καρδίτσαν.

Δάνεια επαγγελματικά: Υποβάλουν παράκλησιν όπως η δυνατόν ενισχυθώσιν οι μικροπωληταί και μικροεπαγγελματίαι της παροικίας διά δανείου προς ανάπτυξιν των εργασιών των, και τούτο διότι λόγω της μη εγκαίρου υποβολής αιτήσεων δεν ελήφθη, ως μας είπον, πρόνοια σχετικά με το ζήτημα τούτο.

Φιλανθρωπία: Συνημιένως επίσημον πιστοποιητικόν περί της οικτρίας υγιεινής καταστάσεως των παιδιών της παροικίας - αποτόκου των κακοζημιών του διωγμού από 1 μηνός μέχρι 17 ετών. Επιβάλλεται η λήψις αποτελεσματικών μέτρων διά την διάσωσιν των.

Εν Καρδίτση υπάρχουν επίσης δύο απροστάτευτα ορφανά κορίτσια περί των οποίων δέον να ληφθή μέριμνα. Το ζήτημα των ορφανών απροστατευτών κοριτσιών

παρουσιάζεται οξύ εις πάσας τας κοινότητας ας επεσκέφθην όπως ελάβομεν αφορμήν να τονίσωμεν εις προηγουμένας εκθέσεις μας και παρίσταται ανάγκη να αντιμετωπισθή υπό των φιλανθρωπικών οργανώσεων ως εν των σοβαροτέρων άτινα εκληροδότησε ο διωγμός. Ο απόφοιτος γυμνασίου άπορος Αβραάμ Καπέτας παρακαλεί όπως ενισχυθεί και εξακολουθήση τας σπουδάς του εις το Μικρόν Πολυτεχνείον.

Διανομή ειδών παλαιού ιματισμού: Διεχώρισε την παροικίαν εις δύο δεινώς αλληλομαχομένας μερίδας. Αποδίδοντες πρωταρχικήν σημασίαν εις την μεταξύ των ομοθρήσκων σύμπτνοιαν και ανάγκην θα επροτείναμεν όπως παύση η αποστολή τούτων - το πλείστον αναξίων λόγου πεπαλαιωμένων και αχρήστων - εφόσον ενώ καμίαν πραγματικήν ανάγκην δεν θεραπεύουν γίνονται αφορμή μόνον διχονοίας διαιρέσεως και ερίδων».

Εβραϊκή Κοινότητα ΚΕΡΚΥΡΑΣ

Η πρώτη αναφορά στην εβραϊκή παρουσία στην Κέρκυρα γίνεται το 1160 από τον περιηγητή Βενιαμίν της Τουνδέλας, ο οποίος αναφέρει την ύπαρξη ενός Εβραίου στο νησί. Η Εβραϊκή Κοινότητα της Κέρκυρας ανζηήθηκε σημαντικά σε πληθυσμό κατά τον 13ο και 14ο αιώνα με την εγκατάσταση Εβραίων από τη Στερεά Ελλάδα (Ρωμανιώτες). Αργότερα εγκαταστάθηκαν στο νησί και Εβραίοι από την Ιταλία και η Κοινότητα απέκτησε και σεφαραδικό πληθυσμό.

Τον 16ο - 17ο αι. στην Κέρκυρα υπήρχαν δύο συναγωγές. Η «Πονλιέζα» (σεφαραδική), η οποία καταστράφηκε ολοσχερώς το 1943

από βομβαρδισμό, και η «Σκονόλα Γκρέζα» (ρωμανιώτικη), που διατηρείται μέχρι σήμερα.

Κατά τη βρετανική περίοδο ζούσαν στην Κέρκυρα 4.000 Εβραίοι. Το 1941 η Εβραϊκή Κοινότητα του νησιού αριθμούσε 2.000 μέλη. Τον Ιούνιο του 1943, 1.800 Εβραίοι της Κέρκυρας εκτοπίστηκαν από τους Γερμανούς στο Άουσβιτς. Μόνον 187 κατάφεραν να διαφύγουν και βρήκαν καταφύγιο σε γύρω χώρια.

Σήμερα στην Κέρκυρα ζουν 71 Εβραίοι.

Ο Κανάρης Κωνσταντίνης επισκεψέθηκε την Κέρκυρα στις 29 Μαΐου 1946 και στη σχετική έκθεσή του προς το Κεντρικό Ισραηλιτικό Συμβούλιο αναφέρει τα προβλήματα και την κατάσταση της Εβραϊκής Κοινότητας:

«Έχομεν την τιμήν να γνωρίσωμεν ότι προέβην εις εξέτασιν των αφορώντων την ενταύθα κοινότητα ζητημάτων.

Ατυχώς, ότι ευθύς αμέσως περιπίπτει εις την αντίληψιν και εκ πρώτης όψεως είναι η υφισταμένη διχόνοια μεταξύ των μελών της Κοινότητος.

Επί του ουσιαστού τούτου ζητήματος κατεγίναμεν επιμόνως και κατελήξαμεν εις το συμπέρασμα ότι η μόνη ενδεικνυομένη λύσις είναι η ταχεία ενέργεια εκλογών προς ανάδειξιν Κοινοτικού Συμβουλίου επίσης ο σχηματισμός επιτροπής περιθάλψεως αντί του μονοπωλιακώς ως εκπροσώπου της Τζόνιντ διαχειριζόμενου ταύτην κ. Χαϊμ Μισραχή. Και επετύχαμεν ώστε ν' αποδεχθί ο κ. Χαϊμ Μισραχής την σύστασιν τριμελούς επιτροπής υπό την προεδρεία του, πλην όμως παρίσταται ανάγκη διά την ειρηνεύσιν των εκ Κερκύρα Εβραίων να εκπροσωπεί-

ται εις ταύτην διά τινος των μελών του, παρ' αυτών θοιζομένου και ο σύλλογος των εν Κερκύρα ομήρων.

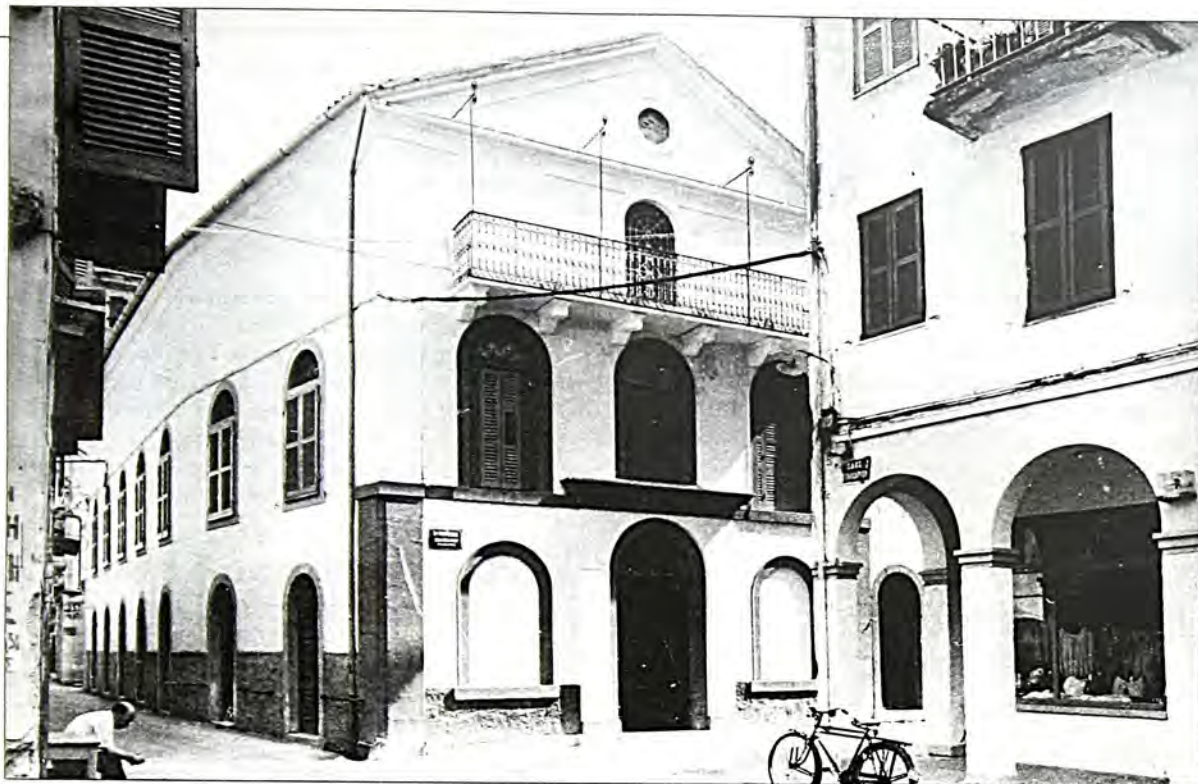
Πληθυσμός: Πρω του διωγμού 2000. Ήδη ανέρχεται εις 140 ψυχάς εξών περί τους 50 ψηφοφόροι.

Γραφείον Κοινότητος: Στεγάζεται προσωρινώς εις οικίαν προέδρου κ. Μπαλέστρα. Ανάγκη επιταχθή προς τον σκοπόν τούτον κατάλληλον δωμάτιον.

Συναγωγή: Η μόνη εναπομείνασα εις εβραϊκήν συνουσίαν ουχί εις καλήν κατάστασιν. Ο προϊήτολογισμός δια την εκ βάθρων ανακαίνισιν της ανέρχεται εις 8.000.000 (οκτώ εκατομμύρια) δραχμίας.

Νεκροταφείον: Εις οικτρών κατάστασιν. Ο προϊήτολογισμός διά την περιμάνδρωσιν του (εφ' όσον ήθελε τελειώς επιτραπή) και κατασκευήν οικίσκου ανέρχεται εις 17.000.000 (δέκα επτά εκατομμύρια) δραχμίας. Εκ τούτων ελήφθησαν ήδη εξ Αιγύπτου, ως μιας επληροφόρησεν ο κ.

Η Συναγωγή «Σχοινία Γκρέκα» η μόνη που διασώζεται μέχρι σήμερα στην Κέρκυρα

Χαΐμ Μισραχίς, ποσόν εκ δραχ. 4.272.000 (τεσσάρων εκατομμυρίων διακοσίων εβδομήντα δύο χιλιάδων) ως πρώτη δόσις, αναμένεται δε προς τον σκοπόν αυτόν και ετέρα τοιαύτη εκ δραχμίων τεσσάρων εκατομμυρίων (4.000.000).

Σκόπιμον θα ήτο εάν το Κεντρικόν Συμβούλιο ήρχετο εις άμεσον επαφή με τα των εν Αιγύπτω ομοθησζων γενικώς ώστε να ευρίσκειται εν γνώσει των αποστελλομένων εις Κέρκυραν βοηθημάτων.

Χαζάν: Μεναχέμ Χαΐμ. Προς οικονομικήν του ενίσχυσιν παρακαλούμεν όπως εγκριθῇ το επίδομα 25ετίας καθ' ην ως εξηκριβώσαμεν εκτελεί το καθήκον Χαζάν. Επίσης όπως εκτελεί καθήκοντα και διδασκάλου, κενωθείσης ήδη θέσεως. Εκ του διά τον φύλακα του νεκροταφείου μηνιαίου επιδόματος το ήμισυ χορηγείται εις τούτον όπως κατορθώσει και επαρκήσει εις τας στοιχειώδεις βιωτικές ανάγκας, ήτοι ποσόν δραχμίων τριάκοντα χιλιάδων του ετέρου ημίσεως χορηγουμένου εις τον φύλακα.

Σχολείον: Οίκημα εις κακήν κατάστασιν. Χρησιμοποιείται ήδη ως κατοικία 15 περίπου ομήρων διαμενοντων υπό τας ελεεινότερας συνθήκας άνευ κλινών, στρωμάτων, οικιακών σκευών, ναλοπινάκων κ.λπ.

Επισκεφθέντες τούτους ιδιαίτερος μετά του Συμβουλίου της Κοινότητος ως και του αντιπροσώπου της Τζόνιν κ. Χαΐμ Μισραχί απροόπτως διεπιστώσαμεν κατάστασιν όντως αξιοθρήνητον. Τη εισηγήσει μας ελήφθη απόφασις του Κοινοτικού Συμβουλίου κατά πλειοψηφίαν όπως τοποθετηθούν ναλοπίνακες τινες εκ ποσού δραχμίων 800.000 όπερ ως πληροφρορήθημεν έχει εις χείρας του προς τον σκοπόν αυτόν ο κ. Χαΐμ Μισραχίς. Παρακαλούμεν δε όπως ενεργηθώσιν τα δέοντα προς ανακούφι-

σιν των ατυχών αυτών διά της αποστολής των ως άνω στοιχειωδώς αναγκαιούντων ειδών.

Ιατρική περίθαλψις: Ως μας εγνώρισεν ο πρόεδρος η Κοινότης διαθέτει ιατρόν διά τους απόρους και μερικά φάρμακα. Ανάγκη αποστολής ενέσεων Κάλτσιονμ και σταφυλοκοκκιάσεως.

Εξεφράσθησαν ημίν παράπονα διά την μη εισέτι διάθεσιν υπέρ των απόρων της Κοινότητος κλινών, στρωμάτων, μαγειρικών σκευών κ.λπ. ών έχει άμεσον ανάγκην. Επίσης τα αναγκαία είδη διά τρεις απόρους επιτόκους και ληφθώσιν μέτρα διά τρία παιδιά μέχρις ηλικίας δώδεκα ετών μεταξύ των οποίων κορίτσι ορφανό από πατέρα και μητέρα. Επίσης ληφθή πρόνοια διά δύο ασθενείς εκ σοβαροτάτου κληρονομικού νοσήματος ονόματι Βαγγέλης Αλεξάνδρου.

Συνημμένως πίναξ κτηματικής περιουσίας Κοινότητος.

Κρίνομεν ότι τα αναφερόμενα εν αυτώ εισοδήματα δέον μετά την αφαίρεσιν των φόρων και ποδοστού εισπράξεων να εκπίπτονται εκ του αποστελλομένου μηνιαίου ποσού.

Όσον αφορά την εγκαταλελειμμένη κτηματικήν περιουσίαν, πίναξ θ' αποσταλή εντός δεκαήμερου υπό του διαχειριζομένου ταύτην δικηγόρου λίαν απησχολημένου. Η κινητή ευρίσκεται εις αίθουσαν ψυχιατρείου Κερκύρας ης την μίαν κλειδα έχει η εφορία και την ετέραν η κοινότης. Η περιουσία αυτή παρά την ην υπέστη λεηλασίαν είναι αρκετά σημαντική και εφ' όσον η Εφορία συνεφώνησεν με την γνώμην της Κοινότητος όπως δοθή εις αυτήν, είναι ανάγκη όπως ληφθώσιν τα αναγκαία μέτρα διά την

κανονικήν εκποίησίν της, ως επίσης και την διάθεσιν του εξ αυτής προϊόντος συμφώνως τω νόμω περί εγκαταλείμμένων εβραϊκών περιουσιών, δοθέντος ότι αι γνώμαι διίστανται τον μεν ήδη προέδρου έχοντος την γνώμην όπως διανεμηθή μεταξύ των μελών της Κοινότητος Κερκύρας, ετέρων δε μελών έχόντων την γνώμην όπως διατεθή υπέρ ενός σκοπού.

Το Κεντρικόν Συμβούλιον δέον σοβαρώς ν' ασχοληθή με το ζήτημα τούτο όπερ αποτελεί την σπουδαιότεραν

ίσως αφορμήν διζονοίας μεταξύ των δύο διαμαχομένων κοινοτικών μερίδων. Η αυτή απόφασις δέον να ληφθή και διά τα εν τω ενεχυροδανειστηρίω Κερκύρας εγκαταλείμμένα εβραϊκά ενέχυρα.

Ο Αριάνδος Σάββας Ααρών σπουδαστής Ανωτάτης σχολής οικονομικών επιστημών μας παρεζάλεσε όπως εισηγηθώμεν και τύχη και αυτός χρηματιζής ενισχύσεως προς αποπεράτωσιν των σπουδών του».

Εβραϊκή Κοινότητα ΚΩ

Η Εβραϊκή Κοινότητα της Κω είχε έντονη δραστηριότητα από την αρχαιότητα και σχετικές αναφορές υπάρχουν στο έργο του Ιώσηπου. Η Κοινότητα της Κω αυξήθηκε σε αριθμό Εβραίων μετά την απέλαση των Εβραίων από την Ισπανία, αλλά παρήκμασε στους επόμενους αιώνες. Στις αρχές της δεκαετίας του 1930, 160 Εβραίοι ζούσαν στο νησί. Τον Ιούλιο του 1944 τα 120 μέλη της Εβραϊκής Κοινότητας συνελήφθησαν από τους Ναζί και εκπολίστηκαν στο Άουσβιτς. Ο Εβραϊσμός της Κω αφανίστηκε. Το 1948 ζούσαν εκεί μόνο δέκα άτομα και αργότερα η Κοινότητα διαλύθηκε.

Η Συναγωγή της Κω, κτισμένη το 1934, διατη-

ρείται μέχρι σήμερα και λειτουργεί ως Πνευματικό Κέντρο του Δήμου. Το εβραϊκό νεκροταφείο του νησιού επίσης διατηρείται σε καλή κατάσταση και περιλαμβάνει παλιές επιτύμβιες πλάκες μεγάλης ιστορικής αξίας.

Το έγγραφο που ακολουθεί είναι νηρησιακό σημείωμα προς τον πρόεδρο του ΚΙΣ, το οποίο συνέταξαν στις 11 Αυγούστου 1955 ο Κανάρης Κωνσταντίνης και ο Σαμ Μορδώχ, ύστερα από συνάντησή τους με τον Αρχιεπίσκοπο Αθηνών Σπυρίδωνα για το θέμα της διατήρησης των Συναγωγών και των εβραϊκών νεκροταφείων και ιδιαίτερα για εκείνα της Κω:

«Σήμερον ώραν Ι μ.μ. οι κ.κ. Κανάρης Κωνσταντίνης και Σαμ Μορδώχ συνοδευόμενοι παρ' εμού επεσκέφθημεν τον Μακαριώτατον Αρχιεπίσκοπον εις ον εξεθέσαμε την πρόθεσιν των Αρχών να θίξουν τας ιεράς Συναγωγάς και νεκροταφεία επιμείναντες περισσότερον επί των ζητημάτων της νήσου Κω.

Ο Μακαριώτατος εξέφρασε την βαθειάν του λύπην διά τα γεγονότα, επεκρινώνησε δε αμέσως τηλεφωνικώς μετά του κ. Βεναρδή δ/ντου του Υπουργείου Οικονομικών από τον οποίον και εξήτησε να απαλλάξη την Συναγωγήν και νεκροταφείον Κω από οιασδήποτε δεσμεύσεως.

Ο κ. Βεναρδής υπεσχέθη εις τον Αρχιεπίσκοπον ότι θα τηλεγραφήση αμέσως εις Κω σχετικώς.

Εξαντληθέντος του υπό συζήτησιν θέματος ο Μακαριώτατος εξέφρασεν εν συνεχεία θερμήν παράκλησιν εις τον κ. Κ. Κωνσταντίνην όπως και αυτός προσωπικώς και άπαντες οι Έλληνες Ισραηλίται παράσχουν την συνδρομήν των διά την ανέγερσιν ανδριάντος εις τον ήρωα συνταγματάρχην Φριζήν, ηρώτησε δε τον κ. Κωνσταντίνην πού φρονεί ότι δέον να ανεγερθή ούτος. Ο κ. Κωνσταντίνης αφού ηνχαρίσθησε τον

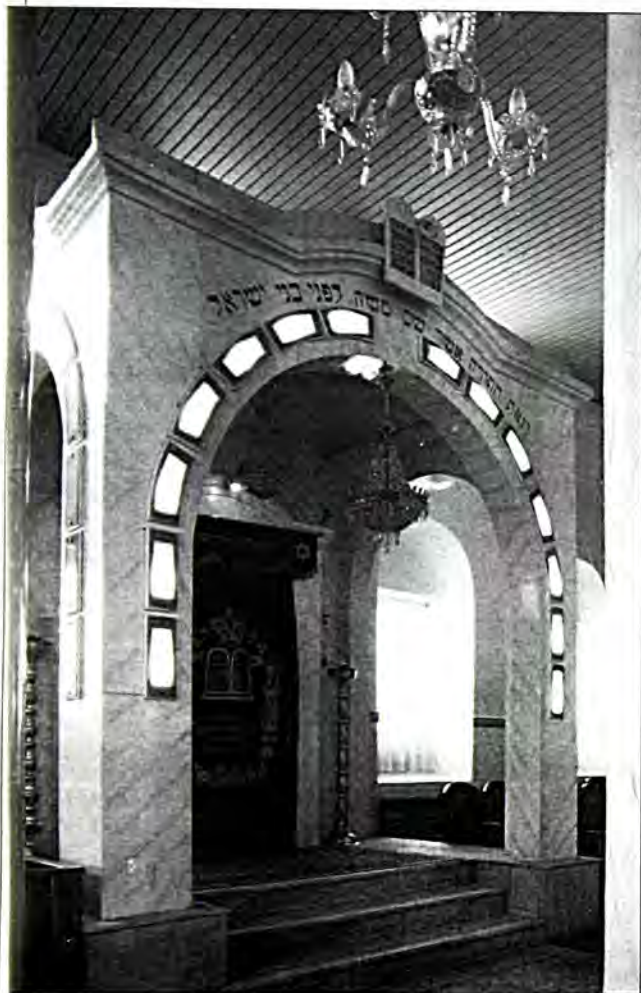
Μακαριώτατον, υπέβαλε την γνώμην όπως ο ανδριάνς ανεγερθή εν Αθήναις, ως προς δε την τοποθεσίαν αποφασίση η προς τούτο συσταθησομένη τη εισήγησει του αρμοδία επιτροπή.

Η επιτροπή εβεβαίωσε τον Μακαριώτατον ότι ο ελληνικός Εβραϊσμός ομοθυμώς θα βοηθήση το έργον τούτο, όπερ ενηρεστήθη να αναλάβη υπό την υψηλήν προστασίαν του».

Το εβραϊκό νεκροταφείο της Κω διατηρείται μέχρι σήμερα και περιλαμβάνει ταφότητες που χρονολογείται από τον 17ο αιώνα

Η Συναγωγή της Λάρισας όπως αναστηλώθηκε μεταπολεμικά. Στην έκθεση του Κ. Κωνσταντίνου η κατάσταση της χαρακτηρίζεται «αξιοθρήνητη» αμέσως μετά τη γερμανική Κατοχή

«Κατόπιν υμετέρας εντολής έχομεν την τιμήν να γνωρίσωμεν ότι επελήφθημεν της εξετάσεως των αφορώτων την ενταύθα Ισραηλιτικήν Κοινότητα εκκρεμώτων ζητημάτων.

Δοθέντος ότι ο πρόεδρος κ. Αλβέρτος Φάις παρητήθη, ο γραμματεὺς Αβραάμ Αλχανάτης ασθενεί πάσχων τους οφθαλμούς ως μας επληροφόρησαν, ο ελεγκτής Ισάκ Ζακάω, ευρίσκεται εις Αθήνας και ο σύμβουλος Δαβίδ Ιεσουβάς εις Λουτρά, συνηντήθημεν εις το γραφείον της Κοινότητος μετά του αντιπροέδρου Αλβέρτου Μισραχί, του ταμίου Ισαάκ Μάιση και του αναλαβόντος συμβούλου ως πρώτου επιλαχόντος αντί του παραιτηθέντος προέδρου κ. Αβραάμ Τουρών.

Από τον 2ο π.Χ. αιώνα υπήρχε στη Λάρισα μία δραστήρια Εβραϊκή Κοινότητα, η οποία πιθανολογείται ότι ιδρύθηκε κατά τη ρωμαϊκή περίοδο.

Το 1173 ο Βενιαμίν της Τουδέλας αναφέρει την ύπαρξη στη Λάρισα ανθούσας Εβραϊκής Κοινότητας, η οποία συντηρούσε τρεις Συναγωγές και μία Γιεσίβα (Ραββινική Σχολή).

Η Εβραϊκή Κοινότητα της Λάρισας αυξήθηκε σημαντικά τον 14ο αιώνα με την εγκατάσταση εκεί Εβραίων από την Ισπανία.

Το 1881 η Λάρισα είχε εβραϊκό πληθυσμό 2.800 ατόμων.

Η Συναγωγή «Ετς Χαΐμ», η μόνη που διατηρείται μέχρι σήμερα, κτίστηκε το 1866 (η ημερομηνία ανοικοδομήσεώς της αναφέρεται και στην παρακάτω έκθεση του Κ. Κωνσταντίνου με βάση το εβραϊκό ημερολόγιο).

Ιδιαίτερο ιστορικό ενδιαφέρον παρουσιάζει η αρχιτεκτονική της εβραϊκής συνοικίας της πόλης αυτής, γνωστή με το όνομα «Έξι Δρόμοι», καθώς τα σπίτια ήταν κτισμένα το ένα δίπλα στο άλλο και με εσωτερικούς διαδρόμους ώστε να επικοινωνούν μεταξύ τους. Για το χαρακτηριστικό αυτό στοιχείο γίνεται αναφορά στην έκθεση του Κ. Κωνσταντίνου.

Η Εβραϊκή Κοινότητα της Λάρισας αν και έχασε το 35% του δυναμικού της στα ναζιστικά στρατόπεδα συγκεντρώσεως, ανασυγκροτήθηκε μετά την απελευθέρωση. Το 1949, βάσει των αρχείων του ΚΙΣ, ο εβραϊκός πληθυσμός της Λάρισας ανερχόταν σε 582 άτομα. Σήμερα είναι μία από τις λίγες οργανωμένες Εβραϊκές Κοινότητες της Ελλάδος, αριθμεί 340 μέλη και διατηρεί, εκτός από τη Συναγωγή, εβραϊκό δημοτικό σχολείο και νεκροταφείο.

Για την μεταπολεμική κατάσταση της Κοινότητας, στις 14 Αυγούστου 1946, ο Κ. Κωνσταντίνος έγραφε:

Ήδη η Κοινότης αριθμεί 622 μέλη· προ του διωγμού μέλη 920. Κατά την ακμή της ήτις συμπίπτει προς τον 16ο και 17ο αιώνα ηρίθμει χιλίας και πλέον οικογενείας με 4 Συναγωγάς αλλά και πολύ ενωρίτερον ως αναφέρουν οι ιστορικοί κατά τον 12ον αιώνα υπήρχον εν Λαρίση πολλοί Εβραίοι διατηρούντες τρεις Συναγωγάς. Η μέχρι των ημερών μας διατηρηθείσα σπουδαιότατη βιβλιοθήκη της Κοινότητος (Γιεσίβα) τα πολυάριθμα και σπουδαιότατα της οποίας βιβλία απήγαγον οι Γερμανοί κατά τον διωγμόν εμαρτύρει την άλλοτε ακμήν της κοινότητος εις τα γράμματα και τον πλούτον της.

Κτίρια Κοινότητος: Μεγάλη Συναγωγή. Ωραιότατη οικοδομή εις αξιοθρήνητον ήδη κατάστασιν. Επιβάλλε-

ται η άμεσος επισκευή της διά την εκτέλεσιν των αχμαϊώς διατηρουμένων θρησκευτικών καθηκόντων των μελών εκτελούντων ήδη ταύτα εκ των ενόντων εις το σχολείον τακτικά καθημερινώς δις της ημέρας. Διασωθείσα επιγραφή αναγράφει το έτος της οικοδομήσεώς της 5.620 και τα ονόματα των επιμεληθέντων την οικοδομήν, Οβαδία Μπαντάρ και Χαΐμ Ισακ Αλχανάτη. Πρόκειται περί αρχαίοντος αξιολόγου θρησκευτικού αρχιτεκτονικού μνημείου.

Δεύτερα Συναγωγή: Ουδέν διασώζεται κατακοιμηθείσα εκ θεμελίων. Διάδρομος δι' ου επικοινωνεί μετά της ετέρας Συναγωγής αρκετά μακρός κατεπατήθη, ενεφανίσθησαν δε τίτλοι ιδιοκτησίας. Ανάγκη περιμάνδρωσως του οικοπέδου προς πρόληψιν ολοσχερούς καταπατήσεως. Πρόκειται περί οικοπέδου γωνιαίου επί της οδού Παπακυριαζή και εις κεντρικήν θέσιν.

Το σχολείον όπερ θεωρείται του δημοσίου άλλοτε διόροφον έπαθε σοβαράς ζημίας από τους σεισμούς. Το παλαιόν σχολείον εν καλή καταστάσει. Στεγάζονται εν αυτώ άποροι.

Του νεκροταφείου ανηγέρθησαν οι μανδρότοιχοι επιμελεία και δαπάναις της δημοχίας· υπολοίπονται προς πλήρη συμπλήρωσιν του η κατασκευή των δύο σιδηρών θυρών. Εν αυτώ μνημεία το πλείστον κατεστραμμένα. Μέρος τούτου εις οποίον έχουσι ενταφιασθή μη Εβραίοι τυφεκισθέντες κατά την κατοχήν διεχωρίσθη διά μάνδρας. Ποσόν ενός εκατομμυρίου όπερ απεστάλη διά την περιμάνδρωσιν του μας εδηλώθη ότι παραμένει αδιάθετον εις το ταμείον της Κοινότητος.

Κατά τας αντιλήψεις των διοικούντων την Κοινότητα διά την επισκευήν των άνω ιδρυμάτων και ιδία της Συναγωγής ήτις επείγει απαιτείται εξ ολοκλήρου έξωθι χρηματική ενίσχυσις των μελών της Κοινότητος μη δυναμένων ή μη προθυμοποιουμένων δι' εκτάκτου εισφοράς να συνεισφέρωσιν ποσόν άνω του εκατομμυρίου διά τον σκοπόν αυτόν ποσόν ανεπαίσθητον εν σχέσει προς την απαιτουμένην δαπάνην.

Προσωπικόν Κοινότητος: Παρουσια-

σθεις ενώπιόν μας ραββίνος Κοινότητος κ. Κασούτο παρεπονέθη διά πενιχρότητα απολαβών του μη επαρκουσιν διά στοιχειώδη συντήρησιν πολυμελούς οικογενείας του, του συνεστήθη να κάμει αίτησιν διά χορήγησιν επιδόματος πολυετίας και να αρκείται εις τα χορηγούμενα υπό των μελών προαιρετικά φιλοδοωρήματα, προς αποφυγήν των παραπόνων του. Παραζαλούμεν όπως ει δυνατόν του χορηγηθή μία ενδυμασία καθ' όσον με την ην φέρει σήμερον ξένην πεπαλαιομένην με το παντελόνι εις οικτράν κατάστασιν εξοικονομηθείσαν παρ' ομοθησζον άχρηστον διά τον δωρητήν ως εκ της καταστάσεώς του προκαλεί πράγματι τον κοινόν οίκτον εν Λαρίσση. Επιβάλλεται να παρασχεθών τα στοιχειώδη μέσα εμφανίσεως του θρησκευτικού αρχηγού παρουσιάζοντος άλλωστε αντάξιον του αξιώματός του επιβάλλον.

Επιτροπή απόρων: Τετραμελής. Συμμετέχει και μέλος του Συμβουλίου. Ευρίσκονται ως μας εδήλωσαν εν αναμονή της αφίξεως του αντιπροσώπου της Τζόιντ κ. Τζιγκάλ, όπως κανονίσωσι τα της διανομής του αποσταλέντος βοηθήματος βάσει των νέων οδηγιών όπερ από του Ιουνίου ευρίσκεται εις την Τράπεζαν.

Κοινότης έχει ανάγκην θρησκευτικών βιβλίων διά προσεχώς αναγνωστικών τοιούτων διά μαθητάς σχολείον και Ταλέθ».

Από τα εγκαίνια του Πνευματικού Κέντρου της Ισραηλιτικής Κοινότητας Λαρίσας στις αρχές της δεκαετίας του 1950

Εβραϊκή Κοινότητα ΠΡΕΒΕΖΗΣ

Παρότι ολιγάριθμοι, οι Εβραίοι της Πρέβεζας διατηρούσαν προπολεμικά Συναγωγή, εβραϊκό σχολείο, νεκροταφείο και οργανωμένα κοινωνικά γραφεία.

Η Κοινότητα της Πρέβεζας δεν κατάφερε να οργανωθεί ξανά μετά το Ολοκαύτωμα. Όσοι επέ-

ζησαν μεταπολεμικά προτίμησαν να εγκατασταθούν στα μεγάλα αστικά κέντρα της Ελλάδος, με αποτέλεσμα η Κοινότητα να διαλυθεί.

Από την επίσκεψή του στην Πρέβεζα, στις 20 Μαΐου 1946, ο Κ. Κωνσταντίνης περιγράφει την κατάσταση της Κοινότητας ως εξής:

«Επί υπ' αριθ. 1061 από 15 Μαΐου 1946 υμετέρου εγγράφου έχομεν την τιμήν να γνωρίσωμεν ότι προέβη-

μεν εις την επιτόπιον μελέτην των ζητημάτων της ενταύθα Κοινότητος.

Εκ ταύτης διεπιστώσαμεν ότι:

Πληθυσμός: αποτελείται σήμερον εκ τεσσάρων εν όλω οικογενειών περιλαμβανουσών δώδεκα άτομα, εξ άρρενα και εξ θήλεις εκ τούτων η μία οικογένεια εκ τεσσάρων ψυχών εκ Θεσσαλονίκης παραμένει προσωρινώς εν Πρεβέζη. Ωστε πραγματικός σήμερον μόνιμος εβραϊκός πληθυσμός εν όλω οκτώ ψυχαί.

Προ του πολέμου ηρίθμει 160 - 170 ψυχάς απαχθέντας την 25ην Μαρτίου 1944, 124 - 125 εκ τούτων επέστρεψε και ευρίσκεται ήδη εν Πρεβέζη εις.

Προοπτική: Ο σημερινός αριθμός δεν πρόκειται ν' αυξηθῇ αλλά μάλλον θα μειωθῇ. Εδώσαμεν οδηγίας ώστε να επιτραπῇ σταλὲν βοήθημα εις Ραχήλ Γκανή αναχωρήσας και διαμενούσης ήδη εν Ιωαννίνους.

Σχολείον: Ουδείς λόγος ελλείπει μαθητῶν δοθέντος ότι μόνον δύο παιδιά ευρίσκονται εξ ὧν το εν τριῶν και το άλλο δύο ετών.

Κοινοτική περιουσία: Συναγωγή και συγκρότημα οικοδομῶν εις το προαύλιον ταύτης άπαντα εις καλήν κατάστασιν.

1) Συναγωγή εχρησιμοποιεῖτο ως αποθήκη της Αγροτικής Τραπέζης εξητήσαμεν την απόδοσιν ταύτης η αρωμῶν δια υπηρεσία εξέφρασεν την απορίαν της νομίζουσα ότι είχε παραδοθῇ η κλεις, εγεννήθη όμως ζήτημα εις ποίον θα δοθῇ αὕτη εφ' ὅσον και ο μόνος εν Πρεβέζη Εβραῖος Μωυσῆς Σολομών επρόκειτο την επομένην να αναχωρήσῃ. Το ζήτημα παρέμεινεν εν αναμονῇ επανόδου εξ Αθηνῶν προέδρου Γενῆ Μωυσῆ.

Ιερὰ σκευὴ Συναγωγῆς: Ουδὲν διεσώθη, βιβλία και ιεροὶ πάπυροι κατεστράφησαν, τεμάχιον παπύρου ὀλίγων εκατοστομέτρων το ὁποίων και ελάβομεν μαζί μας εἶναι το μόνον διασωθὲν εκ της καταστροφῆς.

Μόνον ιερὸν βῆμα Συναγωγῆς κατεστραμμένον διεσώθη εις υπόγειον.

2) Ισραηλιτικὸν σχολεῖον δύο δωμάτια ανώγεια εν καλῇ καταστάσει επιτεταγμένα.

3) Γραφεῖο Σχολείου εν δωμάτιον κάτωθι επιτεταγμένον.

4) Αποθήκη νεκρικών σκευῶν εν δωμάτιον παραπλεύρως επιτεταγμένον.

5) Κατοικία σαμάς εν δωμάτιον έναντι Συναγωγῆς επιτεταγμένον.

6) Εν δωμάτιον παραπλεύρως συναγωγῆς κατοικεῖ ἄπορος Σαρίνα Μάτσα.

7) Γραφεῖον Κοινότητος εν δωμάτιον ανωθεν επιτεταγμένον.

8) Αποθήκη εν υπόγειον κάτωθι σχολείου. - Ενοικιάσθη ἀντὶ δραχ. 15.000 μηνιαίως.

Προέβημεν εις τας καταλλήλους ενεργείας παρὰ τω κ. νομαρχεῦντι Πρεβέζης προσωπικόν φίλον μας εις ὃν και συνειστήσαμεν τον κ. Μάχην Σολομών ὅπως εφ' ὅσον

τα υπ' αριθ. 3 και 5 δωμάτια κατοικεῖνται υπό του ενός και του αὐτοῦ συμπτυχθῇ οὔτος εις εν και αποδοθῇ το εν ὅπως χρησιμοποιηθῇ ως γραφεῖον της Κοινότητος και συνάμα ως κατοικία ἀπόρου μέλους ἐπίσης ὅπως αποδοθῶσιν και τα καθίσματα της συναγωγῆς χρησιμοποιούμενα εις κινηματογράφον. Ο κ. νομαρχεῦν διέταξε ἀμέσως την ἐνέργειαν των δεόντων και μας εβεβαίωσεν ότι θα ενεργήσῃ μετὰ του αὐτοῦ ενδιαφέροντος ὅπως και διὰ το ζήτημα της Συναγωγῆς. Φρονούμεν ότι θα λυθῶσιν ταχέως τα ζητήματα ταῦτα εἰν βρεθῇ κανεῖς να τα παρακολουθήσῃ. Κλεις Συναγωγῆς κατόπιν νεωτέρων ενεργειῶν παρεδόθη εις Σαρίνα Μάτσα ελλείπει ἄλλου προς παραλαβὴν ταύτης.

Νεκροταφεῖον: Μανδρότοιχος κατασκευασθεῖς προ του διωγμοῦ ἀπὸ δύο πλευρὰς τελείως κατεστραμμένος. Η προς τον δρόμον ἑκτάσις κατηπατήθη προ ὀλίγου χρόνου κατασκευασθέντων πέντε ἕως εξ λιθίνων οικίσκων σιγὰ σιγὰ καταλαμβάνουν και το εσωτερικόν μεταβάλλοντες τοῦτο εις ορνιθῶνας κηρία ὥστε ἐντὸς ὀλίγου θα ἐξαφανισθῇ πλήρως. Ο συνοδευσας Ισραηλίτης το πρώτον ἐλάμβανε γνώσιν της καταστάσεως. Εννέα μνημεῖα διασώζονται εν καλῇ καταστάσει και ἕτερα δέκα χρῆζουσι επισκευῆς.

Απαραίτητον ὅπως περιμανδρωθῇ ἵνα διασωθῇ καταστροφῆς ἅμα τη εν Πρεβέζη επανόδῳ του προέδρου της Κοινότητος εφ' ὅσον οὔτος εἶναι ο μόνος σήμερον παραμένων μόνιμος εν Πρεβέζη Εβραῖος.

Β. Κληροδότημα Χαϊμ Κοέν

α) διόροφος οικία ἐπὶ της οδοῦ Πριγκιπίσσης Μαρίας Νο 21 εις ἀρίστην κατάστασιν.

1) Ισόγειον εκ 4 δωματίων ενοικιασμένον και προπολεμικῶς εις ὁδοντιατρὸν Β. Σωτηρέλην.

2) Ανώγειον εκ τεσσάρων δωματίων ενοικιασμένον και προπολεμικῶς εις Χημείον Κράτους.

β) 170 περίπου ελαιόδενδρα εις θέσιν «Ράχη».

Αποδίδοντα κατὰ μέσον ὅρον περίπου 100 σκ. ἔλαιον ἐκάστην ἐσοδείαν.

Διὰ διαθήκης του ο αείμνηστος Χ. Κοέν ὀρίζει διαχειριστὴν την Ισραηλιτικὴν Κοινότητα και εκ των εισδημάτων του να προικίζωνται ἄποροι Ισραηλίτιδες και να μισθοδοτεῖται και δεύτερος Εβραῖος διδάσκαλος.

Κατὰ το διάστημα της διαχειρίσεως η Κοινότης εκ του ανωτέρω κληροδοτήματος ἐπρόκισσε πέντε ἄπορα και ὀρφανὰ κορίτσια αποκαταστήσασα ταῦτα. Τα ελαιόδενδρα ἔχουν παραμεληθῇ και ἔχουν ἀνάγκην περιποιήσεως. Ἐκαστος ενοικιαστής που τα ενοικιάζει διὰ εν ἔτος δεν ἐνδιαφέρεται να τα περιποιηθῇ, επομένως εἶναι ἀνάγκη να ενοικιασθῶν διὰ τρία ἔτη και προς τοῦτο δέον να γίνῃ σχετικὴ ἐνέργεια εις Υπουργεῖον Παιδείας διὰ την ἐγκρίσιν τριετοῦς πιστώσεως.

Εν γένει εντυπώσεις μας εκ της ἐξετάσεως της Κοινότητος εἶναι αποθαρρυντικαί. Εγκαταλειμμένη εβραϊκὴ περιουσία δεν ὑπάρχει».

Η Εβραϊκή Κοινότητα της Φλώρινας φαίνεται πως ιδρύθηκε μετά το 1492, δηλαδή μετά την απέλαση των Εβραίων από την Ισπανία και ήταν φυσικά Κοινότητα Σεφαραδική. Οι Εβραίοι έζησαν στην πόλη αυτή μόλις επί τέσσερις αιώνες και κατάφεραν να δημιουργήσουν μία ανθούσα κοινότητα που διατηρούσε Συναγωγή και νεκροταφείο, αριθμούσε δε 400 μέλη προπολεμικά.

Μόνον 64 Εβραίοι της Φλώρινας επέζησαν από το Ολοκαύτωμα, οι οποίοι κατά την επιστροφή τους βρήκαν τις περιουσίες τους λεηλατημένες και στη συνέχεια μετανάστευσαν σε μεγαλύτερα αστικά κέντρα και στο εξωτερικό.

Ο Κ. Κωνσταντίνης επισκέφθηκε την Φλώρινα στις 12 Δεκεμβρίου 1949 και αναφέρει χαρακτηριστικά στην παρακάτω δημοσιευόμενη έκθεσή του ότι στην πόλη διαμένουν μόνον δέκα Εβραίοι.

Στις 15 Δεκεμβρίου 1949 ο Κ. Κωνσταντίνης επισκέφθηκε την **Καστοριά**.

Οι Εβραίοι στην Καστοριά είχαν μία μεγάλη ιστορική διαδρομή που χρονολογείται από την εποχή του αυτοκράτορα Ιουστινιανού του Α' (527 - 565 μ.Χ.). Τον 11ο αιώνα ζούσαν στην Καστοριά 3.000 Εβραίοι και ο αριθμός τους ανιήθη κατά τον 16ο αιώνα με

την εγκατάσταση στην πόλη Εβραίων από την Απουλία αλλά και Εβραίων από την Ισπανία και την Πορτογαλία.

Το 1719 το γκέτο της πόλης και οι τρεις Συναγωγές της Κοινότητας καταστράφηκαν από πυρκαγιά. Δεύτερη πυρκαγιά έπληξε την πόλη και κατέστρεψε και πάλι το γκέτο το 1785. Η Εβραϊκή Κοινότητα στη συνέχεια παρήκμασε, ο πληθυσμός της μειώθηκε αλλά εξακολούθησε να ζει και να εργάζεται δραστηρία μέχρι το 1944.

Η Εβραϊκή Κοινότητα της Καστοριάς είχε 900 μέλη πριν από τη Γερμανική Κατοχή. Οι Εβραίοι της πόλης εκτοπίστηκαν στα ναζιστικά στρατόπεδα συγκεντρώσεως όπου και αφανίστηκαν. Μόνον 35 άτομα επέζησαν του Ολοκαυτώματος οι οποίοι δεν κατάφεραν να αναδιοργανώσουν την Κοινότητά τους. Το 1965 είχαν απομείνει εκεί 22 Εβραίοι και η Κοινότητα αργότερα διαλύθηκε.

Για τις Ισραηλιτικές Κοινότητες της Φλώρινας και της Καστοριάς ο Κ. Κωνσταντίνης, στην έκθεσή του με ημερομηνία 26 Δεκεμβρίου 1949, την οποία απευθύνει προς τον Οργανισμό Περιθάλψεως και Αποκαταστάσεως Ισραηλιτών Ελλάδος, αναφέρει τα εξής:

«Επί υπ' αριθ. 929 ε.ε. εγγράφου σας έχω την τιμήν να σας ανακοινώσω ότι κατά την μετάβασίν μου εις Φλώριναν την 12ην και εις Καστοριάν την 15 λήγοντος εξήτασα την εν γένει εκεί κατάστασιν από απόψεως εγκαταλελειμμένων Ισραηλιτικών Περιουσιών. Ούτω εις Φλώριναν επιζήτησα να έλθω εις επαφήν μετά του κ. Μ. Καμχή συμφώνως προς το ως άνω έγγραφόν σας, ατυχώς όμως απουσίαζε ως δε μοι ανεκοίνωσεν ο αδελφός του Βαρούχ Ιακώβ Καμχής, όστις αντ' αυτού ήλθεν εις συνάντησίν μου, αναμένετο από ημερώς να επιστρέψη εις Φλώριναν αλλά προφανώς λόγω των καιρικών συνθηκών είχε αναβάλη την επιστροφήν του.

Ως ούτος μου ανεκοίνωσεν ο αδελφός του έχει ετοιμάσει κατάλογον των εγκαταλελειμμένων περιουσιών Φλωρίνης τον οποίον άμα τη επιστροφή του προτίθεται να αποστείλῃ.

Τον παρακάλεσα όπως συστήσῃ εις τον αδελφόν του και κάμῃ τούτο το ταχύτερον. Ο αρμόδιος υπάλληλος της Εφορίας μου ανεκοίνωσεν ότι η Εφορία δεν έχει γνώσιν ουδενός εγκαταλελειμμένου Ισραηλιτικού ακινήτου ως τούτο είχε προ πολλού αναφέρει εις την Προϊσταμένην Αρχήν εις απάντησιν σχετικού εγγράφου της.

Κατά ανακοινώσεις γενομένων εις Κατάστημα Ιακώβ Α. Κοέν εμπόρου οδός Μεγάλου Αλεξάνδρου, όπου

συγκεντρώθησαν ολίγοι εκ των δέκα διαμενόντων ήδη Ισραηλιτών, τα εν τη πόλει εγκαταλελειμμένα ακινήτα είναι: 1) Οικία μονόροφος οδός Ηπείρου 24 Ιωσήφ Τσελεμπόν Φράγκο διαμένει εις ιερούς Ευδόκιμος, 2) εντός αυλής 700 περίπου τετραγωνικών μέτρων τρεις πεπαλαιωμένοι οικίαι Ισραηλιτών εκ Θεσσαλονίκης, 3) οικία ετοιμόρροπος Μυριάμ Χαϊμ Καλδερώ (οδός Φουνφον Παπαδιά), 4) οικία μονόροφος εις την οποίαν διαμένουν πρόσφυγες Χαϊμ Μωϊζ Πάρδο, 5) οικοπέδον Συναγωγής οδός Γενιτών προπολεμικώς 500 περίπου πηγεών. Το ήμισυ τούτου παρέσχε ο ποταμός αλλά δυνάται να απεχωματισθῇ, 6) και περιστοιχισμένον νεκροταφείον εκτάσεως 500 περίπου μέτρων. Εκ των εν λόγω Ισραηλιτών ούδεις εδέχθη να αναλάβῃ την ίδρυσιν Τοπικού Γραφείου επί τω ότι προτίθενται να αναχωρήσουν εντός ολίγου χρονικού διαστήματος εκείθεν.

Πάντως ο εκ τούτων Ιακώβ Α. Κοέν κατόπιν επιμονών παρακλήσεών μου εδέχθη να προσφέρῃ τας υπηρεσίας του εις τον Οργανισμόν και παρακαλῶ όπως προέλθῃτε εις σχετικὰς μετ' αυτού συνεννοήσεις δοθέντος ότι είναι ως φρονῶ ο μόνος κατάλληλος να αναλάβῃ την υπηρεσίαν τούτην. Πλην των εγκαταλελειμμένων περιουσιών ετονίσθη ιδιαίτερος και το ζήτημα εγκαταλείφθηκε πολλῶν ακινήτων Ισραηλιτών οίτινες μετὰ τον διαγ-

μόν αναχωρήσαντες εκ Φλωρίνης δεν επιμελήθησαν της διαχειρίσεως τούτων.

Εν Καστοριά ήλθον εις επαφήν μετά του κ. Μωυσή Ζαχαρία υφασματομέτρου όστις ως μου είχεν γνωρίσει εν Φλωρίνη είναι Πρόεδρος της εκεί Κοινότητος μου εδήλωσεν όμως ότι παραιτήθη της Προεδρείας προ ολίγων ημερών και ότι ο ήδη Πρόεδρος Πέλο Κοέν απουσιάζει εις Θεσσαλονίκην. Μου προσέθεσεν ότι ο μόνος όστις ήτο δυνατόν να με ενημερώση επί του ζητήματος των εν τη πόλει εγκαταλελειμμένων εβραϊκών περιουσιών είναι ο κ. Μωυσής Μάτσας Γραμματέυς της Κοινότητος και ότι θα προσελάθη να τον φέρη εις επαφήν μαζί μου καθόσον είχαν επιστρατευθή. Ως προς τα ιερά σκεύη της Συναγωγής μου ανεκοίνωσεν ότι είχαν ταύτα εξαφανισθή ως είχαν όμως πληροφορίας μέρος τούτων διεφύλασσε ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Καστορίας.

Του ανεκοίνωσα ότι θα επισκεπτόμουν τον Σεβασμιώτατον και θα του έθιγον και το ζήτημα τούτου τον

παρακάλεσα δε να επανέλθω και να μου ανακοινώσω το αποτέλεσμα των ενεργειών μου. Όντως ο Σεβασμιώτατος μου ανεκοίνωσε ότι ελυπήθη πολύ διότι απουσιάζων κατά την εποχήν εκείνην δεν ηδυνήθη να διασώσῃ πολλά πράγματα πλην των πολυτελών καθισμάτων εις αρίστην κατάστασιν άτινα μου επέδειξε εν τω ιδιαίτέρω γραφείω του, ενός πολυελαίου και δύο ιερών κυλινδρων άτινα και λίαν προθύμως ευαρεστήθη να θέσῃ εις διάθεσίν μας. Συνήντησα τον εν λόγω Μωυσή Ζαχαρία εις τον οποίον ανακοίνωσα την απάντησιν του Σεβασμιωτάτου. Μου εγνώρισεν ότι δεν κατόρθωσε να συναντήσῃ τον κ. Μωυσή Μάτσα και ότι θα επιδιώξῃ τούτο και θα ενεργήσῃ ώστε να σας αποσταλή ο κατάλογος των εγκαταλελειμμένων περιουσιών τον οποίον έχει εις χείρας του.

Εις παράκλησίν μου απεδέχθη να βοηθήσῃ τον οργανισμόν και εφ' όσον θα ηθέλατε αποτανθῆτε σχετικώς εις τούτον».

Εβραϊκή Κοινότητα ΧΙΟΥ

Η εβραϊκή παρουσία στη Χίο μαρτυρείται από τον 11ο αιώνα. Ο περιηγητής Βενιαμίν της Τουδέλας φτάνοντας στη Χίο το 1178 αναφέρει την παρουσία ενεμερούσας Κοινότητας 500 Εβραίων.

Οι Εβραίοι του νησιού ζούσαν εντός του Κάστρου και διατηρούσαν Συναγωγή η οποία είχε ιδρυθεί το 1667. Από διάφορες ιστορικές πηγές καταγράφεται συνεχής εβραϊκή παρουσία στο νησί. Ωστόσο, η Κοινότητα παρήχμασε από το 1822 και μετά. Μεταξύ 1912 και 1920 οι

περισσότεροι Εβραίοι της Χίου μετανάστευσαν, άλλοι εγκαταστάθηκαν στο εξωτερικό και άλλοι στην Αθήνα.

Το μόνο στοιχείο της εβραϊκής παρουσίας στη Χίο είναι ορισμένες ταφόπετρες οι οποίες φυλάσσονται στο Μουσείο του νησιού.

Για την ιστορία της Εβραϊκής Κοινότητας της Χίου αλλά και για το ιστορικό νεκροταφείο της αναφέρει στο έγγραφό του προς την Ισραηλιτική Κοινότητα Αθηνών, στις 15 Μαρτίου 1953, ο Κ. Κωνσταντίνης:

«Κατά την προ ολίγων ημερών μετάβασίν μου δι' ιδιωτικώς μου υποθέσεις εις Χίον επελήφθην και του ζητήματος του εκεί Ισραηλιτικού Νεκροταφείου ανήκοντος ήδη εις την Κοινότητά μας.

Τη συνοδεία του μόνου εναπομείναντος εκεί κ. Αλ. Μενασέ επεσκέφθην επανειλημμένως τούτο και διεπίστωσα ότι ευρίσκεται εις καλήν κατάστασιν χωρίς εις την μέριμναν την οποίαν καταβάλλει ο ενοικιάσας τούτο γείτων κ. Συριώδης, όστις και καλλιεργεί τούτο.

Είναι αυτονόητον ότι εφόσον και ο ως άνω εναπομείνας εκεί Ισραηλίτης Αλ. Μενασέ εντός του μηνός Ιουνίου ε.ε. πρόκειται ν' αναχωρήσῃ οριστικώς εκείθεν, ενδείκνυται η άμεσος πώλησις τούτου.

Αύτη δύναται να επιτευχθῇ ή διά της μετατροπής τούτου εις οικόπεδα ως το ήδη εις τα Γραφεία της Κοινότητος σχέδιον του Μηχανικού Χίου ή διά της πωλήσεως αυτού όπως ευρίσκεται.

Εκ των εξετασθεισών παρ' ημών δύο απόψεων συνηγορούμεν υπέρ της δευτέρας καθόσον ως μας διεβεβαίωσεν ο αρμόδιος Μηχανικός διά την ισοπέδωσιν τούτου απαιτούνται έξοδα 15-18 εκατομμύρια δοθέντος ότι ευρίσκεται εις ύψος 2½-3 μέτρων υπέρ την επιφάνειαν της δημοσίας οδοῦ.

Είναι δε λίαν ενδεχόμενον η δαπάνη να υπερβῇ και το ποσόν τούτο εφόσον δεν θα υπάρξῃ επί τόπου ουδείς επιβλέπων ενδιαφερόμενος.

Η μετατροπή του άλλωστε εις οικόπεδα εκτός του ότι κατά την γνώμην μας δεν θα επιφέρῃ σημαντικήν αύξησιν της τιμής του εν λόγω αγροκλήματος δοθέντος ότι η συνοικία όπου ευρίσκεται είναι πολύ πτωχή θα κεντήσῃ την όρεξιν των οικοπεδοφάγων οι οποίοι είναι δυνατόν να καταπατήσωσι ταύτα πριν ή προφθάσουν να εκποληθώσι όπως ατυχώς τούτο έλαβε χώραν διά τα πλείστα των εν ταις επαρχίαις Νεκροταφείων μας.

Παλιές ταφόπετρες του εβραϊκού νεκροταφείου Χίου. Σήμερα φυλάσσονται στο Μουσείο του νησιού. (Από το αρχείο του κ. Χρ. Γατανα).

Καταλήγω όθεν εις την γνώμην με την οποίαν συμφωνεί και ο κ. Μενασσέ όπως εκποιηθή το ταχύτερον όπως εστί και ευρίσκεται.

Προς τούτο, δέον αι ελάχιστοι εις καλήν κατάστασιν ευρισκόμεναι επιτύμβιοι πλάκες να μεταφερθώσιν εις το εν τη πόλει της Χίου Αρχαιολογικόν Μουσείον όπου άλλωστε και πλείσται Μουσουλμανικά τοιαύτα.

Εξαιρέσεις δέον να γίνη διά το ιστορικόν μνημείον επί του τάφου του Μπαλ Ατουρίμι και μεταφερθή τούτο εις το Νεκροταφείον Αθηνών. Τούτο εν ω δεν έχει ουδεμίαν καλλιτεχνικήν αξίαν (δεν είναι παρά πέτρινη στήλη σχήματος κατά τι μεγαλύτερα των εις τας οδούς διά την χάραξιν των χιλιομετρικών αποστάσεων τοποθετημένων τοιούτων εις την οποίαν μόλις διαφαίνονται ίχνη Εβραϊκών γραμμάτων) εν τούτοις συνδέεται στενώτατα με την μακραίωνα ιστορίαν της Ισραηλιτικής Κοινότητος Χίου.

Η μνήμη του εν λόγω Ραββίνου είναι σεβαστή μεταξύ των Εβραίων αλλά και των μη τοιούτων και συνδέεται με πλείστους θρύλους (διάσωσις της πόλεως από πειρατικές επιδρομάς, επιδημίας, ανομβρίαν κ.λπ.). Εις το γεγονός τούτο αναμφιβόλως οφείλεται και η μέχρι σήμερον διάσωσις αυτής από όλα τα άλλα ιστορικά μνημεία του εν λόγω Νεκροταφείου.

Ως προς την επιτευχθησομένην τιμήν έχω ν' ανακοινώσω ότι λόγω της εν Χίω μεταβάσεώς μου και της πιθανής πωλήσεως παρ' εμού του αγροκτήματος προσήλθεν αγοραστής αμέσως προσφέρας δρχ. 20.000.000. Εν τω

μεταξύ γενομένης γνωστής της προθέσεώς μου περί πιθανής εκποιήσεως τούτου προσήλθον εις το κατάστημα του κ. Μενασσέ διάφοροι εργολάβοι οικοδομών προσφερθείσης ούτω ανωτάτης τιμής δρχ. 27.000.000.

Φρονώ ότι δύναται ν' επιτευχθή η τιμή των 30.000.000 με μίαν κατάλληλον προσπάθειαν εκ μέρους του κ. Μενασσέ και εκ της γενομένης εξετάσεως κατέληξε εις την γνώμην ότι είναι σήμερον συμφέρονσα η τιμή αυτή και δέον όπως η Κοινότης λάβη το ταχύτερον σχετιζάς αποφάσεις και πριν αναχωρήση ο μόνος εναπομείνας εκεί Ισραηλίτης κ. Μενασσέ.

Είναι αυτονόητον ότι η Κοινότης μας οφείλει προηγουμένως να ενεργήση την μεταφοράν των οστών εις το εδώ Νεκροταφείον. Πρω της αναχωρήσεώς μου ο νομικαστής του αγροκτήματος κ. Σινιώδης με συνήντησε και με παρεκάλεσε όπως εισηγηθώ εις το Συμβούλιον της Κοινότητος και προτιμηθί αυτός εις προσφερθησομένην ίσην τιμήν λόγω των παρά αυτών προσφερθεισών υπηρεσιών διά την διαφύλαξιν του αγροκτήματος διευκολύνειν εξοφλήσεως του ποσού εις δόσεις.

Όπως όμως εκ της συνημμένης προς εμέ επιστολής του εμφανίζεται δεν προσφέρει πλέον των 20.000.000 και συνεπώς η τιμή δεν είναι συμφέρονσα.

Ως προς το εκ δρχ. 430.000 οφειλόμενον ποσόν ο κ. Αλ. Μενασσέ υπεσχέθη ότι εντός ολίγων ημερών οπότε θα εκκαθαρίση το κατάστημα του θα εμβάση τούτο απ' ευθείας εις την Κοινότητα».

Από το Α' έκτακτο Συνέδριο του ΟΠΑΙΕ (29.3.52). Διακρίνονται (από δεξιά) οι: Δαν. Αλχανάτης, Μωϋς Καράσσο, Ασέρ Μωϋσής, Σαμπετάι, Γκόλντφραμ (εκπρόσωπος Joint), άγνωστος αμερικανός, Μωρίς Μπεράχα.

Ο Ειδικός Οργανισμός για τις

εβραϊκές περιουσίες (Ο.Π.Α.Ι.Ε.)

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ με το Κεντρικό Ισραηλιτικό Συμβούλιο Ελλάδος ιδρύθηκε με το Β.Δ. της 29ης Μαρτίου 1949 (δημοσιευθέν στο ΦΕΚ 79/τ.Α./29/3/1949) ο ΟΠΑΙΕ: Οργανισμός Περιθάλψεως και Αποκαταστάσεως Ισραηλιτών Ελλάδος.

Η δημοσίευση του Β.Δ. της 29.3.1949 αποτελεί το επιτέγασμα των επί τετραετία σχεδόν προσπαθειών του ΚΙΣ για την έκδοση Διατάγματος σε εκτέλεση του Α.Ν. 846/1946 «περί καταργήσεως του κληρονομικού δικαίωματος του Κράτους επί των εκκεimenών Ισραηλιτικών περιουσιών» (ΦΕΚ 17/τ.Α./22.1.1946).

Η καθυστέρηση της έκδοσης του Β.Δ. αυτού οφείλεται στο ότι είχε συνδεθεί, με εκκρεμούσα υπόθεση οικοπέδου ιδιώτη στην Παλαιστίνη. Για την διευθέτηση του θέματος αυτού ενήργησε το ΚΙΣ και η εξαγορά του οικοπέδου έγινε σε συνεργασία με διεθνείς Εβραϊκούς Οργανισμούς.

Στο ΝΠΔΔ με την επωνυμία ΟΠΑΙΕ περιήλθαν οι σχολάζουσες/εγκαταλελειμμένες περιουσίες των Ελλήνων Ισραηλιτών που χάθηκαν κατά την διάρκεια του Ολοκαυτώματος, εφόσον δεν κατέλιπαν κληρονόμους ή συγγενείς μέχρι 4ου βαθμού.

Ο ΟΠΑΙΕ, σύμφωνα με το Β.Δ. παρέλαβε κατ' αρχήν

Από το Α' έκτακτο Συνέδριο του ΟΠΑΙΕ που έγινε στη «Στέγη του Κοριτσιού», στην οδό Κύπρου, στις 29.3.1952. Διακρίνονται (από αριστερά) οι: Ασέρ Μωϋσής (Πρόεδρος Δ.Σ.), Μωϋς Καράσσο (γεν. ταμίας), Δανιήλ Αλχανάτης (εντ. σύμβουλος), Κοέν (από Ιωάννινα, πρόεδρος Συνεδρίου), Φρειδερίκος Κόνιγγερ (νομικός σύμβουλος), Σολής (δικηγόρος), Αβραάμ Μπεναρόγια (διευθυντής ΟΠΑΙΕ), Εντνχία Καμπελή (γραμματέας), Γαβριήλ Γαβριηλίδης.

Η ΚΥΔΙΠ δημιουργήθηκε από την Ελληνική Κυβέρνηση μετά την ανάλογη υπηρεσία ΥΔΙΠ (Υπηρεσία Διαχειρίσεως Ισραηλιτιζών Πειρουσιών) που δημιουργήθηκε καθ' υπόδειξη των Γερμανών το 1943 (Ν. 205/29.5.1943 «Περί διαχειρίσεως των παρά των Αρμών Κατοχής κατασχόμενων και εγκαταλειπομένων Ισραηλιτιζών Περιουσιών»). Η ΥΔΙΠ είχε σκοπό την επιμέλεια της διαχειρίσεως των παρά των Γερμανικών Αρμών Κατοχής κατασχο-

Η απόφαση της Ελλάδας για την ίδρυση του ΟΠΑΕ υπήρξε παραδειγματική και τιμήθηκε από την παγκόσμια εβραϊκή κοινή γνώμη και οργανώσεις εβραϊκές και μη του εξωτερικού.

*Αριθμός φύλλου 79

Δεσφύμεται

ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

ΠΑΥΛΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Appendix 1

* Appendix 2.

- Appendix 3 -

Aggravated

* Action 5

2. Την διαίτησιν και διαχείρισιν των νοσούντων του Όργου νισμού και της αντιμετώπισης εις αυτόν κινητής και στατικής.

35

Η δραστηριότητα του Ελληνικού Εβραϊσμού μέσα από
ΕΒΡΑΪΚΕΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ
της περιόδου 1945-1947

ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΒΡΑΪΩΝ ΕΙΔΗΨΕΙΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΥΠΟ ΤΗΣ ΣΙΩΝΙΣΤΙΚΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ Α' - Αριθ. 1

ΓΡΑΦΕΙΑ : 'Οδός ΗΠΙΤΟΥ άριθ. 1 - Τηλέφ. 25-680

ΑΘΗΝΑΙ 15 'Ιουνίου 1945

Ο ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΝΙΚΗΣ ΥΠΟ ΤΩΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΙΣΡΑΗΛΙΤΩΝ

ΜΕΤΑ την απελευθέρωσιν της 'Ελ-
ληνικής Πατρίδος από την 'Εθνι-
κοσοσιαλιστικήν και φασιστικήν
τυραννίαν και την αυγαινέντρωσιν του με-
γαλειτέρου άριθμού των διασωθέντων Ε-
βραίων εις 'Αθήνας, άνεσυγκροτήθη ή Σι-
ωνιστική 'Ομοσπονδία της 'Ελλάδος ήτις
πρό του Πολέμου είχεν έδραν την Θεσσα-
λονίκην και έπελήφθη του έργου της συ-
στάσεως Σιωνιστικών Συλλόγων εις τας
πόλεις εις τας οποίας διεσώθησαν Ισραη-
λίται. 'Επίσης ήλθεν εις έπαφήν με το
'Εβραϊκόν Πρακτορείον και τους λοιπούς
οργανισμούς Παλαιστίνης.

'Εν συνεχεία ή Σιωνιστική 'Ομοσπονδία
της 'Ελλάδος διέγινωκε την ανάγκην της
διαφωτίσεως των ενδιαφερομένων διά την
εξέλιξιν του ζητήματος της Ιδρύσεως 'Ε-
θνικής 'Εβραϊκής 'Εστίας και την πρό-
σθινική 'Εβραϊκής 'Εστίας κατά το διάστημα της
δον της Παλαιστίνης κατά το διάστημα της
τετραετούς δουλείας, καθ' ήν είχαν δια-
κοπή αι μετ' αυτής συγκοινωνίαι και προς
θεραπείαν της ανάγκης ταύτης απεφάσισε
την έκδοσιν του Δελτίου τούτου Πληρο-
φοριών το όποιον επί του παρόντος θα έκ-

Εις το γενικόν αίσθημα χαράς και ικανοποι-
ήσεως το όποιον κατέλαβε τον πληθυσμόν της
πρωτευούσης κατά τον εορτασμόν της νίκης
συμμετέσχε, ως ήτο επόμενον, και το 'Εβραϊκόν
στοιχείον ατότης, το όποιον εύρε την ευκαιρί-
αν να λησμονήσῃ προς στιγμήν την πικρίαν
και τον πόνον από την τρομακτικήν καταστρο-
φήν την όποίαν υπέστη και την απώλειαν τό-
σων συγγενών του και να αντικαταστήσῃ την
άγωνίαν του με αισιοδοξίαν διά μίαν καλλιτέραν
και δικαιοτέραν αύριον διά τον 'Εβραϊκόν λαόν
ό όποιος εις τόσον μεγάλην θυσίαν υπεβλήθη.

Ότω άμα ως άνηγγέλλθη ή άνεν έδραν παρά-
δοσις της Γερμανίας εις τον ήρωϊκόν στρατόν
των 'Ηνωμένων 'Εθνών, συνήλθον εις κοινήν
σύσκεψιν το Κεντρικόν Συμβούλιον των 'Ισρα-
ηλιτικών Κοινοτήτων της 'Ελλάδος, το Συμ-
βούλιον της 'Ισραηλτικής Κιנδότητος 'Αθη-
νών και το Συμβούλιον της Σιωνιστικής 'Ομο-
σπονδίας της 'Ελλάδος και ήκουσαν των Πρό-
δρων αυτών, οίτινες εξέθεσαν τον κίνδυνον όστις
ήπειλανε τον Εύρωπαϊκόν πολιτισμόν εκ της

λει την λύσιν του 'Εβραϊκού προβλήματος διά
της ιδρύσεως 'Εβραϊκού Κράτους εν Παλαιστίνη.

ΤΟ ΕΓΚΡΙΘΕΝ ΨΗΦΙΣΜΑ

'Ακολούθως εγένετο παμπήγει δεκτόν το ε-
ξής ψήφισμα :

Τό κεντρικόν Συμβούλιον των 'Ισραηλιτικών
Κοινοτήτων της 'Ελλάδος, το Συμβούλιον της
'Ισραηλτικής Κοινότητος 'Αθηνών και ή Διευ-
θύνουσα 'Επιτροπή της Σιωνιστικής 'Ομοσπον-
δίας της 'Ελλάδος,

Συνελθόντα εις έκτακτον συνεδρίasion σήμε-
ρον την 9ην Μαΐου 1945 κατόπιν της άνευ-
θρον παραδόσεως της Γερμανίας και του τέ-
λους της Ναζιστικής δικτατορίας εν Εφρώτη,

1) Να λάβη χώραν την Κυριακήν 20 Μαΐου
και ώραν 11ην π. μ. Δοξολογία 'Αποδόσεως
Εύχαριστιών εις την ίσολαν να προσκληθώτιν
δ' κ. Πρόεδρος της Κυβερνήσεως και οι κ. κ.
'Υπουργοί, οι Αρχηγοί των Συμμαχικών Στρα-

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ «ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΒΡΑΪΚΩΝ ΕΙΔΗΣΕΩΝ»

Κατά την περίοδο 1945-1946 κυκλοφορούσε «δισ του μηνός
υπό της Σιωνιστικής Ομοσπονδίας της Ελλάδος» το «Δελτίον Εβραϊκών Ειδήσεων».
(Γραφεία στην Αθήνα, οδός Ηπίτου 1).

Από την έκδοση αυτή αναδημοσιεύουμε διάφορες χαρακτηριστικές ειδήσεις
για ελληνικά και διεθνή θέματα
που απασχόλησαν κατά τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο τον Ελληνικό Εβραϊσμό.

Ο εορτασμός
της Νίκης
υπό των εν Αθήναις
Ισραηλιτών

Εἰς το γενικόν αἰσθημα χαράς και ικανοποιήσεως το οποίον κατέλαβε τον πληθυσμόν της πρωτευούσης κατά τον εορτασμόν της νίκης συμμετέσχε, ως ἦτο ἐπόμενον και το εβραϊκόν στοιχείον αὐτῆς, το οποίον εὖτε την ευκαιρίαν να λησμονήσῃ προς στιγμήν την πικρίαν και τον πόνον ἀπό την τρομακτικὴν καταστροφὴν την οποίαν υπέστη και την ἀπώλειαν τῶσων συγγενῶν του και να αντικαταστήσῃ την αγωνίαν του με αισιοδοξίαν διὰ μίαν καλλιτέραν και δικαιότεραν αὐρίον διὰ τον εβραϊκόν λαόν ο οποίος εἰς τῶσων μεγάλας θυσίας υπεβλήθη.

Ούτω άμα ως ανηγγέθη η άνευ όρων παράδοσις της Γερμανίας εις τον ηρωικόν στρατόν των Ηνωμένων Εθνών, συνήλθον εις κοινήν σύσκεψιν το Κεντρικόν Συμβούλιον των Ισραηλιτικών Κοινοτήτων της Ελλάδος, το Συμβούλιον της Ισραηλικής Κοινότητος Αθηνών και το Συμβούλιον της Σιωνιστικής Ομοσπονδίας της Ελλάδος και ήκουσαν των Προέδρων αυτών, οίτινες εξέθεσαν τον κίνδυνον όστις ηπειλήσε τον Ευρωπαϊκόν πολιτισμόν εκ της Ναζιστικής επιδρομής της βίας και αφαγής και την σημασίαν την οποίαν έχει η Νίκη των Ηνωμένων Εθνών διά την κατίσχυσιν των Δημοκρατικών Αρχών της ελευθερίας, της ισότητος, αγάλης και δικαιοσύνης εις τον κόσμον.

Ακολουθώντας εγένετο ανασκόλησις του επικού αγώνος τον οποίον διεξήγαγεν ο μικρός μεν εις αριθμόν απειριορίστως όμως μεγάλος εις ψυχικήν δύναμιν και ανδρείαν, Ελληνικός στρατός, όστις διά της ατακταζήτητου μαχητικής διατάξεώς

του κατετρόπως τας ιταλικὰς λέγε-
 ώνας του ψευδοκαίσαρος και ἔδωσε
 ἓνα ιστορικόν μάθημα του τι δύνα-
 ται νὰ πράξῃ ἓνας ἀνδρεῖος λαός
 μαχόμενος διὰ τὴν ἐλευθερίαν του
 και ὅστις συνετέλεσε τὰ μέγιστα εἰς
 τὴν τελικὴν νίκην των Ἠνωμένων
 Ἐθνῶν διὰ τῆς ἐπιβραδύνσεως τῆς
 ἐπιθέσεως ἐναντίον τῆς Ρωσίας. Ἐν
 συνεχείᾳ ἐγένετο μνεία τῆς συμβολῆς
 του χριστιανικοῦ στοιχείου διὰ τὴν
 διάσωσιν των ἤδη ἐπιζώντων εβραί-
 ων και τῆς συμμετοχῆς του εἰς τὸν
 πόνον του εβραϊκοῦ πληθυσμοῦ τῆς
 Ἑλλάδος διὰ τὸν ἀνάνδρον και
 ἀπηνήδιωτόν του.

Ακολουθῶσι οὖν οἱ ῥήτορες ἐξέθηκαν
 τὰς ἀφαντάστους θνοίας τὰς ὁποίας
 ὑπέστη ὁ ἐβραϊκὸς λαὸς καὶ εἰς τὰ
 μετόπισθεν καὶ εἰς τὸ μέτωπον, τὸ
 ὅποιον οὗτος ἐνίσχυσε καὶ δι' ἀνε-
 γαρτήτου ἐβραϊκῆς ταξιαρχίας, ἥτις
 ἐπολέμησεν ἀνδρείως εἰς τὸν Ἰταλι-
 κὸν μέτωπον καὶ διὰ τῆς εἰς ὅλους
 τοὺς στρατοὺς τὸν συμμαχῶν συμ-
 μετοχῆς τοῦ ἐβραϊκοῦ στοιχείου ἀπὸ
 τοῦ βαθμοῦ τὸν στρατιωτῶν μέχρι
 τοῦ στρατηγού.

Εἰς τὴν σύσκεψιν ἐπίσης ἐξητά-
σθησαν τὰ δίκαια τοῦ εβραϊκοῦ λαοῦ
καὶ ἐτονίσθη, ὅτι μία εἰρήνην δὲν
εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι διαρκὲς καὶ
σταθερὴ εἰάν δὲν στηρίζεται ἐπὶ τῆς
δικαιοσύνης καὶ ὅτι ἡ στοιχειώδης
δικαιοσύνη ἐπιβάλλει τὴν λύσιν τοῦ
εβραϊκοῦ προβλήματος διὰ τῆς ἰδρύ-
σεως εβραϊκοῦ Κράτους ἐν Παλαι-
στίνῃ.

Το εγκριθέν ψήφισμα

Ακολουθῶς ἐγένετο παμψηφεὶ
δεχτὸν τὸ ἐξῆς ψήφισμα:

Το Κεντρικόν Συμβούλιον των Ισραηλιτικών Κοινοτήτων της Ελλάδος, το Συμβούλιον της Ισραηλιτικής Κοινότητος Αθηνών και η Διευθύνουσα Επιτροπή της Σιωνιστικής Ομοσπονδίας της Ελλάδος,

Συνελθόντα εις έκτακτον συνεδρίασιν σήμερον την 9ην Μαΐου 1945 κατόπιν της άνευ όρων παραδόσεως της Γερμανίας και του τέλους της Ναζιστικής δικτατορίας εν Ευρώπη.

Αποφασίζουν ομοφώνως:

1) Να λάβει χώραν την Κυριακήν 20 Μαΐου και ώρα 11ην π.μ. Δοξολογία Αποδόσεως Εγκαριστιών εις την οποίαν να προσελθούν όπως λάβουν μέρος η Α.Μ. ο Αντιβασιλεύς, ο γ. Πρόεδρος της Κυβερνήσεως και οι κ.κ. Υπουργοί, οι Αρχηγί των Συμμαχικών Στρατιωτικών Δυνάμεων, οι Διπλωματικοί Αντιπρόσωποι των Συμμάχων Κρατών, η Δημοτική Αρχή, ο Αποστολικός Νούντιος των Παπα, ο Αρχιεπίσκοπος της Καθολικής εν Αθήναις, ο Τύπος και αι λοιπαι οργανώσεις.

2) Να απειθυνθή εις τας Προσφαι-
ας των Συμμάχων Δυνάμεων εν Αθή-
ναις ηγήρισμα δευμηνεύον τα αισθη-
ματα ευγνωμοσύνης των Εβραίων
της Ελλάδος διά την συμπαθειαν με
την οποίαν περιεβλήθησαν υπό του
Ελληνικού Λαού με επί κεφαλής τον
Μακ. Αντιβασιλέα - τότε Αρχιεπί-
σκοπον Αθηνών - κατά την διάρκειαν
των φοβερών κατὰ των Εβραίων
γερμανικῶν διωγμῶν, και να διατυ-
πωθῇ η ευχή ὅπως ἰδῶσι τας Εθνικὰς
Ελληνικὰς διεκδικήσεις διευθετού-
σας εν πνεύματι δικαιοσύνης και
ευθυνοτήτος μετὰ την Νίκην των
Συμμαχικῶν Στρατευμάτων κατοπιν-
των μεγάλων εις ἀνθρωπίνας υπαρ-
ξεις θυσιῶν αἰτίνας προσεφέρθησαν
υπό του ηρωικοῦ Ελληνικοῦ Λαοῦ
και τας ἀνεν προηγουμένου ζημίας
τας προσენθελθούσας εις την Χώραν
συνεπείᾳ της κατοχής υπό των τῶν
στρατιῶν του ἄξονος.

3) Ν' απειθινθῇ εἰς τὸν Πρόεδρον Τροῦμαν, Στρατάρχην Στάιν, Πρωθυπουργὸν Τσώρτσιλ καὶ τὸν Πρωθυπουργὸν Ντε Γκωλ τὸ ἀκολουθεῖον τηλεγράφημα:

ΔΕΛΤΙΟΝ Εβραϊμὴν Ειδήσεων

«Οι 8.500 - επί συνόλου 75.000 προ του πολέμου - διασωθέντες Εβραίοι της Ελλάδος δοξάζουν τον Παντοδύναμον διότι έδωσε την Νίκην εις τα όπλα των Ηνωμένων Εθνών και διότι επέτρεψεν εις τας Μεγάλας Παγκοσμίους Δημοκρατίας να κατασυντρίψουν διά παντός την τρομεράν Ναζιστικήν δικτατορίαν εν Ευρώπῃ, ήτις συστηματικῶς εξηφάνισεν δι' αφαντάστων δοκιμασιῶν και υπό συνθήκας φρικτῆς σκληρότητος αγνώστων μέχρι τούδε εις την ιστορίαν και των βαρβαροτέρων ακόμῃ χωρῶν περισσοτέρους των 4.000.000 Εβραίων. Είναι πεπεισμένοι ότι αι Μεγάλαι Δημοκρατίαι του κόσμου και όλοι οι ηνωμένοι λαοί θα τιμωρήσουν διά παραδειγματικῶν τρόπων όχι μόνον τους αμέσους υπευθύνους τόσων τερατωδῶν εγκλημάτων ἀλλ' επίσης όλους τους υποκινητάς και τους εμπνευστάς της τρομεράς αὐτῆς καταστροφῆς, οπουδήποτε και αν ευρίσκονται και οσονδήποτε υψηλὴν θέσιν και αν κατέχουν. Η τιμωρία αὕτη εἶναι μία ἀπλή απονομή δικαιοσύνης συμφώνως προς το πνεῦμα και το γράμμα όλων των Θρησκευτικῶν, Πολιτικῶν και Κοινωνικῶν Νόμων. Ελπίζουν ότι αι δίκαιαι επανορθώσεις θά παραχωρηθούν εις όλους τους λαοὺς οἵτινες υπέστησαν την εθνικοσοσιαλιστικήν βαρβαρότητα και ειδικῶς εις τον Εβραϊκόν Λαόν όστις πληρώσεν διά ποταμῶν αίματος και δι' απογυνώσεως άνευ προηγουμένου εις την ιστορίαν τον Πόλεμον του Χίτλερ εν Ευρώπῃ. Εκφράζουν την ελπίδα να ίδουν ότι τα Μεγάλα Ηνωμένα Έθνη θα δώσουν μίαν λύσιν εις το άνευ προηγουμένου μαρτύριον του Εβραϊκοῦ Λαοῦ και ότι θα επιτρέψουν το άνοιγμα άνευ ουδενός περιορισμοῦ των θυρῶν της Παλαιστίνης, ήτις διαφυγούσα την καταιγίδα και την καταστροφὴν δύναται να δεχθῇ τους διασωθέντας Εβραίους της Ευρώπης, οἵτινες περι-

πλανῶνται μεταξύ των τάφων των προσφιλῶν των και εν μέσω των καταστροφαιῶν οικιῶν των. Διατυπώνουν την ευχὴν ότι θα αναγνωρισθῇ υπό των μεγάλων Παγκοσμίων Δημοκρατιῶν, αἵτινες εξησφάλισαν την Νίκην της Δικαιοσύνης επί της βίας, της βαρβαρότητος και του εγκλήματος, το απαράγραπτον και ιστορικόν δικαίωμα του εβραϊκοῦ λαοῦ να ιδρύσῃ εν Παλαιστίνῃ μίαν Εθνικήν Εοτίαν συμφώνως προς το γράμμα και το πνεῦμα της αθανάτου δηλώσεως Μπάλφουρ».

4) Ο Ελληνικός Εβραϊσμός παρακαλεῖ την Ελληνικήν Κυβέρνησιν όπως ευαρεστηθῇ και υποστηρίξῃ τας διεκδικήσεις ταύτας εις την προσεχὴ Διάσκεψιν της Ειρήνης, ως εν των 52 Εθνῶν, αἵτινα επεκύρωσαν και προσέγραψαν την δήλωσιν Μπάλφουρ του 1917».

Δοξολογία εις την Συναγωγὴν

Εξ άλλου την Κυριακήν 20 Μαΐου εγένετο δοξολογία εις την συναγωγὴν Αθηνῶν ήτις ήτο καταλλήλως διακεκοσμημένη επιμελεία της Δημοτικῆς Αρχῆς δι' ελληνικῶν σημαίων, ως επίσης και τοιούτων των ηνωμένων εθνῶν και Σιωνιστικῶν.

Εκ των ἐπισήμων εισηλθον αντιπρόσωποι της Α.Μ. του Αντιβασιλέως, του κ. Προέδρου της Κυβερνήσεως και του κ. Υπουργοῦ των Εσωτερικῶν, αντιπροσωπεία της Στρατιωτικῆς Διοικήσεως Αθηνῶν, ο Δήμαρχος κ. Σκληρός μετά του Προέδρου του Δημοτικῶν Συμβουλίου κ. Δ. Καραμεριτζάνη και πολλοί πρόεδροι επαγγελματικῶν και επιστημονικῶν οργανώσεων. Εκ του πολιτικοῦ κόσμου προσήλθεν ο κ. Σ. Γονοτάς, ο κ. Σ. Πάτσης και άλλοι.

Μετά την δοξολογίαν ο πρώτος ραββίνος Σοφολογ. Ηλίας Μπαρτσιλάι ανέπεμφε την εξῆς προσευχήν.

«Έσο ευλογητός Αιώνιε Θεέ του

σύμπαντος, ευδόκησον Κύριε και δέξου τας ευχαριστίας μας διά την θριαμβευτικήν Νίκην δι' ης έσταις τα όπλα των Ηνωμένων Εθνῶν τα οποία ηγωνίσθησαν διά την Ελευθερίαν και την δικαιοσύνην. Με την βοήθειάν Σου Κύριε, η ανθρωπότης απηλλάγη από ένα εφιάλτην, από την τυραννία και από την διαρκή απειλήν σκληρῶν βασανιστηρίων.

Σου εἰμεθα βαθύτατα ευγνώμονες διότι η σκλαβωμένη πατρίς μας, η Ελλάς, εξήλθεν εκ της δουλείας προς την Ελευθερίαν, από την πένθιμον ημέραν εις την χαρμόσυνον τοιαύτην και διότι εφώτισες τα σκότη πλημμυρίσας τα πάντα με φως και δωρήσας εις τας απηλπισμένας καρδίας την χαράν και την ελπίδα.

Αι τεθλιμέναί καρδίαι του λαοῦ Σου Ισραήλ αισθάνονται σήμερον ανακούφισιν και παρηγορίαν. Δι' ημᾶς τους Εβραίους η τυραννία των Γερμανῶν ήτο η απογύνωσις όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Εβλέπαμεν καθ' εκάστην ημέραν μεγάλα νέφη να καλύπτουν τον ουρανόν μας. Νόμοι μίσους κατέστησαν την ζωὴν μας αφόρητον και έσπειραν τον πόνον, το πένθος και τα ερείπια. Τα βάσανά μας έφθασαν εις την μεγαλειτέραν συμφορὰν της ιστορίας με την ομαδικήν εκτόπισιν των προσφιλῶν μας συγγενῶν χωρὶς διάκρισιν των αδυνάτων, των ασθενῶν, των αναπήρων πολέμου, των γερόντων, των γυναικῶν και των παιδιῶν.

»Ικετεύομεν Σε Ὑψιστε, πρόσβλεψον από την αγίαν διαμονήν Σου εις τους ουρανοὺς, την τραγωδίαν του λαοῦ Σου Ισραήλ και θέσον τέρμα εις τα δεινοπαθήματά του.

»Ανάπαυσον τας ψυχὰς των φονευθέντων και των αποθανόντων. Αιωνία αὐτῶν η μνήμη. Ευαρεστήσου, Κύριε, να κάμῃς να εκλείψῃ εφ' εξῆς το μίσος εναντίον του Ισραήλ, να ανατείλῃ δι' όλους τους ἀδελφοὺς

ΔΕΛΤΙΟΝ Εβραϊκῶν Ειδήσεων

μας ο ήλιος της πραγματικής Ελευθερίας και της Δικαιοσύνης και να βασιλεύσουν μεταξύ όλων των ανθρώπων η αγάπη, η ομόνοια και η αδελφωσύνη.

»Ευλόγησον Κύριε την αγαπητήν μας πατρίδα, την Ελλάδα, κατάστησον αυτήν μεγάλην, ευτυχῆ και ακμάζουσαν, ενίσχυσον αυτήν όπως προοδεύση και ευημερήσῃ διὰ της γαλήνης, της ειρήνης και διὰ της ενδόσεως όλων των τέκνων της.

»Ευλόγησον την Πόλιν των Αθηνών με τους πεφωτισμένους άρχοντάς της. Ευλόγησον τον Ελληνικόν λαόν ίνα υγιαίνει και ανθίσῃ εἰς τα εἰρηνικά έργα του. Οδηγήσῃ ημᾶς πλησίον Σου Ω Αιώνιε και ημεῖς θα ἔλθωμεν προς Σε. Ανανέωσον δι' ημᾶς τας παλαιάς ἐνδόξους και ευτυχεῖς ημέρας. Αμήν».

(τεύχος 1/15 Ιουνίου 1945)

***

Το εβραϊκόν νεκροταφεῖον Κερκύρας

Από το υπ' αριθ. 11 της 28ης Μαΐου ε.ε. φύλλον του εν Κερκύρα εκδιδομένου εβδομαδιαίου δελτίου «Εθνική Κερκυραϊκή Ένωσις» παραλαμβάνομεν το κατωτέρω αρθρίδιον.

«Ό,τι ἐγένετο κατά του Εβραϊκού Νεκροταφείου είναι πάντως κατώτερον του πολιτισμοῦ μας και δεν μας περιποιεῖ τιμὴν. Ισραηλῆτης επισκέπτης της Κερκύρας, ανώτερος Κρατικός υπάλληλος ἐδοκίμασε δεινὴν ἐκπληξιν ἐπὶ τη θέα του συληθέντος και λεηλατηθέντος ισραηλιτικοῦ Νεκροταφείου, ἐν ᾧ δεν ἦδυνήθη να ἀνεύρῃ οὔτε τα οστά οὐδὲ τον τάφον των προγόνων του.

Τα νεκροταφεῖα εἰς ὅλα τα μέρη εἶναι τόποι ιεροί, ο δε Ελληνικός Πολιτισμός, ἀπὸ της ἀρχαιότητος ἐτιμῶρει τον τυμβωρύχους. Εἶναι

ζήτημα τιμῆς δι' ημᾶς, οἱ ὁποῖοι εἴμεθα τόσον συνδεδεμένοι με την Εβραϊκὴν Κοινότητα Κερκύρας, να κάμωμεν, ὥστε να τεθῇ οριστικῶς τέρας εἰς την υφισταμένην ἀσχημίαν και ἀνευλάβειαν πρὸς τα οστά τῶσων ἀγαπητῶν μας συμπολιτῶν, μεθ' ὧν ἐζησαμεν ευτυχεῖς και δυστυχεῖς ημέρας.

Υποχρεοῦνται συνεπῶς οἱ ἀρμόδιοι να κινήθουν τάχιστα πρὸς ὅ,τι ἐνδείκνυται να γίνη ἵνα το Ισραηλιτικόν Νεκροταφεῖον προστατευθῇ περιφρασσόμενον, ἀνεν ἄλλης ἀναβολῆς».

(2/29 Ιουνίου 1945)

***

Εσωτερικαὶ εἰδήσεις

Ο Σιωνιστικὸς Σύλλογος Πατρῶν «Τεχιάτ Σιών» ἀνεσχηματίσθη και ἀριθμεῖ ἤδη ἱκανὸν ἀριθμὸν μελῶν. Η δεσποινὶς Μάτσα γραμματεὺς του Συλλόγου ἐπισκεφθεῖσα τὰς Αθήνας εἶχε διαφόρους συναντήσεις μετὰ των ἰθυνόντων την Ομοσπονδίαν και παρεννόθη εἰς μίαν συγγέντρωσιν των Σιωνιστικῶν στελεχῶν κατὰ την ὁποίαν ἐξετέθη το πρόγραμμα της μελλοντικῆς ἐργασίας της Ομοσπονδίας. Η δεσποινὶς Μάτσα διεβεβαίωσε τους παρενρισκομένους συνεργάτας ὅτι ἐπιστρέφουσα εἰς Πάτρας θα ἀνακοινώσῃ εἰς τα μέλη του Συλλόγου τὰ των συναντήσεων της και θα μεταδώσῃ εἰς αὐτὰ τον ἐνθουσιασμόν ὅστις ἐμψυχώνει ὅλους τους νέους σιωνιστάς.

(2/29 Ιουνίου 1945)

***

Η διάλεξις του κ. Ι. Τσέρνοβιτς

Εἰς την αἴθουσαν του Φιλολογικοῦ Συλλόγου «ο Παρνασσός» ομίλησε την Κυριακὴν 24 Ιουνίου ο

ἀντιπρόσωπος του Ἐθνικοῦ Εβραϊκοῦ Συμβουλίου κ. Ιακώβ Τσέρνοβιτς με θέμα «Το Εβραϊκὸν πρόβλημα και η Παλαιστίνη». Την διάλεξιν παρηκολούθησαν πολλοὶ ἐπίσημοι, ἀνωτέροι Κρατικοὶ και Διπλωματικοὶ υπάλληλοι, ἀντιπρόσωποι του Πολιτικοῦ κόσμου, ἄνθρωποι των γραμμάτων και πλῆθος κόσμου συμπαθόντος και συνδεομένου με το ισραηλιτικὸν στοιχεῖον.

Την διάλεξιν ἐπρολόγησεν ο Πρόεδρος του Συλλόγου «ο Παρνασσός» κ. Ιπ. Καραβίας ὅστις παρυσίασε τον κ. Τσέρνοβιτς ἀφοῦ ὑπενήμισε τὰς πνευματικὰς σχέσεις των δύο λαῶν του Ελληνικοῦ και Εβραϊκοῦ αἰτίνες ἐξοργισθήσαν κατὰ την Ἀλεξανδρινὴν περίοδον και ἀπετέλεσαν το ιστορικὸν γινώσισμα συνεχυσίας των δύο λαῶν, ἀνέφερε το πνεῖμα της ἀνεξίθρησκειας του Ελληνικοῦ ἔθνους ὡς και την συμβολὴν του Εβραϊκοῦ στοιχείου εἰς την οικονομικὴν και κοινωνικὴν ζωὴν της χώρας και την αὐτοθυσίαν την ὁποίαν ἐπέδειξεν τούτο κατὰ τους ἀπελευθερωτικούς και ἀμυντικούς αγῶνας της Ελλάδος και ἀκολούθως παρεχώρησε την θέσιν του εἰς τον ομιλήτην.

(2/29 Ιουνίου 1945)

***

Τα εγκαίνια της Αχσαρά

Την παρελθούσαν Παρασκευὴν ἐγένοντο εἰς τὸ ἐν Γαλατσίῳ ἐπὶ τούτῳ ἐνοικιασθέν ἀγρόκτημα τὰ εγκαίνια της ἀγροτικῆς παρασκευῆς των νέων (Αχσαρά), οἵτινες προσορίζονται να μεταβῶν εἰς Παλαιστίνην διὰ την καλλιέργειαν της γῆς. Λόγω ἐλλείψεως ἐπαρκῶν μεταφορικῶν μέσων των διατεθέντων τοιούτων παραχωρηθέντων ὑπὸ της ομάδος «Μαγκέν Λαβὶδ Ἀδόν» αἱ προσκλήσεις διὰ την σιμι-

ΔΕΛΤΙΟΝ Εβραϊμῶν Ειδήσεων

μετοχήν περιορίσθησαν αυστηρώς μεταξύ των ιθυνόντων την Σιωνιστικήν κίνησιν και των παρεπιδημούντων ομοθρήσκων ξένων, οίτινες άλλως τε από μνηνών ασχολούνται εις την προκαταρκτικήν εκπαίδευσιν των υποψηφίων διά των κ.κ. Σεβί Λέμαν, Φράν και Ίσκοβιτς.

(3/13 Ιουλίου 1945)

***

Η άφιξις ομάδος του Ερυθρού Σήματος του Δαβίδ

Ως ανηγγέλλαμεν εις το προηγούμενον φύλλον, η Κυβέρνησις της Παλαιστίνης απεφάσισε να αποστείλῃ ὑπὸ τὴν Γενικὴν Διεύθυνσιν τῆς Οὐνρα τῆς ὁποίας συμμετέχει ομάδα τοῦ Μαγκέν Δαβίδ Αδόν (Ερυθροῦ Σήματος τοῦ Δαβίδ ἀντιστοιχοῦ τοῦ Ερυθροῦ Σταυροῦ) με τὸν ὁκοπὸν νὰ ἔλθῃ αὐτὴ ἀρωγὸς εἰς τὸν δοκιμασθέντα Ἑλληνικὸν Λαόν.

Ὄντως ἡ ἐν λόγω ομάδα ἀποτελομένη ἀπὸ τοιαύτων μέλη μεταξὺ τῶν ὁποίων πολλοὶ ἰατροὶ καὶ νοσοκόμοι με φορτίον φαρμάκων καὶ λοιπῶν χρεωδῶν καὶ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Ηλία Σαχναϊ, κατέφθασε τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐτελέσθη τὸ μνημόσυνον διὰ τὰ θύματα τῶν Καλαβρύτων.

Ὁ κ. Σαχναϊ πληροφορηθεὶς ἐν ταῖς λεπτομερεῖς τὴν ἀφάνταστον τραγωδίαν τοῦ πληθυσμοῦ τῶν Καλαβρύτων ἐξήτησεν ἀπὸ τὴν Γενικὴν Διεύθυνσιν τῆς Οὐνρα τὴν ἀδειαν νὰ μεταβῇ ἓνα μέρος τῆς ομάδος τοῦ εἰς Καλάβρυτα καὶ δώσῃ βοήθειαν εἰς τὸν δοκιμασθέντα πληθυσμὸν τῆς πόλεως ταύτης, τὸ μὲν εἰς ἐνδείξιν ἐγγνωμοσύνης διὰ τὴν φιλοξενίαν καὶ διαφύλαξιν τὴν ὁποίαν προσέφερον οἱ πληθυσμοὶ τῶν ορεινῶν επαρχιῶν εἰς τοὺς καταφυγόν-

τας ἐκεῖ ομοθρήσκους τοῦ διὰ νὰ διαφύγουν τοὺς διωγμοὺς τῶν Γερμανῶν, τὸ δε συμβολικῶς καὶ λόγω συμπαθείας πρὸς τὴν περισσότερον δοκιμασθεῖσαν μερίδα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ διότι καὶ ὁ Εβραϊκὸς Λαὸς ἐξ ἴσου τόσον σκληρῶς ἐδοκιμάσθη.

Δοθείσης τῆς σχετικῆς ἀδείας ὑπὸ τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως τῆς Οὐνρα ἡ ομάδα Μαγκέν Δαβίδ Αδόν ἐχωρίσθη εἰς δύο τμήματα ἀτινα ἀνεχώρησαν μετὰ πάντων τῶν ἐφοδίων τῶν το μὲν ἓνα διὰ Καλάβρυτα τὸ δε ἄλλο διὰ Θεσσαλονίκην.

(3/13 Ιουλίου 1945)

***

Κατάθεσις στεφάνου εἰς τὸν Ἄγνωστον Στρατιώτην

Τὴν Κυριακὴν 8ην Ιουλίου ἡ Ομάς τοῦ «Ερυθροῦ Σήματος τοῦ Δαβίδ» κατέθεσε στέφανον εἰς τὸ μνημεῖον τοῦ Ἀγνώστου Στρατιώτου, εἰς ἐνδείξιν τιμῆς διὰ τὰ ἡρωικά κατορθώματα τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ καὶ τὴν συμβολὴν τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸν ἀγῶνα τῶν Συμμάχων ὡς ἐπίσης καὶ εἰς ἐνδείξιν ἐγγνωμοσύνης διὰ τὴν βοήθειαν τὴν ὁποίαν προσέφερεν ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς πρὸς διάσωσιν τῶν Εβραίων κατὰ τοὺς Γερμανικοὺς διωγμοὺς.

Τὴν καθορισμένην ὥραν ἐφθάσε πρὸ τοῦ μνημεῖου ἡ 13η Ομάς τῶν Προσκόπων Μακκαβαίων μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Σιωνιστικῆς σημαίας καὶ παρετάχθη εἰς δύο στοίχους σχηματίσασα μικρὸν διάδρομον. Ακολούθως ἐφθάσεν ἡ Ομάς τοῦ «Ερυθροῦ Σήματος τοῦ Δαβίδ» με τὴν σημαίαν τῆς καὶ με ἐπικεφαλὴς τὸν διευθυντὴν τῆς κ. Ηλίαν Σαχναϊ διευθυντὴν τῆς Ομάδος καὶ τὸν κ. Ιακώβ Τσέρνοβιτς ἀντιπρόσωπον τοῦ ἐν Ἱερουσαλὴμ Ἐθνικοῦ Εβραϊ-

κοῦ Συμβουλίου, οἵτινες κατέθεσαν τὸν στέφανον.

Εἰς τὴν σεμνὴν ταύτην τελετὴν παρέστησαν ἅπαντες οἱ διευθύνοντες τὰς ἰσραηλιτικὰς οργανώσεις, τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς Ἰσραηλιτικῆς Κοινότητος Ἀθηνῶν, καὶ πολὺς ἄλλος κόσμος ὁ ὁποῖος προσέδωκεν εἰς αὐτὴν ἐξαιρετικὴν μεγαλοπρέπειαν.

(3/13 Ιουλίου 1945)

***

Ὁ κ. Χέμπερτ Λέμαν εἰς τὴν Συναγωγὴν

Ὁ κ. Χέμπερτ Λέμαν Γενικός Διευθυντὴς τῆς «Οὐνρα» ευρισκόμενος εἰς Ἀθήνας δι' ὑπηρεσιακὰς τοῦ υποθέσει εδέχθη ἐπιτροπὴν ἀποτελουμένην ἀπὸ τοὺς κ.κ. Ασέρ Μουσίην Πρόεδρον τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τῶν Ἰσραηλιτικῶν Κοινοτήτων τῆς Ἑλλάδος, Μίνοια Κωνσταντίνην Πρόεδρον τῆς Ἰσραηλιτικῆς Κοινότητος Ἀθηνῶν καὶ Ἀλφρέδον Κοέν τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου Ἰσραηλιτικῶν Κοινοτήτων ἥτις τοῦ μετεβίβασε τὸν θεομὸν χαιρετισμὸν τῶν ἐναπομεινάντων ἐκ τῆς καταστροφῆς εβραίων τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ κ. Λέμαν εὐχαριστήσας τὴν Ἐπιτροπὴν ἐξήτησε μετ' ἐνδιαφέροντος παρ' αὐτῆς πληροφορίαις διὰ τὴν ἔκτασιν τῶν διωγμῶν καὶ διὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπιζησάντων εβραίων καὶ ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν ἵνα παραστή εἰς τὴν Ἱερὰν Συναγωγὴν καὶ παρακολουθήσῃ τὴν λειτουργίαν τῆς εσπέρας τῆς Παρασκευῆς.

(4/27 Ιουλίου 1945)

***

Τὸ Κεντρικὸν Συμβούλιον διὰ τὴν μετανάστευσιν

Τὸ Κεντρικὸν Συμβούλιον τῶν

Ισραηλιτικῶν Κοινοτήτων της Ελλάδος ἀπέστειλεν εἰς τὸν κ. Κλέμαν Ἀτλν Πρόεδρον της Βρεττανικῆς Κυβερνήσεως τὸ κάτωθι τηλεγράφημα.

«Ἐκ μέρους τοῦ ἐναπομείναντος ἐβραϊσμοῦ Ελλάδος τοῦ ὁποῖου τα 90% ἀπῆχθησαν καὶ ἐθανατώθησαν ὑπὸ τῶν Γερμανῶν, ζητοῦμεν ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν της Αὐτοῦ Μεγαλοιοῦτος νὰ ἐπιτρέψῃ μετανάστευσιν εἰς Παλαιστίνην ἑκατοντάδων ὁρμῶν ἀπὸ γονεῖς σφαγιασθέντας καὶ ομάδος νέων οἵτινες ἐπέζησαν ὡς ἐκ θαύματος ἀπὸ τα γερμανικά στρατόπεδα συγκεντρώσεως. Πολλοὶ ἐκ τῶν νέων τούτων ἐπανελθόντες εἰς τὴν Ελλάδα δὲν εὗρον οὔτε οἰκίαν οὔτε οἰκογένειαν ἢ ἐργασίαν. Εἶναι ἄνευ μέσων συντηρήσεως καὶ ἡ μετανάστευσις εἰς Παλαιστίνην εἶναι ἡ μόνη τῶν σωτηρία.

Εἰμέθα πεπεισμένοι ὅτι καμία πολιτικὴ δυσκολία δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἀναστολὴν της ἀνθρωπιστικῆς αὐτῆς λύσεως τοῦ τῷ ἐθνικῷ προβλήματος καὶ παρακαλοῦμεν τὴν Κυβέρνησιν της Αὐτοῦ Μεγαλειότητος νὰ ἐνεργήσῃ ἐπειγόντως».

(5/10 Αὐγούστου 1945)

* * *

Κρίσεις καὶ Σχόλια

Τὸ ζήτημα της ἀποδόσεως τῶν κατεσχημένων περιουσιῶν Θεσσαλονίκης εἰς τοὺς ἐπανερχομένους πρώην κατόχους τῶν ἰσραηλῆτας παραμένει ἀκόμη ἀδιακανόνιστον. Ἐπέρασαν ἐννέα ὁλόκληροι μῆνες ἀφ' ὅπου ἡ χώρα μας ἀπληρωθῆται χωρὶς ἀκόμη νὰ ρυθμισθῇ κατὰ τρόπον ικανοποιητικόν τὸ ζήτημα τοῦτο. Ἐπειτα ἀπὸ μακρὰς ἐπεμβάσεις καὶ διαμαρτυρίας ἐδημοσιεύθη ἐπὶ τέλους προ τριμήνου ὁ Νόμος 337 ὁ διατάσσων τὴν ἄρσιν της κατασχέσεως καὶ τὴν ἀπόδοσιν τῶν περι-

ουσιῶν. Διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου αὐτοῦ μετέβη εἰς Θεσσαλονίκην ὁ Διευθυντὴς της Κεντρικῆς Υπηρεσίας Διαχειρίσεως Ἰσραηλιτικῶν Περιουσιῶν ὁ ὁποῖος ὁμῶς μόλις κατόρθωσε νὰ ἐνημερωθῇ ἐπὶ της καταστάσεως διετάχθη νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Αθήνας. Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ ἐνυνηθίου αὐτοῦ ὑπαλλήλου ἐκ Θεσσαλονίκης καὶ μετὰ τὴν διαταχθεῖσαν ἀπόλυσιν ὅλου τοῦ προσωπικοῦ της Υπηρεσίας Διαχειρίσεως Ἰσρ. Περιουσιῶν Θεσσαλονίκης ὡς διορισθέντος κατὰ τὴν περίδο της κατοχῆς, ἡ υπηρεσία παρέλκεν ἐντελῶς καὶ τα γραφεῖα της ἐκλείσαν. Ἐν τῷ μεταξύ οἱ ὀλίγοι ἰσραηλῆται οἱ ὁποῖοι εἶχον τὴν τύχην νὰ διασωθῶν ἀπὸ τὸν γερμανικὸν διωγμὸν λιμοκτονοῦν καὶ παραμένουν θεαταὶ της συνεχιζομένης ἐματελλεύσεως τῶν περιουσιῶν τῶν ἀπὸ τοὺς ἐλέω τῶν Γερμανῶν διορισθέντας μεσεγγινοῦχους διαχειριστάς κ.λ.π. Νομίζομεν ὅτι εἶναι ζήτημα τιμῆς διὰ τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν ὅπως δόσῃ τὸ ταχύτερον ἓνα τέλος εἰς τὴν ἀνυπόφορον αὐτὴν κατάστασιν. Δὲν ἀρκεῖ ἡ καλὴ θέλησις ἡ ὁποία ἀναμφισβήτητος ὑπάρχει εἰς τοὺς κόλπους της Κυβερνήσεως. Απαιτεῖται καὶ ἐμπράκτος ἐκδηλώσις καὶ οὐσιαστικὴ ἐφαρμογὴ τῶν ἀγαθῶν διαθέσεων. Τὸ τελευταῖον δὲ τοῦτο ἀναμένομεν ἀπὸ τὸν Υφ. Πουργόν τῶν Οἰκονομικῶν κ. Μ. Πεσμαζόγλου ὁ ὁποῖος χειρίζεται τὸ ζήτημα.

*

Ὁ ἐκτοπισμὸς τῶσων χιλιάδων ἰσραηλιτῶν ὑπὸ τῶν Γερμανῶν καὶ ἡ ἐξόντωσις τῶν ἐδημιουργήσε ζήτημα ἐγκαταλειμμένων ἰσραηλιτικῶν περιουσιῶν. Αἱ περιουσίαι αὗται ἐτέθησαν ὡς γνωστὸν κατὰ τὴν περίδο της ἐχθρικῆς κατοχῆς ὑπὸ τὴν διαχείρισιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου. Κατὰ ποῖον τρόπον ἐγένεν ἡ διαχείρισις αὐτὴ κατὰ τὴν περίδο

της κατοχῆς εἶναι γνωστὸν εἰς ὅλους μας. Ἐξείνῳ ὁμῶς πὺν προξενεὶ κατὰ πλῆξιν καὶ πὺν ἐκθέτει τὰς Ἑλληνικάς Ἀρχάς εἶναι ὅτι καὶ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ κρατικοῦ κέρους δὲν ἐλήφθη καμία μέριμνα διὰ τὴν συγκεντρώσιν, ἀπογραφὴν καὶ συντήρησιν τῶν περιουσιῶν τούτων. Ἐν τούτοις τὸ Δημόσιον ἔχει ἀνάλαβει νομικάς καὶ ἠθικάς ἐυθύνas διὰ τὴν διαφύλαξιν αὐτῶν τῶν περιουσιῶν, ἐυθύνas τὰς ὁποίας θὰ εἶναι δύσκολον νὰ ἀποσείσῃ μιαν ἡμέραν. Τὸ προηγούμενον Κεντρικὸν Συμβούλιον τῶν Ἰσραηλιτικῶν Κοινοτήτων της Ελλάδος εἶχεν υποβάλλει ἀπὸ τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου εἰς Υπουργεῖα Οἰκονομικῶν καὶ Παιδείας σχέδιον νόμου περὶ ἀναθέσεως της διαχειρίσεως τῶν ἐγκαταλειμμένων αὐτῶν περιουσιῶν εἰς Εἰδικὸν Ὁργανισμὸν διοικοῦμενον ὑπὸ Ἰσραηλιτῶν καὶ λειτουργοῦντα ὑπὸ τὸν ἐλεγχον τοῦ Κράτους. Νομίζομεν ὅτι ἡ πρότασις αὐτὴ ἀποτελεῖ τὴν καλλίτεραν λύσιν καὶ διὰ τὸ Δημόσιον τὸ ὁποῖον θὰ παύσῃ νὰ ἔχει τὰς ἐυθύνas ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν διάσωσιν τῶν περιουσιῶν δὲ τὴν ὁποῖαν οἱ Ἰσραηλῆται ὡς ἀμεσῶς ἐνδιαφερόμενοι εἶναι καὶ οἱ ἀρμοδιώτεροι.

(6/24 Αὐγούστου 1945)

* * *

Ἡ ἐπαγγελματικὴ ἀποκατάστασις

Ὡς εἶναι γνωστὸν εἰς τὸ πρόγραμμα περιθάλψεως καὶ ἀποκαταστάσεως τῶν διασωθέντων Εβραίων της Ελλάδος, τὸ ὁποῖον κατεστρώθη τὸν παρελθόντα Μάρτιον μετὰ τὸν Κεντρικὸν Συμβούλιον τῶν Ἰσραηλιτικῶν Κοινοτήτων Ελλάδος καὶ τὸν ἀφικθέντος τότε εἰς Αθήνας Διευθυντοῦ διὰ τὴν Εὐρώπην της «Τζόιντ

ΔΕΛΤΙΟΝ Εβραϊμῶν Ειδήσεων

Ντιστριμπτούσιον Κόμιτυ» κ. Σβαρτς, περιλαμβάνετο και η ίδρυσις ειδικού Οργανισμού προς υποβοήθησιν της επαγγελματικής αποκατάστασεως των Ισραηλιτών επαγγελματιών, βιοτεχνών και μικροεμπόρων, οι οποίοι συνεπεία του γερμανικού διωγμού έχασαν την επαγγελματικήν των εγκατάστασιν.

Ο οργανισμός ούτος συγκροτήθηκε υπό τύπον αγαθοεργού ιδρύματος του Νόμου 2089 του 1939 υπό την ονομασίαν «Ίδρυμα Επαγγελματικής Αποκαταστάσεως Ισραηλιτών της Ελλάδος» ήρχισεν ήδη να λειτουργή και εγκατεστάθη εις ιδιαίτερα γραφεία εν Αθήναις επί της οδού Τσώρτσιλ 40α.

(6/24 Αυγούστου 1945)

***

Κρίσεις και σχόλια

Οι Εβραίοι όλης της Ευρώπης και μαζί με αυτούς και οι Εβραίοι της Ελλάδος αναμένουν με δικαιολογημένη ανυπομονησίαν την απόφασιν της νέας Αγγλικής Κυβερνήσεως περί άρσεως των περιορισμών που ετέθησαν διά της «Λευκής Βίβλου» του 1939 εις την εβραϊκήν μετανάστευσιν εις Παλαιστίνην και εις την δυνατότητα της εξαγοράς γαιών. Οι περιορισμοί αυτοί είχαν θεσπισθή τότε από την Κυβέρνησιν Τσάμπερλαιν ο οποίος επίστευεν ότι με την τακτικήν αυτήν των παραχωρήσεων και του κατευνασμού θα απετρεπέτο ο απειλούμενος από τα φασιστικάς δυνάμεις δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος. Τώρα που εξέλιπον οι λόγοι οι οποίοι είχαν οδηγήσει την Αγγλικήν Κυβέρνησιν εις την εισαγωγήν του περιορισμού αυτού είναι δίκαιον και επιβεβλημένον όπως η Αγγλία επανέλθη εις το προ της «Λευκής Βίβλου» καθεστώς. Άλλως τε η δημιουργηθείσα από τον γερμανικόν

διωγμόν και από αυτήν ταύτην την «Λευκήν Βίβλον» κατάστασις του ιουδαϊσμού της Ευρώπης επιβάλλουν και καθιστούν αναπότρεπτον την άμεσον άρσιν των περιορισμών αυτών. Χιλιάδες, Ιουδαίων ζουν ακόμη την απαισίαν ζωήν των στρατοπέδων συγκεντρώσεως διότι δεν έχουν την δυνατότητα να αναχωρήσουν εις Παλαιστίνην. Οι Εβραίοι της Ευρώπης και μαζί με αυτούς ολόκληρος η ελευθέρα ανθρωπότης αξιούν όπως δοθή οριστικόν τέρμα εις την ατιμωτικήν αυτήν κατάστασιν.

*

Ο νόμος ο προβλέπων την απόδοσιν των υπό την διαχείρισιν του Δημοσίου περιουσιών εις τους πρώην κατόχους των ισραηλitas επιβάλλει παρακράτημα 5% επί της αξίας των αποδιδόμενων περιουσιών προς κάλυψιν των δαπανών που προεκάλεσεν εις το Ελληνικόν Δημόσιον η διαχείρισις των περιουσιών αυτών. Το παρακράτημα αυτό ενώ δεν έχη καμμίαν πραγματικήν δικαιολογίαν παρεμβάλλει σοβαράς δυσχερείας εις την διαδικασίαν της αποδόσεως. Διότι διά να γίνη ο υπολογισμός της παρακρατήσεως πρέπει να γίνη εκτίμησις όλης της αποδιδόμενης περιουσίας και διά να γίνη η εκτίμησις αυτή απαιτείται ο διορισμός εκτιμητών, πραγματογνωμόνων κ.λπ. Είναι δε και αδικαιολόγητον το παρακράτημα αυτό, διότι δεν εφηρμόσθη εις άλλας περιπτώσεις αποδόσεως περιουσιών κατασχεθεισών υπό των κυβερνήσεων της κατοχής, ως π.χ. των αξιωματικών και πολιτών που διέφυγον εξ Ελλάδος και κατετάγησαν εις τον στρατόν της Μέσης Αντολής, οι οποίοι και δικαίως απεκατεστάθησαν εις τα περιουσιακά των δικαιώματα, χωρίς παρακρατήματα και χωρίς τύπους και διαδικασίας.

(7/7 Σεπτεμβρίου 1945)

Κρίσεις και Σχόλια

Ευχαρίστως διαπιστούμεν ότι το ζήτημα της αποδόσεως των περιουσιών εις τους διασωθέντας ισραηλitas Θεσσαλονίκης βαίνει προς οριστικήν τακτοποίησιν. Ο διορισθείς διευθυντής της ΙΔΥΠ Θεσσαλονίκης, ευρίσκειται ήδη εις την θέσιν του ο δε Διευθυντής της κεντρικής αρμοδίας υπηρεσίας του Γενικού Λογιστηρίου ανεχώρησεν ήδη εξ Αθηνών μεταβαίνων εις Θεσσαλονίκην προς εγκατάστασιν των νέων υπηρεσιών. Ελπίζομεν ότι αυτήν την φοράν η λειτουργία της υπηρεσίας αυτής θα είναι ουσιαστική και θα ικανοποιήσεται ελπίδας των τόσων ταλαιπωρηθέντων ισραηλιτών οι οποίοι, περιμένουν από μηνών να αποκατασταθούν εις τα περιουσιακά των δικαιώματα.

(8/21 Σεπτεμβρίου 1945)

***

Μια διάλεξις εις τον ροταριανόν

Κατά την συνάντησιν του Ροταριανού Ομίλου Αθηνών της 6ης τρέχοντος, ο κ. Μίνως Κωνσταντίνης μέλος του ομίλου και Πρόεδρος της Ισραηλιτικής Κοινότητος Αθηνών ωμίλησε με θέμα «Η ανωτερότης της Ελληνικής ψυχής».

Ο κ. Κωνσταντίνης εν αρχή είπεν ότι θεωρεί τον εαυτόν του ευτυχή διότι η Θεία Πρόνοια τον ηξίωσε, έπειτα από ένα διττόν διωγμόν τον οποίον υπέστη και ως Έλληνα και ως Ισραηλίτην, να ομιλήσῃ και πάλιν διά την ανωτερότητα και τον πλούτον της Ελληνικής ψυχής τον οποίον κατέδειξεν αύτη και κατά τους τελευταίους διωγμούς του Ισραηλτικού στοιχείου. Ακολουθώς παρουσίασε μίαν ζωηράν εικόνα της αγριότητος και της εκτάσεως των διωγμών

τόσον εις την πρωτεύουσάν όσον και εις τας επαρχίας ως και τα μέσα τα οποία οι απάισιοι εισβολείς εχρησιμοποίησαν διά την εξόντωσιν του εβραϊκού στοιχείου και την λεηλασίαν των περιουσιών του. Εν συνεχεία ο ομιλητής εξιστόρησε την συμπάθειαν του χριστιανικού στοιχείου κατά την τραγικήν αυτήν περίοδον από του Ανωτάτου νυν Άρχοντος τότε Μ. Αρχιεπισκόπου μέχρι του τελευταίου πολίτου και την συνδρομήν η οποία εδόθη εις τους καταδιωκομένους άνευ της οποίας δεν θα ήτο δυνατόν να διασωθούν οι επιζησαντες Ισραηλίται της Ελλάδος και προσέθεσεν ότι συνεκέντρωσεν επιμόνως πάμπολλα συγκινητικώτατα περιστατικά προστάσις και φιλοξενείας Ισραηλιτών εκ μέρους όλων των κοινωνικών τάξεων τούθ' όπερ αποδεικνύει την ανωτερότητα της Ελληνικής ψυχής και το αλτρουϊστικόν πνεύμα το οποίον την διέπει.

Τεματιζών την τόσον εμπνευσμένην ομιλίαν του ο κ. Κωνσταντίνης εχαίρετισε την «Αιώνίαν Ελλάδα της οποίας το όνομα θα είναι πάντοτε το φωτεινόν σύμβολον των αρχών της ελευθερίας, της ηθικής και της δικαιοσύνης». Ακολούθως ο κ. Μιχαήλ Πεσμαζόγλου Υπουργός των Οικονομικών και αντιπρόεδρος του Ομίλου, ωμίλησε δι' ολίγων και εξήρε την αλληλεγγύην και την αμοιβαίαν αγάπη του Ελληνικού Χριστιανικού και Εβραϊκού στοιχείου. Ο κ. Πεσμαζόγλου ανεκοίνωσεν επίσης και την απόφασιν του Υπουργικού Συμβουλίου, την οποίαν εδημοσιεύσαμεν εις το τελευταίον φύλλον, διά την τύχην των σχολαζουσών Ισραηλιτικών περιουσιών και ανέφερεν ότι η Κυβέρνησις είναι πρόθυμος να μελετήσει ευνοϊκώς κάθε ζήτημα το οποίον θα αφεώρα το εβραϊκόν στοιχείον της χώρας μας.

(8/21 Σεπτεμβρίου 1945)

Κρίσεις και Σχόλια

Μία εβδομαδιαία εφημερίς της Θεσσαλονίκης ηρχισεν από τινων ημερών συστηματικήν εκστρατείαν εναντίον του Ισραηλιτικού στοιχείου. Ως αφορμήν χρησιμοποιεί το ζήτημα της αποδόσεως των περιουσιών εις τους διασωθέντας και αναζητούντας αυτές Ισραηλίτας. Με τίτλους κτυπητούς και πολυχρόμους κρούει τον κώδωνα του κινδύνου και της αδικίας εκ της απειλουμένης συγκεντρώσεως κολοσσιαίων περιουσιών εις 500 μόνον Ισραηλίτας οι οποίοι κατά την εφημερίδα αυτήν θα γίνουν... Κροίσοι. Ενώ δε αυτά γράφονται 7 μόνον (αριθμός επτά) Ισραηλιτικά καταστήματα απεδόθησαν υπό της ΟΔΙΠ μέχρι σήμερα εις διασωθέντας Ισραηλίτας, εκατοντάδες δε αιτήσεων αποδόσεως καταστημάτων και οικιών εκκρεμούν χωρίς αποτελεσματικήν ενέργειαν. Οι περίφημοι «μεσεγγυούχοι» οι οποίοι παρέλαβον Ισραηλιτικά καταστήματα εις αντάλλαγμα των υπηρεσιών των προς τα γερμανικά στρατεύματα κατοχής εξακολουθούν να νέμονται τας Ισραηλικάς περιουσίας και να έρχονται μάλιστα αρωγοί εις τα έξοδα εκδόσεως της λαθροβίου αντισημιτικής εφημερίδος. Οι Ισραηλίται και όλοι οι ανυστεροβούλως σκεπτόμενοι γνωρίζουν ποίοι κύκλοι και ποίοι σκοποί κρύπτονται όπισθεν της δημαγωγικής αυτής εκστρατείας. Και το μόνον αποτέλεσμα της εκστρατείας αυτής είναι να δυσημισθή η Ελλάς και ο αμέτοχος των κακοβούλων αυτών διαθέσεων Ελληνικός λαός.

*

Συνεπληρώθη εν ολόκληρον έτος από της απελευθερώσεως της χώρας και μετά λύπης διαπιστούμεν ότι δεν ελήφθη ακόμη από το Κράτος κανέν απολύτως μέτρον διά την συντήρη-

σιν και διαφύλαξιν των υπό την διαχείρισιν του Δημοσίου κατά τόποις διατελουσών εγκαταλελειμμένων Ισραηλιτικών περιουσιών. Κινηταί και ακίνητα περιουσία εκτοπισθέντων και εξοντωθέντων Ισραηλιτών εξακολουθούν να μένουν πάντοτε εις χείρας παρανόμων και αιθαιρέτων κατόχων χωρίς αι κρατικά υπηρεσιαί, αι επιφορτισμένα με την διαχείρισιν των περιουσιών αυτών, να λαμβάνουν οιαδήποτε μέριμναν διά την περιεύλογήν και συντήρησιν των. Εάν το Κράτος δεν είναι εις θέσιν να αναλάβη την αποστολήν αυτήν πρέπει να την εμπιστευθή εις ειδικόν Οργανισμόν συμφώνως προς την από πολλού χρόνου γενομένην σχετικήν υπόδειξιν εκ μέρους του Κεντρικού Ισραηλιτικού Συμβουλίου.

*

Η εις άλλην στήλην (Σημείωση Χρονικών: Το σχετικό κείμενο δημοσιεύεται αυτούσιο κατωτέρω) δημοσιευομένη απονομή εγγράφου εναρσεχείας του Διοικητικού Συμβουλίου των Ταχ. Ταμιευτηρίων προς τον Προϊστάμενον του Ταχ. Ταμιευτηρίου και ενεχυροδανειστήριου Κερκύρας διότι ούτος διέσσωσε τα τιμαλφή άτινα είχαν κατατεθή επί ενεχύριω υπό των Ισραηλιτών Κερκύρας από τον κίνδυνον της κατασχέσεως υπό των ληστών επιδρομέων, αποτελεί μίαν πράξιν δικαιοσύνης η οποία τιμά και την αρχήν ήτις την απένειμε και εκείνον όστις πρόσφερε μίαν πατριωτικήν και ηθικήν υπηρεσίαν.

Η σύμπτωσης καθ' ην, η σχετική έκθεσις και η πρότασις βάσει της οποίας απενεμήθη η εν λόγω εναρσεχεία συνετάγη παρ' ανωτάτου Κρατικού υπαλλήλου και επιλέκτοι μέλους της Ελληνικής Ισραηλιτικής οικογενείας, προφανώς συμβολίζει ότι ο Εβραϊσμός χωρίς να επιδείξη μετά την πρόσφατον τραγωδίαν του

ΔΕΛΤΙΟΝ Εβραϊκῶν Ειδήσεων

πνεῦμα εκδικήσεως και μνησικαχίας εναντίον των ελαχίστων ευτυχώς, οἵτινες επωφελήθησαν της δυστυχίας του διά να προσπορισθύν ωφέλη, απεναντίας εἰς πάσαν περιστάσιν μεθοδικῶς και μετ' ευγνωμοσύνης αποδίδει την πρέπουσαν ικανοποίησιν εἰς ἐκείνους οἱ οποίοι συνεμερίσθησαν τον πόνον του και τον εβοήθησαν εἰς την περιπέτειάν του.

(9/9 Νοεμβρίου 1945)

***

Μία ηθική αμοιβή

Απόσπασμα Πρακτικῶν Συνεδριάσεως Διοικ. Συμβουλίου Ταχ. Ταμιευτηρίου

Συνεδρίασις 555

Εν Αθήναις σήμερον την 17ην Αυγούστου 1945, ημέραν Παρασκευῆν ... ἀρξαμένης δ' εἰτα της συζητήσεως... γ) αναφορὰν του Διευθυντοῦ της Ἀνεξαρτήτου Επιθεωρήσεως της Κεντρικῆς Υπηρεσίας Τ.Τ.Τ. Κ. Κωνσταντίνῃ, δι' ἧς οὗτος ἀναφέρει ὅτι ἡ διάσωσις ἀπὸ του κινδύνου κατασχέσεως παρὰ των Γερμανικῶν Ἀρχῶν Κατοχῆς των ἐπ' ἐνεχύρῳ κατατεθειμένων πολυτίμων αντικειμένων των Ἰσραηλιτῶν οφείλεται εἰς την αυτοθυσίαν και ἐντιμότητα του ἐν λόγω Προϊσταμένου.

Ἰδὼν και τας διατάξεις του Α.Ν. 2498/40, αποφασίζει ὅπως ἐκφρασθῇ ἐναρέσκεια εἰς τον Προϊστάμενον του Ταχ. Ταμιευτηρίου και Ενεχυροδανειστηρίου Κερκύρας Ἰωάνν. Μπούσην διότι, ἐκ της γενομένης τακτοποιήσεως των ἐν τῷ Θησαυροφυλακείῳ διαφυλασσομένων ἐνεχύρων οὐδεμία ἀπώλεια ἢ οὐσιώδης ἀνωμαλία, παρατηρήθη, διότι διὰ καταλλήλων ἐνεργειῶν του ἐν λόγω Προϊσταμένου διεσώθη το ἀρχεῖον κ.λπ. του Γραφείου τούτου κατὰ γενομένον βομβαρδισμόν και τέλος διότι κατ' αναφορὰν του ἰδίου τού-

του Προϊσταμένου και ὁμοίαν του Διευθυντοῦ της Ἀνεξαρτήτου Επιθεωρήσεως Κεντρικῆς Υπηρεσίας Τ.Τ.Τ. Κανάρῃ Κωνσταντίνῃ, διέσωσεν οὗτος ἀπὸ του κινδύνου κατασχέσεως παρὰ των Γερμανικῶν Ἀρχῶν Κατοχῆς τα ἐπ' ἐνεχύρῳ κατατεθειμένα ἐν τῷ Ενεχύρῳ τούτῳ πολυτίμα ἀντικείμενα των Ἰσραηλιτῶν.

Ο Πρόεδρος Ο Γραμματεὺς
Ι. Σακελιῶν Θ. Σηζιάς

(9/9 Νοεμβρίου 1945)

***

Οἱ Ἰσραηλίται καὶ ἡ 28η Οκτωβρίου

Το Κεντρικόν Ἰσραηλιτικόν Συμβούλιον Συντονισμοῦ και Γνωματεῦσεων εκπροσωποῦν τας δέκα χιλιάδας των διασωθέντων Ἰσραηλιτῶν της Ἑλλάδος συνελθόν ἐκτάκτως σήμερον την 26ην Οκτωβρίου 1945 ἡμέραν Παρασκευῆν και ὥραν 4 μ.μ. ἐπ' ευκαιρία του εορτασμοῦ της Ἐθνικῆς Ἐπετείου της 28ης Οκτωβρίου ἀπεδέχθη το κάτωθι ψήφισμα:

Ψήφισμα

Οἱ Ἰσραηλίται της Ἑλλάδος ἀναμνησκόμενοι της Ἀλβανικῆς ἐποποιΐας και της ἐπὶ μίαν τετραετίαν ἥρωικῆς ἀντιστάσεως ὁλοκλήρου του Ἑλληνικοῦ ἔθνους κατὰ των βαρβάρων κατακτητῶν, και στρέφοντες ευλαβῶς την σκέψιν των πρὸς τους ἥρωικῶς υπὲρ πατρίδος πεσόνας, εορτάζομεν την ἱστορικὴν ἐπετειὸν της 28ης Οκτωβρίου ἐν στενοτάτῃ συναδελφωσίῃ μεθ' ὁλοκλήρου του Ἑλληνισμοῦ παρὰ το πλεονόν του οὗοιου συνεπολέμησαν και συνεδεινοπάθησαν.

Οἱ Ἰσραηλίται της Ἑλλάδος ἔχοντες ὑπ' ὄψει τας τεραστίας θυσίας και την ἐξαιρετικὴν συμβολὴν του Ἑλληνικοῦ ἔθνους εἰς τον ὅλον συμ-

μαχικόν ἀγῶνα ὡς και τας διακηρύξεις των μεγάλων συμμάχων περὶ ικανοποιήσεως των δικαίων πόθων του ἔθνους, ἐκφράζουν την ἀκράδαντον πεποίθησιν των ὅτι ταχέως θέλουν πραγματοποιηθῇ αἱ Ἐθνικαὶ διεκδικήσεις της Ἑλληνικῆς Πατρίδος.

(9/9 Νοεμβρίου 1945)

***

Καταργεῖται το παρακράτῃμα 5% ἐπὶ των αποδιδομένων περιουσιῶν

Ὡς γνωστὸν διὰ του Νόμου 2/1944 περὶ ἀποδόσεως των ὑπὸ διαχείρισιν ἱσραηλιτικῶν περιουσιῶν καθιερώθη παρακράτῃμα υπὲρ του Δημοσίου ἐκ 5% ἐπὶ της ἀξίας των αποδιδομένων περιουσιῶν πρὸς κάλυψιν των δαπανῶν διαχειρίσεως του Δημοσίου. Το παρακράτῃμα τούτο ἐκτὸς του ὅτι ἦτο ἀδίκον ἐδυσχέρανε σοβαρῶς το ἔργον της ἀποδόσεως λόγω της ἀνάγκης ἀποτιμήσεως της ὅλης ἀποδιδομένης περιουσίας πρὸς υπολογισμόν του παρακρατήματος, ἥτις ἀποτίμησις προσέκρουε εἰς πλείστα τεχνικά ἐμπόδια.

Κατόπιν εἰσηγήσεως των κ.κ. Ἀσέρ Μωυσῆ και Ἀλφ. Κοέν ἀντιπροσώπων του Κεντρικοῦ Ἰσρ. Συμβουλίου παρὰ τη Γνωμοδοτικῇ Ἐπιτροπῇ της Κ.Υ.Δ.Ι.Π. ἡ τελευταία αὕτη ἀπεφάσισε την κατάργησιν του παρακρατήματος τούτου και την αντικατάστασιν του διὰ παρακρατήματος 10% ἐπὶ των εἰσοδημάτων των ὑπὸ διαχείρισιν ἱσραηλιτικῶν ἀκινήτων.

Ἡ ἀπόφασις της Γνωμοδοτικῆς Ἐπιτροπῆς ὑπόκειται εἰς κύρωσιν ἐκ μέρους του κ. Υπουργοῦ των Οἰκονομικῶν.

(9/9 Νοεμβρίου 1945)

Ειδοποιήσις

Προκειμένου να συμπληρωθή η ανασύνταξις των μητρώων των μελών της ημετέρας Κοινότητος ως και η σύνταξις των εκλογικών καταλόγων διά τας επικείμενας εκλογάς της Κοινότητος, παρακαλούμεν και συνιστώμεν εις τα μέλη να προσέλθουν εις τα Γραφεία της Κοινότητος και να συντάξουν το οικογενειακόν δελτίον απογραφής εις όλας τας εργασίμους ημέρας και ώρας μέχρι τις 25 Νοεμβρίου 1945.

Όσοι δεν προσέλθουν μέχρι της ως άνω ημέρας δεν θα έχουν δικαίωμα ψήφου ως μη εγγεγραμμένοι εις τους εκλογικούς καταλόγους και θα στερηθουν πάσης διευκολύνσεως εκ μέρους της Κοινότητος μη θεωρούμενοι μέλη αυτής.

*Εκ της Ισραηλιτικής Κοινότητος
Αθηνών
(9/9 Νοεμβρίου 1945)*

* * *

Μία Ελληνοεβραϊκή εορτή εις τον «Παρνασσόν»

Την 2αν Νοεμβρίου και ώραν 6 μ.μ. οργανώθη υπό της Ελληνοπαλαιστεινιακής Ενώσεως εις την αίθουσαν του «Παρνασσού» επίσημος εορτασμός επί τη επετείω της 28ης Οκτωβρίου 1940 και της 2ας Νοεμβρίου 1917 ημέρας δημοσιεύσεως της Δηλώσεως Μπάλφουρ. Εις την εορτήν, στεφθεύσαν υπό εξαιρετικής επιτυχίας, παρέστησαν εξέχοντα μέλη του επιστημονικού, πολιτικού, εμπορικού κόσμου των Αθηνών, πολλά μέλη της ισραηλιτικής Κοινότητος και πλήθος άλλου κόσμου.

Ωμίλησαν οι Πρόεδρος και Αντιπρόεδρος της Ελληνοπαλαιστεινιακής Ενώσεως κ.κ. Ευλάμπιος και Ασέρ Μωυσής, ο πρώην Υπουργός

κ. Λέων Μακάς, ο Πρόεδρος του «Παρνασσού» κ. Ιπ. Καραβίας, ο Αρχηγός της εν Ελλάδι Αποστολής του Παλαιστεινιακού Ερυθρού Σταυρού κ. Σαχάι εβραΐστί, ο κ. Μίνως Κωνσταντίνης Πρόεδρος της Ισραηλιτικής Κοινότητος Αθηνών και άλλοι ρήτορες εξάραντες πάντες τους ιστορικούς δεσμούς οι οποίοι από της αρχαιότητος συνδέουν τον ελληνικόν και εβραϊκόν λαόν και τας διανοιγομένας δυνατότητας ευρυάτης συνεργασίας μεταξύ Ελλάδος και Παλαιστίνης επί του πνευματικού και οικονομικού πεδίου με την αναγέννησιν του εβραϊκού έθνους εις την πατρίαν του γην και με την αναμενομένην πολιτικήν και κρατικήν του αποκατάστασιν.

Η ωραία εορτή έληξε με άσματα Ελλήνων και Εβραίων συνθετών εκτελεσθέντα υπό χορωδίας δεσποινίδων του Ωδείου Αθηνών υπό την διεύθυνσιν της δος Βυζαντίου ως και με τον ελληνικόν και εβραϊκόν Εθνικόν Ύμνον ψαλλέντας υπό της ίδιας χορωδίας λίαν επιτυχώς.

(9/9 Νοεμβρίου 1945)

* * *

Μία ανστηρά διαταγή διά τας ιεροσουλίας

*Υπουργείον Οικονομικών
Αριθ. Πρωτ. 1371
Εν Αθήναις τη 28-9-45*

*Προς
Τον κ. Εισαγγελέα των πρωτοδικών
Κέρκυραν*

Κατά τας δοθείσας ημίν προφορικάς πληροφορίες αι αυτόθι Συναγωγαί των Ισραηλιτών, τα νεκροταφεία των, ως και άλλα φιλανθρωπικά αυτών ιδρύματα υπέστησαν κατά την διάρκειαν των αντισημιτικών των Γερμανών μέτρων, καταστροφάς διά της αφαιρέσεως και χρησιμοποίησεως δι' άλλους σκοπούς διαφόρων

αντικειμένων και συγκεκριμένως των επιτιμίων πλακών του νεκροταφείου.

Επειδή κατά τας αντάς πληροφορίας μας τα περί ων ο λόγος αντικείμενα ευρίσκονται σήμερον εις χείρας διαφόρων προσώπων και δεν απεδόθησαν εις τα Ισραηλιτικά Ιδρύματα εξ ων αφηρέθησαν, έχομεν την τιμήν να παρακαλέσωμεν όπως επιληφθώτε, εν τη αρμοδιότητι υμών, της υποθέσεως ταύτης, και εφ' όσον αι ανωτέρω πληροφορίες ανταποκρίνονται προς την αλήθειαν ενεργήσετε, κατά το δυνατόν συντομωτερον, τόσον διά την ανεύρεσιν και απόδοσιν των περί ων ο λόγος αντικειμένων εν συνεννόησει μετά της αυτόθι Ισραηλιτικής Κοινότητος και της παρά τη οικεία Νομαρχία υφισταμένης επιτροπής αποδόσεως Ισραηλιτικών περιουσιακών στοιχείων, όσον και διά την ποινικήν δίωξιν των δραστών.

*Ο Υπουργός
Γ. Πεσμαζόγλου
(9/9 Νοεμβρίου 1945)*

* * *

Δεκαπενθήμερον ενεργειών του Κεντρικού Ισραηλιτικού Συμβουλίου

Ως χαρακτηριστικό της δράσης του Κ.Ι.Σ. κατά το πρώτο διάστημα της λειτουργίας του, παραθέτομε τα πεπραγμένα του κατά το β' δεκαπενθήμερο του Νοεμβρίου 1945, όπως δημοσιεύθηκαν στο «Δελτίον Εβραϊκών Ειδήσεων» (τεύχος. 11, 7 Δεκεμβρίου 1945):

Τα πεπραγμένα του Κεντρικού Ισραηλιτικού Συμβουλίου κατά το β' δεκαπενθήμερον του μηνός Νοεμβρίου 1945 περιλαμβάνουν τα εξής σημαντικώτερα γεγονότα.

1) Καθορίσθησαν συγκεκριμένως

ΔΕΛΤΙΟΝ Ἑβραίων Ειδήσεων

αι αρμοδιότητες αι μεταβιβασθείσαι εις το ιδρυθέν υπό του Κεντρικού Συμβουλίου Ειδικόν Συμβούλιον Περιθάλψεως ως και εκείναι αι οποίαι παραμένουν υπό την δικαιοδοσίαν του Κεντρικού Συμβουλίου. Οὕτω εις το Ειδικόν Συμβούλιον Περιθάλψεως ανήκουν:

α) ο καθορισμός και η διάθεσις βοηθημάτων εις απόρους.

β) ο καθορισμός και διάθεσις βοηθημάτων εις επιστρέψαντας ομήρους.

γ) η μέριμνα υπέρ των πολιννοστώντων εν γένει ομήρων και μη ισραηλιτών.

δ) η μέριμνα υπέρ των αναπήρων πολέμιου ισραηλιτών.

ε) η μέριμνα υπέρ απόρων σπουδαστών.

στ) η μέριμνα διά την στέγάσιν απόρων.

ζ) η ιατρική και φαρμακευτική περιθαλψις.

η) η μέριμνα υπέρ ορφανών και γερόντων.

Προκειμένοι όθεν περί των ανωτέρω ζητημάτων αι Ισραηλιτικαί Κοινότητες της χώρας δέον να απευθίνωνται εις το ανωτέρω αρμόδιον δι' αυτά Ειδικόν Συμβούλιον Περιθάλψεως.

Υπό την δικαιοδοσίαν του Κεντρικού Ισραηλιτικού Συμβουλίου παραμένουν τα εξής θέματα:

α) Η μέριμνα διά την ανασυγκρότησιν, αναδιοργάνωσιν και λειτουργίαν των Ισραηλιτικών Κοινοτήτων της χώρας.

β) η μέριμνα διά την μισθοδοσίαν του διοικητικού, θρησκευτικού και εκπαιδευτικού προσωπικού των Κοινοτήτων.

γ) η μέριμνα διά την ανδιοργάνωσιν των υπηρεσιών κηδειών και νεκροταφείων των Κοινοτήτων.

δ) η μέριμνα διά την αναδιοργάνωσιν και λειτουργίαν των συναγωγών.

ε) η μέριμνα υπέρ της αποδόσεως των κατεσχημένων ισραηλιτικών περιουσιών και της διαχειρίσεως των εγκαταλειμμένων τοιούτων.

στ) Η παρακολούθησις της διώξεως και τιμωρίας των υπευθύνων διά τα εγκλήματα του διωγμού.

ζ) Η μετά των Εβραϊκών Οργανώσεων περιθάλψεως του εξωτερικού επαφή και συνεννόησις.

Διά τα ανωτέρω συνεπώς θέματα αι Ισραηλιτικαί Κοινότητες της χώρας θα απευθύνωνται εφεξής εις το Κεντρικόν Συμβούλιον.

2) Το Κεντρικόν Συμβούλιον απεφάσισε επίσης όπως εκ των μηνιαίων χρηματικών βοηθημάτων των διατιθέμενων υπέρ των ισραηλιτών της Ελλάδος υπό του Τζόνιντ ποσοστόν 85% διατίθεται υπέρ του Ειδικού Συμβουλίου Περιθάλψεως προς εκπλήρωσιν των ανατεθέντων εις αυτό ως άνω καθηκόντων γενικής περιθάλψεως, το δε υπόλοιπον ποσοστόν 15% διατίθεται υπό του ιδίου Κεντρικού Συμβουλίου προς εκπλήρωσιν του έργου αναδιοργάνωσεως και λειτουργίας των Κοινοτήτων και των υπηρεσιών των κατά τα ανωτέρω.

Η ανωτέρω απόφασις ετέθη εις εφαρμογήν από τον μηνός Νοεμβρίου.

3) Ανεκοινώθη εις το Κεντρικόν Συμβούλιον ότι οι συνεργασθέντες μετά των Γερμανών κατά τον διωγμόν Ααρών Χασών και Πέπο Ρεκανάτη συλληφθέντες ευρίσκονται προφυλακισμένοι ο μεν πρώτος εις τας φυλακάς Θεσσαλονίκης ο δε δεύτερος εις τας φυλακάς Καλλιθέας.

Το Κεντρικόν Συμβούλιον υποβόηθαι τας Αρχάς διά την ανεύρεσιν και σύλληψιν και άλλων υπευθύνων.

4) Το Κεντρικό Συμβούλιον δι' εγγράφου του προς το Υπουργείον Εξωτερικών εξήτησε την ενέργειαν των καταλλήλων διαβημάτων παρά τη εν Σόφια Συμμαχική Επιτροπή Ελέγχου διά την ανεύρεσιν και από-

δοσιν των τιμαλφών και άλλων περιουσιακών στοιχείων των κατασχεθέντων υπό των βουλγαρικών αρχών κατοχής παρά των Ισραηλιτών Ανατ. Μακεδονίας και Θράκης άτινα κατά τας πληροφορίες του Κεντ. Συμβουλίου είναι κατατεθειμένα παρά τη Εθνική Τραπέζη της Βουλγαρίας.

5) Το Κεντρ. Συμβούλιον εις ειδικήν συνεδριάσιν του ησχολήθη με το ζήτημα των εγκαταλειμμένων ισρ. περιουσιών και ήκουσεν εμπεριστατωμένην έκθεσιν του εκ των μελών του κ. Αλφρέδου Κοέν.

6) Συνεπληρώθη το Ειδικόν Συμβούλιον Περιθάλψεως διά του διορισμού ως μέλους αυτού του κ. Χαϊμ Πιζάντη.

7) Την Κυριακήν 22αν Νοεμβρίου το Κεντρ. Συμβούλιον, το Ειδικόν Συμβούλιον Περιθάλψεως και το Συμβούλιον της Ισρ. Κοινότητος Αθηνών επεσκέφθησαν εν σώματι το εν Κηφισιά ισραηλιτικόν Ορφανοτροφείον, τον επί της οδού Κύπρου «Οίκον της Ομήρου» και το Γηροκομείον Αθηνών ίνα λάβουν προσωπικήν αντίληψιν του τρόπου της λειτουργίας των εν λόγω ιδρυμάτων. Αι εντυπώσεις των επισκεπτών υπήρξαν εξόχως ικανοποιητικά.

Πρόσκλησις

Παρακαλούνται άπαντες εν γένει οι ομόθησκοί μας οι γνωρίζοντες ονόματα, επώνυμα και στοιχεία Ισραηλιτών υποβοηθησάντων ή συνεργασθέντων καθ' οιονδήποτε τρόπον μετά των Γερμανών κατά τον ανθεβραϊκόν διωγμόν όπως υποβάλωσι το ταχύτερον σχετικές συγκεκριμένας καταγγελίας εις τας οικείας Κοινότητας.

Κεντρικόν Ισραηλιτικόν
Συμβούλιον Συντονισμού
και Γνωματεύσεως
(11/7 Δεκεμβρίου 1945)

Ἡ διαμαρτυρία τῶν Ἑβραίων τῶν Ἀθηνῶν

Την 13ην Δεκεμβρίου εἰς τὴν Καθεδρικοὺν Συναγωγὴν Ἀθηνῶν συνεκεντρώθησαν ὅλοι οἱ Ἑβραῖοι τῆς πρωτεύουσας διὰ νὰ διαμαρτυρηθοῦν ἐναντίον τῆς αποφάσεως τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως νὰ ἐπαναθέσῃ ὑπὸ ἐξέτασιν καὶ συζήτησιν τὸ ζήτημα τῆς ἐλευθέρως μεταναστεύσεως Ἑβραίων εἰς Παλαιστίνην καὶ τὴν ἐλευθέραν ἐξέλιξιν τῆς Ἑθνικῆς Ἑβραϊκῆς Εὐστίας. Ὅλοι οἱ Ἑβραῖοι ἐγκατέλειψαν κατὰ τὴν καθορισθεῖσαν ὥραν τὰς ἐργασίας τῶν, τὰ ἐβραϊκά καταστήματα ἐκλείσαν καὶ εἰς τὰς θύρας τῶν ἀνηρτήθησαν πινακίδες με τὰς λέξεις: «κλειστόν διὰ τὴν συμμετοχὴν εἰς τὴν ἐκδήλωσιν πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἐβραϊκῶν διεκδικήσεων ἐπὶ τῆς Παλαιστίνης».

Οἱ μὴ ἐβραῖοι συμπολίται μᾶς συγκεντρωμένοι πρὸ τῶν πινακίδων τὰς ἐσχολίαζον με μεγάλην συμπάθειαν, συμπάθεια ἥτις πάντοτε ἐκδηλοῦται εἰς ὅλας τὰς κοινωνικὰς τάξεις καὶ ὅλα τὰ πολιτικὰ κόμματα ὑπὲρ τῶν ἐβραϊκῶν ἀπόψεων διὰ τὴν λύσιν τοῦ Ἑβραϊκοῦ προβλήματος.

(13/25 Ἰανουαρίου 1946)

***

Αἱ Ἰσραηλιτικαὶ Ὁργανώσεις πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν «Δικαιοσύνη διὰ τὴν Ἑλλάδα»

Ὅπως εἶναι γνωστὸν εἰς τὴν συγκροτηθεῖσαν ἐν Νέα Ὠρῆκῃ ἐπιτροπὴν «Δικαιοσύνη διὰ τὴν Ἑλλάδα» με πρόεδρον τὸν γεροῦσιαστὴν κ. Κλωντ Πέλπερ, συμμετέχει ὡς ἀντιπρόεδρος ὁ Ἀρχιεραβίνος καὶ ἐκ τῶν ἡγετῶν τοῦ Ἀμερικανικοῦ Σιωνισμοῦ Σοφολογιώτατος Στέφεν Οὐάις.

Επὶ τὴν εὐκαιρίαν ταύτην ἀπεστάλησαν πρὸς αὐτὸν τὰ κάτωθι τηλ/τα:

«Οἱ Σιωνισταὶ τῆς Ἑλλάδος χαιρετίζουν τὴν συμμετοχὴν σας εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν «Δικαιοσύνης διὰ τὴν Ἑλλάδα» με τὴν μεγαλειέτην ἐνθουσιασμοῦ καὶ εἶναι εὐτυχεῖς νὰ σας μεταβιβάσουν μαζί με τὰ συγχαρητήρια καὶ τὰς πλέον ἐγκαρδίου ἐυχὰς τῶν διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ σας - στοπ - εἰμεθα υπερῆφανοι διότι σας βλέπομεν ἀναλαμβάνοντες εἰς τὰς κρισιμότητας αὐτάς διὰ τὸν λαὸν μᾶς στιγμὰς τὴν υπεράσπισιν τῶν δικαιωμάτων ἐνὸς ἄλλου ἀδυνάτου ἔθνους πὺν προσέφερε μίαν μεγάλην ῥύτταν βασάνων καὶ αἵματος εἰς τὴν μάχην διὰ τὴν ἐλευθερίαν - στοπ - πρέπει νὰ θεωρήσωμεν τὴν συμμετοχὴν σας εἰς τὴν υπεράσπισιν τῆς ἐγγενεῖς μᾶς χώρας ὡς ἓνα ὠραῖον σύμβολον διὰ τὸ μέλλον τῆς ἀνθρωπότητος».

Πρόεδρος Σιωνιστικῆς
Ὁμοσπονδίας
Ροβέρτος Ραφαήλ

«Συγχαίρομεν ἐγκαρδίως δι' ἀνάληψιν ὑφ' ὑμῶν ἀντιπροεδρίας Ἐπιτροπῆς «Δικαιοσύνης διὰ τὴν Ἑλλάδα» - στοπ - ἐπωφελοῦμεθα εὐκαιρίας ἀνανεώσωμεν ἐνθέρμον ἐνῆν Ἰσραηλιτῶν Ἑλλάδος ὅπως συντέλεσθε εἰς ἀναγνώρισιν θυσιῶν μαρτυρικῆς ταύτης χώρας καὶ ἱκανοποιήσιν δικαιῶν ἐθνικῶν πόθων τῆς».

Πρόεδρος Κεντρικοῦ Συμβουλίου
Ἰσραηλιτικῶν Κοινοτήτων
διὰ Ἑλλάδα
Ἀσέρ Μωυσῆς

«Ἰσραηλίται Ἀθηνῶν συγχαίρουσιν ὑμᾶς ὡς ἀντιπρόεδρον τῆς Ἐπιτροπῆς «Δικαιοσύνης διὰ τὴν Ἑλλάδα» καὶ εὐχόνται ἐγκαρδίως τὴν ἐνδωσιν τῶν προσπαθειῶν σας διὰ τὴν ἱκανοποίησιν τῶν δικαιῶν διεκδικήσεων τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, ὡς ἐλαχίστην ἀπόδοσιν ἐκείνων τὰ

ὁποῖα τοῦτο προσέφερε εἰς τὸν βωμὸν τοῦ αγῶνος τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ ἐναντι τῶν σκοτεινῶν δυνάμεων τῆς βίας καὶ βαρβαρότητος».

Πρόεδρος Ἰσραηλιτικῆς
Κοινότητος Ἀθηνῶν
Μίνως Κωνσταντίνης

«Ἡ Ἑλληνο-Παλαιστинеϊακὴ Ἐνωσις συγχαίρει θερμῶς τὸν μέγαν Σιωνιστὴν ἡγῆτην ἐπ' εὐκαιρίαν συμμετοχῆς τὸν εἰς τὴν ὑπὸ τὸν γεροῦσιαστὴν Πέλπερ ἐπιτροπὴν δικαιοσύνης διὰ τὴν Ἑλλάδα - στοπ - Ἑλλάς ἐυγνωμονεῖ εἰσὶν καὶ ὅλους τοὺς Ἰσραηλίτας τῆς Ἀμερικῆς».

Ὁ Πρόεδρος
Μ. Εὐλάμπιος
(13/1 Μαρτίου 1946)

Κρίσεις & Σχόλια

Κατάπληξιν ἐπυροξένησεν ἡ ὁτασις τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ Μακεδονίας κ. Μερντίτη ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς εφαρμογῆς τοῦ νέου Νόμου 808 περὶ ἀποδόσεως τῶν μεσηγγημένων Ἰσραηλιτικῶν καταστημάτων. Ἀφοῦ με τὰς προηγουμένας διατάξεις δὲν εἶχε κατορθωθῇ ἡ ἀποδοσις πλὴν τῶν 37 καταστημάτων τῆς Θεσσαλονίκης εἰς τοὺς δικαιούχους Ἰσραηλίτας, ἐδημοσιεύθη ἐπὶ τέλους ὁ Νόμος 808 πὺν ρυθμίζει ριζικώτερον τὸ ζήτημα αὐτό. Ἐν τούτοις μόλις ἐδημοσιεύθη ὁ νόμος αὐτός ὁ κ. Μερντίτης ἠμποδίσεν παρανόμως τὴν εφαρμογὴν τοῦ. Διατί; Διότι ἐξηγγέθησαν οἱ περίφημοι μεσεγγυήτοι οἱ ὁποῖοι ἔλαβον τὰ ἐβραϊκά καταστήματα εἰς ἀνταμοιβὴν τῶν υπηρεσιῶν πὺν προσέφεραν εἰς τὰ γερμανικά στρατεύματα καὶ εἰς τὴν γερμανικὴν μυστικὴν ἀστυνομίαν. Καὶ ἐνῶ ὁ κ. Γεν. Διοικητὴς συνεκινήθη τόσον πολὺ ἀπὸ τὰς διαμαρτυρίας τῶν ὑποκειμένων αὐτῶν, ἠρνήθη ἐπιμῶνως νὰ δεχθῇ ἀντιπροσωπεῖαν τῆς

Ισρ. Κοινότητος Θεσσαλονίκης. Πρέπει εν τούτοις να γίνη νοητόν από όλους, ότι η παρελκυσίς του ζητήματος της αποδόσεως των ισραηλιτικών περιουσιών δεν ημπορεί να συνεχισθῇ ἐπ' ἀπειρον, η δε Κυβέρνησις ἔχει υποχρέωσιν να ανακαλέσῃ εἰς τὴν τάξιν καὶ εἰς τὸ καθήκον τοὺς τοπικοὺς εκπροσώπους της οἱ οἱποῖοι παρὰ τὸν νόμον καὶ παρὰ πάσαν ἠθικὴν τάξιν παρεμβαίνουν εἰς ξέναν ἀρμοδιότητα.

*

Πολλοὶ Ἰσραηλίται καὶ μὴ, ἐκδηλώνουν τὴν κατάπληξίν των καὶ τὴν ἀγανάκτησίν των συγχρόνως διὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὁ οἱοῖς εἶχε διορισθῇ ὑπὸ της γερμανικῆς υπηρεσίας διωγμοῦ των Ἰσραηλιτῶν ὡς Πρόεδρος της Ἰσραηλιτικῆς Κοινότητος Ἀθηνῶν καὶ ὁ οἱοῖς συνειργάσθῃ με τοὺς δημίους μας ἐπὶ μῆνας εἰς τὴν ἐκτέλεσιν του ἐξοντωτικοῦ των σχεδίου, ἐξακολουθεῖ να περιφέρεται ἀκόμη ἐλεύθερος εἰς τοὺς δρόμους των Ἀθηνῶν. Τὸ Κεντρικὸν Ἰσραηλιτικὸν Συμβούλιον ἐξήτησεν ἐγκαίρως δι' ἐγγράφου τοῦ πρὸς τὸν Ἐπιτρόπον τοῦ Δικαστηρίου Δοσιλόγων τὴν διώξιν τοῦ μοιραίου αὐτοῦ ἀνθρώπου ὁ οἱοῖς ἐβοήθησεν εἰς τὸ να ὀδηγηθῶν εἰς τὰ κρεματόρια 900 περίπου Ἰσραηλίται των Ἀθηνῶν καὶ δικαιούμεθα να ἀναμένωμεν ὅτι ἡ δικαιοσύνη θα κάμῃ τὸ καθήκον της.

(13/1 Μαρτίου 1946)

* * *

Ἡ διέλευσις ἐξ Ἀθηνῶν της Ἀγγλο-Αμερικανικῆς Επιτροπῆς διὰ τὴν Παλαιστίνην Αἱ γενόμεναι καταθέσεις

Τὴν 27ην Φεβρουαρίου διήλθεν ἐξ Ἀθηνῶν ἐν τμήμα της Ἀγγλο Αμερικανικῆς Επιτροπῆς Ερεῦνης διὰ τὴν

Παλαιστίνην (ἥτις ὡς γνωστὸν συνεστήθη ὑπὸ των Κυβερνήσεων της Ἀγγλίας καὶ Ἀμερικῆς διὰ τὴν ὑπόδειξιν λύσεως τοῦ Εβραϊκοῦ προβλήματος) αποτελούμενον ἀπὸ τοὺς κ.κ. Σίγλετον, Μακ Δοναλδ, Φίλιπς καὶ Λέγκετ.

Ἡ Επιτροπὴ ἐγκατασταθεῖσα εἰς τὸ Μέγαρον της Ἀμερικανικῆς Πρεσβείας προσεκάλεσε πρὸς ἐξέτασιν τοὺς κ.κ. Ἀσέρ Μωυσὴν Πρόεδρον τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου των εβραϊκῶν Κοινοτήτων της Ἑλλάδος, Ροβέρτον Ραφαήλ Πρόεδρον της Σιωνιστικῆς Ὁμοσπονδίας της Ἑλλάδος καὶ τὴν Δίδα Μαζοὺρ ὡς ἀντιπρόσωπον τοῦ Joint λόγω ἀπουσίας των κ.κ. Ζάκομπσον καὶ Φίσον ἐξ Ἀθηνῶν, ἥτις κατέθεσε σχετικὰ με τὸ ἔργον περιθάλψεως των ἐν Ἑλλάδι εβραίων ὑπὸ της ὁργανώσεως τὴν οἱοῖαν ἀντιπροσωπεύει. Ὁ κ. Ἠλίας Σαχναῖ προσκλήθει ἐπίσης ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Εβραϊκοῦ Πρακτορείου, περιωρίσθη εἰς τὸ να χαιρετίσῃ τὴν ἐπιτροπὴν καὶ να εὐχηθῇ εἰς αὐτὴν εὐδωσιν τοῦ ἔργου της, δηλώσας ὅτι τὸ Εβραϊκὸν Πρακτορεῖον συμφώνως πρὸς ληφθεῖσαν ἐσχάτως ἀπόφασιν θα καταθέσῃ μόνον εἰς Παλαιστίνην.

Ἡ κατάθεσις τοῦ κ. Ροβ. Ραφαήλ

Ὁ κ. Ροβέρτος Ραφαήλ Πρόεδρος της Σιωνιστικῆς Ὁμοσπονδίας εἰς ἐρώτησιν της ἐπιτροπῆς «ποία ἡ κατάστασις των Εβραίων της Ἑλλάδος» ἀπάντησεν ὡς ἐξῆς:

«Τὸ ἔτος 1923 ἦσαν ἐγκατεστημένοι εἰς τὴν Ἑλλάδα 90.000 Εβραῖοι ἐν ὧ κατὰ τὴν κήρυξιν τοῦ πολέμου τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1939 ὁ ἀριθμὸς των Εβραίων εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀνῆρχετο περίπου εἰς 75.000. Ἡ διαφορὰ των 16.000 ψυχῶν περίπου ἀποτελεῖ τὸν σημερινὸν πληθυσμὸν των ἐξ Ἑλλά-

δος ἐγκατεστημένων εἰς Παλαιστίνην Εβραίων...».

Ἡ κατάθεσις τοῦ κ. Ἀσέρ Μωυσῆ

«Ἐκ των 75.000 Ἰσραηλιτῶν της Ἑλλάδος ἀπέμειναν περίπου 10.500. Ἐξ αὐτῶν 4.500 ἐπανήλθον εἴτε ἀπὸ ἐλληνικά βουνὰ ὅπου ἔλαβον μέρος εἰς τὴν ἀντίστασιν, εἴτε ἀπὸ τὰ στρατόπεδα συγκεντρώσεως της Πολωνίας καὶ της Γερμανίας ὅπου εἶχον ἐκτοπισθῇ. Διὰ τὰς 4.500 αὐτὰς χιλιάδας ἐλλείπουν καὶ αἱ ψυχολογικαὶ καὶ αἱ υλικάι προϋποθέσεις διὰ τὴν οριστικὴν των ἀποκατάστασιν εἰς τὴν χώραν...».

(13/1 Μαρτίου 1946)

Μία θλιβερά ἐπέτειος

Τὴν 9ην Ἰουνίου συνεπληρώθη διετία ἀπὸ της ἡμέρας κατὰ τὴν οἰοῖαν αἱ ὁρδαὶ των Ἐς Ἐς συνέλαβον με τὴν συνήθη εἰς αὐτοὺς σκληρότητα, τοὺς Ἰσραηλίτας της Κερκύρας ἀνερχομένους εἰς 1800 περίπου ψυχάς, τοὺς ἐνέκλεισαν εἰς τὸ Φρούριον της Κερκύρας, ἐκεῖθεν τοὺς μετέφερον εἰς τὸ στρατόπεδον συγκεντρώσεως Χαϊδαρίου καὶ ἀκολούθως εἰς Ἀουσιβις ἐνθα, τὴν 29ην ἰδίου μηνὸς Ἰουνίου εὗρον τραγικὸν θάνατον εἰς τὰ ἐκεῖ κρεματόρια. Ἐκ των 1800 συλληφθέντων περὶ τοὺς 50 μόνον νέοι ἐπανήλθον διὰ να διηγηθῶν τὰ φρικτὰ μαρτύριά των καὶ τὰς τελευταίας στιγμὰς των ἀτυχῶν συγγενῶν των.

Ἡ καταστροφὴ της Ἰσραηλιτικῆς Κοινότητος Κερκύρας εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα πλῆγματα τὰ οἱοῖα ἐπροξενήθησαν ἐκ της ἐξαφανίσεως τοῦ Ευρωπαϊκοῦ εβραϊσμοῦ, διότι ἤτο ἡ ἀρχαιότερα καὶ πολυπληθεστέρα Κοινότης της Παλαιᾶς Ἑλλάδος ἰδρυθεῖσα πρὸ 700 περίπου ἐτῶν βαθέως προσηλωμένη εἰς τὴν θρη-

ΔΕΛΤΙΟΝ Εβραϊμῶν Ειδήσεων

σχευτικήν παράδοσιν και προσέφερε μεγάλας και ιστορικές υπηρεσίας τόσο κατά την περίοδον της Ενετοκρατίας όσον και κατά την Ένωσιν της Επτανήσου εις την Ελλάδα.

Κατωτέρω δημοσιεύομεν διά την ιστορίαν την κυκλοφορήσαν μετά την σύλληψιν των Εβραίων έντυπον εγκύκλιον την οποίαν παραδίδομεν εις την κοινήν κατάραν και περιφρόνησιν.

Ανακοίνωσις Προς τον Λαόν της Κερκύρας

Όπως εγένετο ήδη και εις την λοιπήν Ελλάδα ούτω και την νήσον της Κερκύρας συνεκεντρώθησαν οι Ισραηλίται και αναμένουν την αποστολήν των προς εκτέλεσιν εργασιών.

Το μέτρον τούτο θα χαιρετισθῇ εκ μέρους του νομοταγούς γηγενούς πληθυσμού Κερκύρας, θ' αποβῇ δε προς όφελος της αγαπητής ωραίας νήσου.

Κερκυραίοι πατριώται,

Τώρα το εμπόριον ευρίσκεται εις τα δικά μας χέρια.

Τώρα θα θερίζωμεν ημεῖς οι ίδιοι τους καρπούς της εργασίας μας. Τώρα θα στραφῇ η επισιτιστική και οικονομική κατάστασις προς όφελός μας. Ολόκληρος η Ισραηλιτική περιουσία ανήκει εις το ελληνικόν κρά-

τος επομένως εις όλους μας. Θα παραληφθῇ παρὰ της Νομαρχίας και θα διαχειρίζεται παρ' αυτής. Πας όστις ήθελε σφετερισθῇ την περιουσίαν αυτήν είναι εχθρός του λαού και θα τιμωρεῖται διά της ποινῆς του θανάτου. Η ίδια ποινή θα επιβάλλεται και εις πάντα όστις θα αποκρύψῃ κινητήν ή ακίνητον περιουσίαν ανήκουσαν εις Εβραίους.

Πας ο κατέχων είδη ανήκοντα εις Εβραίους δέον να παραδώσῃ ταύτα μέχρι της 12ης τρέχοντος, καθώς επίσης και ο κατέχων κλειδάς εβραϊκών οικιών ή καταστημάτων.

Όλοι οι Εβραίοι οι οποίοι δεν παρουσιάσθησαν την ημέραν της προσκλήσεως οφείλουν μέχρι της 20ῆς ώρας σήμερον να παρουσιασθώσιν εις την διεύθυνσιν της Αστυνομίας ή Διοίκησιν της Χωροφυλακῆς άλλως θα τυφεκίζωνται. Η αυτή ποινή θα επιβάλλεται και εις τον αποκρύπτοντα Εβραίον ή γνωρίζοντα το μέρος της διαμονῆς του και μη αναφέροντα εις τας αρχάς.

Κρατήσατε ηουχίαν και τάξιν

Ζήτω η Κέρκυρα η ωραία μας

Πατρίς

Κέρκυρα 9-6-1944

Ο Νομάρχης Κοιμανός

Ο Δήμαρχος Κόλλας

Ο Δ/τής Αστυν. Δεδόπουλος

(18/21 Ιουνίου 1946)

Ανακοίνωσις

Καθίσταται γνωστόν ότι παρὰ τη Λαϊκή Τραπέζην φυλάσσονται ορισμένα τιμαλφή αντικείμενα χρυσά και αργυρά παραδοθέντα υπό των Γερμανών και ανήκοντα εις Ισραηλίτας Αθηνών, Κρήτης, Κερκύρας κ.λπ. άνευ κατονομασίας αυτών.

Ίνα καταστή δυνατή η απόδοσις των τιμαλφών τούτων εις τους κυρίους των δέον όπως πάντες οι οπωσδήποτε απωλέσαντες τιμαλφή Ισραηλίται, υποβάλωσιν ημῖν (Κοραή 5, 3ος όροφος, γραφ. 7 καθ' εκάστην) αίτησιν αναφέρονσαν απαραίτητως: 1) τα περιστατικά της αφαιρέσεως των τιμαλφών, 2) τον χρόνον και τρόπον της αφαιρέσεως, 3) τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα ξεχωρισμένως ενός εκάστου των τιμαλφών ως και πάσαν άλλην σχετικήν πληροφορίαν.

Αι ως άνω αίτησεις δέον να υποβληθώσι το συντομότερον.

Εκ της Κεντρικής υπηρεσίας Διαχειρίσεως Ισραηλιτικών περιουσιών

Υ.π. Οικονομικών

(18/21 Ιουνίου 1946)

ΕΒΡΑΪΚΗ ΕΣΤΙΑ

**Όλα τα ελληνικά πολιτικά κόμματα συμφωνούν
όπως αι εγκαταλελειμμένοι λόγω του διωγμού εβραϊκάί περιουσίαι
χρησιμεύσουν διά την αποκατάστασιν
των διασωθέντων χιλιάδων θυμάτων του διωγμού**

Όμοιον μέτρον ελήφθη εις όλην την Ευρώπην

Υπ. Οικονομικών - Υπουργός

Αριθ. Πρωτ. Υ. 648

Εν Αθήναις τη 29 Αυγούστου 1945
Προς το Κεντρικόν Συμβούλιον των
Ισραηλιτικών Κοινοτήτων της
Ελλάδος

Κύριοι,

Ο τερματισμός του πολέμου εν Ευρώπη απεκάλυψεν εις όλην της την φρίκην την έκτασιν της εξοντώσεως του Εβραϊκού στοιχείου της χώρας μας. Επί 60.000 Ελλήνων Ισραηλιτών εκτοπισθέντων παρά των Γερμανών εις τα Στρατόπεδα θανάτου της Πολωνίας, εν ελάχιστον ποσοστόν επέζησεν το οποίοι ήδη επαναπατρίζεται. Επί 6.000 δε Ελλήνων Ισραηλιτών εκτοπισθέντων παρά των Βουλγάρων από τας πόλεις της Ανατ. Μακεδονίας και Δυτ. Θράκης, μόνον μεμονωμένα άτομα επέζησαν.

Τίθεται ούτω το ζήτημα της τύχης των εγκαταλειφθεισών περιουσιών δι' όσους δεν αφήσαν εν ζωή συγγενείς εις βαθμόν κληρονόμου και οίτινες είναι φανερόν ότι θα είναι πάρα πολλοί.

Ως γνωστόν κατά τον περί της εξ αδιαθέτου κληρονομικής Νόμον εις τοιαύτην περίπτωσιν η κληρονομιαία περιουσία περιέρχεται εις το Δημόσιον. Εν τούτοις εις την προκειμένην περίπτωσιν η Κυβέρνησις έχουσα εις τούτο σύμφωνον και την λαϊκήν αντίληψιν, ήτις πάντοτε μετά τόσης συμπαθείας παρηκολούθησε το Εβραϊκόν δράμα, κατ' εισήγησιν ημών και εις την από 24 τρέχ. μηνός Συνεδριάσιν του το Υπουργικόν Συμβούλιον έλαβε την κάτωθι απόφασιν:

«Η Ελληνική Κυβέρνησις μη επιθυμούσα να ωφελήθῃ οπωσδήποτε εκ της διώξεως ην υπέστησαν οι Εβραίοι υπό των εχθρικών Αρχών Κατοχής απεφάσισεν όπως παν περιουσιακόν στοιχείον όπερ θα περιήρχετο εις το Ελληνικόν Κράτος ως εξ αδιαθέτου κληρονόμου των Εβραίων οίτινες απεβίωσαν εις τα Στρατόπεδα συγκεντρώσεως άνευ νομίμων κληρονόμων, μη αποτελέσῃ αντικείμενον της γενικής κρατικής περιουσίας, αλλά διατεθῇ τούτο υπέρ ειδικού φιλανθρωπικού σκοπού, προβλεπομένης της υπό τούτου πληρώσεως κυρίως των αναγκών του εβραϊκού στοιχείου».

Ανακοινών όθεν ημίν ταύτα σας πληροφορώ ευχαρίστως ότι παραλήλως προς τα ημέτερα σχέδια περί διαθέσεως των άνω στοιχείων θα εμελέτων και οιονδήποτε σχέδιον το οποίοι θα μοι υπέβαλεν το ημέτερον Συμβούλιον.

Ο Υπουργός των Οικονομικών
(Τ.Σ.)

Μιχ. Πεσμαζόγλου

Του Λαϊκού Κόμματος

Εν Αθήναις τη 12 Σββρίου 1945
Προς το Κεντρικόν Συμβούλιον των
Ισραηλιτικών Κοινοτήτων της
Ελλάδος

Ενταύθα

Κύριοι,

Είμαι ευτυχής δυνάμενος να σας πληροφορήσω ότι το Λαϊκόν Κόμμα επιδοκιμάζει ανεπιφυλάκτως την προσφάτως ανακοινωθείσαν απόφασιν της Κυβερνήσεως καθ' ην το

Ελληνικόν Δημόσιον προτίθεται να παραιτηθῇ των βάσει της κειμένης Νομοθεσίας κληρονομικών του δικαιωμάτων επί των σχολαζουσών κληρονομιών συνεπεία του κατά την διάρκειαν της εχθρικής κατοχής διωγμού των Ισραηλιτών. Θεωρούμεν πράγματι και ημείς ότι είναι ορθόν και δίκαιον αι περιουσίαι αύται να διατεθούν διά το έργον της περιθάλψεως και αποκαταστάσεως των διασωθέντων ομοθησζων σας, καθ' όσον ούτοι επλήγησαν όλως ιδιαιτέρως από τα πρωτακουστά εις την ιστορίαν της ανθρωπότητος εναντίον των μέτρα των Γερμανών και Βουλγάρων.

Αισθανόμεθα ημείς βαρύτερον την απώλειαν του μεγαλύτερου μέρους του Ισραηλιτικού στοιχείου της χώρας, καθ' όσον ως τυγχάνει γνωστόν το Λαϊκόν Κόμμα από της ιδρύσεώς του έτυχε ενρειας υποστηρίξεως εκ μέρους των Ελλήνων Ισραηλιτών, δι' ό και οι πλείστοι των κατά καιρούς εκπροσώπων των εις την Ελληνική Βούλην, υπήρξαν μέλη του κόμματος τούτου.

Ήδη η ευχή μας είναι οι επιζησάντες ομόθηρσκοί σας να συνέλθουν το ταχύτερον εκ των δεινών πληγμάτων άτίνα υπέστησαν εις τρόπον ώστε να δυνηθούν ως και κατά το παρελθόν να συμβάλλουν εις την πρόοδον και αναδημιουργίαν της Ελληνικής Πατρίδος.

Διά την διοικούσαν επιτροπήν
του Λαϊκού Κόμματος
Κ. Τσαλδάρης
Ι. Θεοτόκης

Του Κόμματος Φιλελευθέρων
 Εν Αθήναις τη 2 Σββρίου 1945
 Προς το Κεντρικόν Συμβούλιον των
 Ισραηλιτικών Κοινοτήτων της
 Ελλάδος

Ενταύθα

Κύριοι,

Το Κόμμα των Φιλελευθέρων εγκρίνει ανεπιφυλάκτως την κατ' αυτὰς ληφθείσαν παρά της Κυβερνήσεως κατ' αρχήν απόφασιν περί παραιτήσεως του Ελληνικού Δημοσίου από των κατὰ τους κειμένους νόμους δικαιωμάτων αυτού επί των σχολαζουσών περιουσιών της χώρας, οίτινες απωλέσθησαν συνεπεία του γερμανικού και βουλγαρικού διωγμού. Το υπ' εμέ Κόμμα θεωρεί ότι είναι επιβεβλημένον αι περιουσία αὐταί να διατεθούν αποκλειστικῶς διὰ την περιθάλψιν και αποκατάστασιν των διασωθέντων Ισραηλιτών της Χώρας.

Πράγματι με τα περιορισμένα μέσα, ἅτινα διαθέτει μία χώρα ὡς ἡ Ελλάς, ἥτις υπέστη τὰς διώξεις και καταστροφὰς τετραετοῦς πολέμου και τριπλῆς κατοχῆς και με αλλήν προσδοκίαν της εξασφαλίσεως πολεμικῶν αποζημιώσεων εκ μέρους των υπευθύνων διὰ τον πρωτοφανή εἰς την ιστορίαν της ανθρωπότητος διωγμόν, ὃν το στοιχείον σας υπέστη, δεν εἶναι δυνατόν ν' αντιμετωπισθῇ μία σοβαρά και αποτελεσματικὴ προσπάθεια περιθάλψεως και αποκαταστάσεως των διασωθέντων ομοθησκῶν σας οίτινες κατὰ κανόνα ἐξηλθον εκ των στρατοπέδων συγκεντρώσεως ἢ των κρησφυγέτων των πραγματικά ψυχικά και σωματικά και οικονομικά ῥάκη. Ἡ χρησιμοποίησις των σχολαζουσῶν λόγω του διωγμοῦ εβραϊκῶν περιουσιῶν δύναται να καλύψῃ την ἀνάγκην τούτων. Ἐννοεῖται βεβαίως ὅτι το ὅλον πρόβλημα της ἐπωφελεστέρως χρησιμοποιοῦσθαι των εν λόγω περιουσιῶν διὰ τον εἰρημένον σκοπόν δέον να τύχῃ πλήρης προσοχῆς και πλήρους μελέτης.

Θεωρῶ ἐπὶ τούτοις σκόπιμον να

υπομνήσω ὅτι το Κόμμα των Φιλελευθέρων εἰς παλαιότεραν εποχὴν ὅτε εὐρίσκετο εἰς την Ἀρχήν, ἐθέσπισε τινὰς εκ των σημαντικωτέρων Νόμων, οίτινες ἐνδιαφέρουν το Ισραηλιτικόν στοιχείον. Ο υπ' αριθ. 2456/1920 καταστατικός Νόμος περὶ των Ισραηλιτικῶν Κοινοτήτων, ὅστις ἐθέσπισε την ευρείαν αυτοδιοίκησιν των Κοινοτήτων σας και καθόρισε τὰς ἀρμοδιότητας και προνόμια αὐτῶν, εἶναι ἔργον της Κυβερνήσεως των Φιλελευθέρων.

Ἐνθυμῶμαι ἐπὶ τη ευκαιρία ὅτε ἐτύγχανον ο ἴδιος Πρόεδρος της Βουλῆς των Ελλήνων ὅτι ἀμέσως μετὰ την ιστορικὴν δήλωσιν Μπαλφουρ, τον Νοεμβρίου 1917, ἡ Κυβέρνησις του Ἐλευθερίου Βενιζέλου, του μεγάλου ιδρυτοῦ του Κόμματος ἡμῶν, ἐξέφρασεν ἀπὸ του βήματος της Βουλῆς την εὐκρινεστέραν αὐτῆς συμπάθειαν και την πρόθεσιν της να υποβοηθήσῃ εν πλήρει συμφωνίᾳ μετὰ των μεγάλων Συμμάχων μας την πραγματοποιήσιν του ονείρου της Ιουδαϊκῆς φυλῆς, την δημιουργίαν Εβραϊκῆς Ἐθνικῆς Ἑστίας εν Παλαιστίνῃ.

Εἶμαι βεβαίως ὅτι διερμηνεύω τὰ αἰσθήματα ολοκλήρου του Ελληνικοῦ Λαοῦ ἐκφράζων την πεποίθησιν ὅτι την φρονὴν ταύτην μετὰ τὰς τεραστίας θυσίας του Εβραϊσμοῦ και την μεγάλην συμβολὴν του εἰς την Συμμαχικὴν Νίκην, θα ἐξευρεθῇ δικαία και ικανοποιητικὴ λύσις εἰς το εβραϊκόν πρόβλημα.

Μετὰ πλείστης τιμῆς
 Θεμιστ. Σοφούλης

Του Δημοκρατικοῦ Σοσιαλιστικοῦ Κόμματος

Εν Αθήναις τη 5 Σββρίου 1945
 Προς το Κεντρικόν Συμβούλιον των
 Ισραηλιτικῶν Κοινοτήτων της
 Ελλάδος

Ενταύθα

Κύριοι,

Το Δημοκρατικόν Σοσιαλιστικόν Κόμμα, εγκρίνει ανεπιφυλάκτως

ὅπως αἱ παραμένονσαι ἀνευ νομίμων κληρονόμων Ισραηλιτικαὶ περιουσίαι των κατὰ την διάρκειαν της κατοχῆς διωχθέντων και ἐξαφανισθέντων ομοθησκῶν σας, διατεθούν διὰ σκοποὺς περιθάλψεως και αποκαταστάσεως των διασωθέντων Ισραηλιτῶν της Ελλάδος. Ἐλπίζομεν ὅτι ἐπὶ του θέματος τούτου προσφάτως ληφθεῖσα παρὰ της Κυβερνήσεως ἀπόφασις θα γίνῃ τάχιστα Νόμος του Κράτους ρυθμιζομένων διὰ τούτου, εν ταις λεπτομερείαις ὅλων των ανακυπτῶν συναφῶν ζητημάτων. Εἶμαι βεβαίως ὅτι ἐπὶ του ζητήματος τούτου εἶναι ὁμόφωνος ἡ γνώμη του Πολιτικοῦ Κόσμου και της Ἑλληνικῆς κοινῆς Γνώμης, εἰς τρόπον ὥστε παν ὅτι διεσώθη εκ των σχολαζουσῶν εβραϊκῶν περιουσιῶν να καταστῇ δυνατόν να διατεθῇ διὰ την ἀνόρθωσιν του τόσον δεινῶς πληγέντος Ισραηλιτικοῦ στοιχείου της Ελλάδος παρὰ των Γερμανῶν και Βουλγάρων ἐχθρῶν της ἀνθρωπότητος.

Εάν ἡ ἀριθμητικὴ δύναμις των ομοθησκῶν σας ἐμειώθη ὄντως μεγάλως, ἡ ζωτικότης των διασωθέντων παρέμεινεν εν τούτοις ἀνέπαφος, πιστεύω δε ὅτι χάρις εἰς την ἐνίσχυσιν ἥτις τοῖς παρέχεται θ' ἀποβούν εκ νέου στοιχείον προόδου διὰ την χώραν μας.

Μετὰ τιμῆς
 Γεώργ. Παπανδρέου

Του Ἐθνικοῦ Κόμματος
 Ἐθνικόν Κόμμα Ελλάδος

Πανεπιστημίου 16
 Τηλέφ. 35.181
 Αθήναι
 Αρ. πρωτ. 6698
 Αθήναι τη 25 Σεπτεμβρίου 1945
 Προς το Κεντρικόν Συμβούλιον των
 Ισραηλιτικῶν Κοινοτήτων της
 Ελλάδος

Ενταύθα

Κύριοι,

Ἡ πρόσφατος ἀπόφασις της Κυβερνήσεως καθ' ἣν το Ἑλληνικόν Κράτος δεν θα ζητήσῃ να ὠφελήθῃ

οπωσδήποτε εκ των Ισραηλιτικών περιουσιών, αίτινες συνεπεία του πρωτοφανούς διωγμού των ομοθησικών σας θέλουσι παραμείνῃ ἀνευ νομίμων κληρονόμων και ὅτι αὐταὶ θέλουν διατεθῇ κυρίως διὰ σκοποῦς περιθάλψεως των διασωθέντων εν τῇ Χώρα Ισραηλιτῶν, τυγχάνει τῆς ἀπολύτου ἐπιδοκιμασίας του ὑπ' ἐμὲ Κόμματος.

Φρονῶ πρᾶγματι ὅτι τὸ μέτρον τοῦτο εἶναι ἀπολύτως δίκαιον και ἐλπίζω ὅτι ἡ κατ' ἀρχὴν ληφθεῖσα παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ὡς ἀνω ἀποφασίς θα ἐκφρασθῇ ταχέως εἰς κείμενον Νόμον ὅστις θα ρυθμίσῃ πλήρως τὸ ὅλον ζήτημα.

Θα σας εἶναι βεβαίως γνωστὸν ὅτι προ ἔτους περίπου, τὴν ἐπομένην τῆς ἀπελευθερώσεως των Ἰωαννίνων παρὰ των Ἐθνικῶν Ομάδων Ἑλλήνων ἀνταρτῶν των ὁποίων ηγοῦμην, ἐξέδωκα τὴν ἀπὸ 21ης Οκτωβρίου 1944 Διαταγὴν διὰ τὴν διαφυλάξιν των εν τῇ περιοχῇ Ισραηλιτικῶν περιουσιών.

Εἰς τὴν διαταγὴν ταύτην ἥτις εἶναι τὸ πρῶτον μέτρον τὸ ὁποῖον ἐλήφθη μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν εν σχέσει με τὰς Εβραϊκὰς περιουσίας ἔλεγον:

« Ὁ ἀποχωρῶν κατακτητὴς ἐκτὸς τῆς καταστροφῆς και ἐρημώσεως που ἐπέφερε εἰς τὸν τόπον μας, ἔλαβε ἰδιαίτερα σκληρὰ μέτρα κατὰ του Ισραηλιτικοῦ στοιχείου τὸ ὁποῖον κυριολεκτικῶς ἐξεργίζωσε ἀπὸ τὰς εστίας του.

Οἱ Ισραηλίται εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπετέλεσαν πάντοτε στοιχεῖον προόδου, συνεμερίσθησαν πάντοτε τὰς τύχας μας και ἐπολέμησαν πάντοτε και κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον ἐναντίον των κατακτητῶν. Ἡ διαβίωσις των με τούς Ἕλληνας ὑπῆρξεν πάντοτε ἀρμονικὴ και ἀδελφική.

Εν ἀναμονὴν ἐπιστροφῆς Ισραηλιτῶν εἰς τὰς εστίας των ἐπιβάλλεται να ληφθοῦν ἰδιαίτερα μέτρα ὥστε να διαφυλαχθῇ ἀνέπαφος ἡ περιουσία των και τούς ἀποδοθῇ κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν των. Διὰ τοῦτο ἐνόμει των

γενικωτέρων μέτρων που θα λάβῃ ἡ Ἐθν. Κυβέρνησις ἅμα ἐγκατασταθῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα, λαμβάνομεν τὰ κατωθι προσωρινὰ μέτρα ὥστε να πραγματοποιηθῇ μετὰ μεγάλης ἐπιμελείας ἡ διαχείρισις και να μὴ ἐπέλθῃ οὐδεμία βλάβη εἰς τὰς Ισραηλιτικὰς περιουσίας».

Δυστυχῶς τὰ ἐπακολούθησαντα γεγονότα μετὰ τὴν ἀποχώρησίν μας ἐξ Ἡπείρου ἐματαιώσαν τὰς προσπαθείας ἡμῶν και οὕτω αἱ εἰς τὰς πόλεις τῆς Ἡπείρου διατηρούμεναι κινήται Εβραϊκαὶ περιουσίαι ἐξηνεμίσθησαν.

Ἀπευθύνων τὴν παρούσαν εἰς Ὑμᾶς ἀναμνηνίσκομαι τῆς ηρωικῆς δράσεως του εἰς τὸ πεδῖον τῆς τιμῆς πεσόντος ομοθησικου σας Συνταγματάρχου Μορδοχαίου Φριζή, ἐξασφάλισαντος εἰς τὴν ἀρχὴν του πολέμου με τὴν Ἰταλίαν μίαν ἀπὸ τὰς πρῶτας Ἑλληνικὰς νίκας εἰς τὰ βουνὰ τῆς Πίνδου. Διὰ τῆς θυσίας ταύτης εἰς τὸν κοινὸν βωμὸν τῆς Πατρίδος ἐσφραγίσθησαν και πάλιν οἱ μακραῖες Ἑλληνο-εβραϊκοὶ θεσμοί.

Ἦδη ἡ ἐνγὴ μου εἶναι τὸ Ισραηλιτικὸν στοιχεῖον τῆς χώρας μας, τὸ ὁποῖον τόσον βαθειὰ ἐπλήγη ἀπὸ τὸν ἀπὴν διωγμὸν Γερμανῶν και Βουλγάρων, ν' ἀναλάβῃ ταχέως τὴν προτερὰν του θέσιν μέσα εἰς τοὺς κόλπους του Ἑλληνικοῦ συνόλου.

*Μεθ' ὀλοκλήρου τῆς ἐκτιμῆσεως
και συμπαθείας μου
Ὁ Ἀρχηγὸς του Ἐθνικοῦ Κόμμα-
τος Ἑλλάδος
Ναπολέον Ζέρβας*

Του Ἐθνικοῦ Ἐνωτικοῦ Κόμματος
Ἐθνικὸν Ἐνωτικὸν Κόμμα
Ἔτος Ἰδρύσεως 1935
Εν Ἀθήναις τῇ 5 Σβρίου 1945
Πρὸς τὸ Κεντρικὸν Συμβούλιον
των Ισραηλιτικῶν Κοινοτήτων τῆς
Ἑλλάδος

Ενταῦθα

Κύριοι,
Εἶμαι λίαν ευτυχὴς δυνάμενος ἐξ
ονόματος του Ἐθνικοῦ Ἐνωτικοῦ

Κόμματος οὐχὶ ἀπλῶς να ἐπιδοκιμάσω ἀλλὰ και να ἐπιζωτήσω ἀνεπιφύλακτως τὴν κατ' αὐτὰς παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ληφθεῖσαν κατ' ἀρχὴν ἀπόφασιν εν σχέσει με τὰς σχολαζούσας εβραϊκὰς περιουσίας αίτινες δεν θα θεωρηθοῦν ὅτι ἀποτελοῦν μέρος του Δημοσίου Πλούτου.

Ἡ συμφορὰ ἥτις ἐπλήξε τὸ Ισραηλιτικὸν στοιχεῖον εἰς ὅλην τὴν ὑπὸ κατοχὴν Εὐρώπην και ἰδιαίτερος εν Ἑλλάδι εἶναι ἀπὸ τὰς μεγαλυντέρας που ἡ ἱστορία μνημονεύει εν πληρεῖ 20ῳ αἰῶνι Γερμανοὶ και Βούλγαροι ἐπιδίωξαν κατὰ τὸν ἀπηνέστερον τρόπον τὴν πληρὴν και συστηματικὴν ἐξολόθρευσιν τῆς φυλῆς του Ισραήλ, πρὸς τὴν ὁποίαν τόσα οφείλει ἡ ἀνθρωπότης και ὁ πολιτισμὸς. Ἐντὺχὼς οἱ ἐχθροὶ οὗτοι του ἀνθρώπου γένους δεν ἠδυνήθησαν να ὀλοκληρώσουν τὰ καταχθόνια σχέδια των και οὕτω δυνάμεθα ἤδη ν' ἀντιμετωπίσωμεν τὸ ζήτημα τῆς ἀποκαταστάσεως των διασωθέντων.

Οἱ συμπατριῶται μας Ισραηλίται ἀφοῦ συνεμερίσθησαν μετὰ των λοιπῶν Ἑλλήνων ὅλα τὰ δεινὰ και ὅλας τὰς καταστροφὰς του πολέμου και τῆς κατοχῆς εἶχον ν' ἀντιμετωπίσουν και αὐτὴν ταύτην τὴν φυλετικὴν των ἐπιβίωσιν.

Ὡς εκ τούτου οἱ διασωθέντες κατὰ κανόνα πλην των περισσοτέρων συγγενῶν των ἔχασαν τὰς περιουσίας των, τὰς ἐργασίας των, τὴν στέγην των και συχνὰ τὴν υγείαν των. Πιστεύω ὁμως ὅτι χάρις εἰς τὴν ἀξιοθαυμάσιον ζωτικότητὰ των ταχέως θ' ἀνάβουν ἀπὸ τὰ φέρεα πλήγματα που υπέστησαν. Πρὸς τοῦτο εἶναι καθήκον του Κράτους να υποβοηθήσῃ διὰ των μέσων αὐτὰ διαθέτει τὴν ταχύτεραν ἀποκατάστασιν των.

Προφανῶς εἰς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀποβλέπει ἡ προ ἡμερῶν ἀνακοινωθείσα ἀπόφασις τῆς Κυβερνήσεως εν σχέσει με τὰς σχολάζουσας εβραϊκὰς περιουσίας· ἔχω εν τούτοις τὴν γνώμην ὅτι διὰ μόνης τῆς δημιουργίας

νέων φιλανθρωπικών ιδρυμάτων δεν επέρχεται εις τας πλείστας των περιπτώσεων η οικονομική, επαγγελματική και κοινωνική αποκατάστασις.

Φρονώ όθεν ότι πρέπει τόσον αι Ισραηλιτικάί Κοινότητες όσον και η Πολιτεία να μελετήσωμεν επισταμένως το όλον ζήτημα διά να εξευρεθής ο καλλίτερος και επωφελέστερος τρόπος χρησιμοποιήσεως των Ισραηλιτικών περιουσιών αίτινες κατ' εμήν γνώμην δέον αποκλειστικώς να διατεθούν υπέρ της Ισραηλικής ολότητος της χώρας μας.

Μετά τιμής
Παν. Κανελλόπουλος

Του Πολιτικού Συνασπισμού

Ε.Α.Μ.

Ε.Α.Μ.

Πολιτικός Συνασπισμός Κομμάτων
Κεντρική Επιτροπή
Αριθ. Πρωτ. 356

Αθήναι 9 Οκτωβρίου 1945
Προς το Κεντρικόν Ισραηλιτικόν
Συμβούλιον των Κοινοτήτων της
Ελλάδος

Ενταύθα

Κύριοι,

Ο Πολιτικός Συνασπισμός των Κομμάτων του Ε.Α.Μ. επιδοκιμάζει απόλυτα την υπ' αριθ. 648/29.8.45 απόφασιν του Υπουργείου Οικονομικών της Ελλάδος που αφορά την διάθεσιν υπέρ Εβραϊκού Φιλανθρωπικού σκοπού των περιουσιακών στοιχείων των Εβραίων εκείνων που πέθαναν χωρίς νομίμους κληρονόμους και τα οποία θα περιερχότανε σύμφωνα με τους Ελληνικούς Νόμους στο Κράτος.

Το έμπρακτο ενδιαφέρον του Ε.Α.Μ. διά τους Έλληνες Ισραηλίτες, που τόσα υπέφεραν από τον ξένον και εγχώριο Φασισμό είναι γνωστό. Πάρα πολλοί Ισραηλίτες κατέφυγαν και φιλοξενήθηκαν κατ' αυτήν την διάρκεια της εχθρικής κατοχής στις ελεύθερες περιοχές που προστάτευσεν ο Ε.Λ.Α.Σ. Και επίσης είναι γνωστόν ότι πολλοί Ισραηλίτες

πήραν μέρος στην Εθνική Αντίσταση όχι μόνον από τις τάξεις του Ε.Α.Μ. αλλά και του Ε.Λ.Α.Σ., δίνοντας παλληκαρίσια το αίμα τους.

Δι' αυτό όχι μόνο θεωρούμε δίκαιη την παραπάνω απόφασιν του Υπουργού των Οικονομικών αλλά και πιστεύομεν ότι η ενίσχυση προς τους Έλληνες Εβραίους που απέμειναν θα έπρεπε να είναι ακόμα ουσιαστικότερη.

Με τιμή
Διά την Κεντρικήν Επιτροπήν
Του Πολιτικού Συνασπισμού
των Κομμάτων του Ε.Α.Μ.
Ο Γραμματέας

Ο κ. Ν. Πλαστήρας

Εν Αθήναις τη 17 Σ/βρίου 1945
Προς το Κεντρικόν Συμβούλιον των
Ισραηλιτικών Κοινοτήτων της
Ελλάδος

Ενταύθα

Κύριοι,

Με απόλυτον ικανοποίησιν επληροφωρήθην ότι η Κυβέρνησις προήλθεν εις την απόφασιν να θεωρήσῃ όλας τας εν τη χώρα μας περιουσίας των άνευ νομίμων κληρονόμων αποβιωσάντων εις τα στρατόπεδα συγκεντρώσεως ομοθηρήσκων σας, ως μη αποτελούσας μέρος της Κρατικής περιουσίας ίνα αύται διατεθούν διά τας πολλαπλάς ανάγκας των δεινών πληγείσων και αποδεκατισθεισών Ισραηλιτικών Κοινοτήτων της Ελλάδος.

Θα ενθυμείσθε βεβαίως ότι προ μηνών ότε ως Πρόεδρος της Ελληνικής Κυβερνήσεως εδέχθην μίαν αντιπροσωπείαν Σας επωφελήθη της ευκαιρίας ήτις μοι παρείχeto διά να Σας είπω ότι το Ελληνικόν μας Κράτος είναι φτωχόν αλλά τίμιον, ότι δηλαδή δεν ήτο νοπτόν το Κράτος μας οσονδήποτε φτωχόν και αν ήτο να δεχθί ν' απολαύση οιανδήποτε ωφέλειαν από την επιδιωχθείσαν από τους εχθρούς του ανθρωπίνου γένους Γερμανούς και Βουλγάρους κατακτητάς εξολόθρευσιν του

Ισραηλιτικού στοιχείου της Ελλάδος. Είχον τότε υπ' όψιν μου ότι εν ευθέτω χρόνω η Κυβερνήσις μου θα ελάμβανε τα δέοντα νομοθετικά μέτρα ώστε να συντελεσθί και τυπικώς η παραίτησις του Δημοσίου από των δικαιωμάτων του επί των περιουσιών τούτων και να προβλεφθί η διάθεσις αυτών υπέρ ειδικών σκοπών περιθάλψεως και αποκαταστασεως των διασωθέντων Ισραηλιτών.

Ήδη μετά την κατ' αρχήν ληφθείσαν παρά της νυν Κυβερνήσεως απόφασιν ελπίζω ότι δεν θα βραδύνη η λήψις του αναγκαίου Νομοθετικού μέτρου.

Διά του μέτρου τούτου θα παρασχεθί μία νέα έμπρακτος απόδειξις της συμπαθείας μετά της οποίας περιβάλλεται το Ισραηλιτικόν στοιχείον εν Ελλάδι και συγχρόνως εν τω μέτρω των πενιχρών μας δυνάμεων θα έχωμεν ως Κράτος συμβάλη εις το έργον της οικονομικής ανορθώσεως και αποκαταστάσεως των ομοθηρήσκων σας.

Μετά φιλικωτάτων αισθημάτων
Νίκος Πλαστήρας

Του κ. Ιω. Σοφιανόπουλου

Εν Αθήναις τη 12 Ν/βρίου 1945
Προς το Κεντρικόν Συμβούλιον
των Ισραηλιτικών Κοινοτήτων της
Ελλάδος

Ενταύθα

Κύριοι,

Η προσπάτως ανακοινωθείσα απόφασις της Κυβερνήσεως περί διαθέσεως διά σκοπούς περιθάλψεως των διασωθέντων εν Ελλάδι ομοθηρήσκων σας όλων των άνευ νομίμων κληρονόμων περιουσιών των εξαφανισθέντων Ισραηλιτών συνεπεία των διαρκούσης της εχθρικής κατοχής της χώρας διωγμών με ενρίσκει απολύτως σύμφωνον· φρονώ μάλιστα ότι αι σχολάζουσai αύται περιουσίαι δέον να διατεθούν ουχί απλώς διά την περιθάλψιν αλλά διά την οικονομικήν ανόρθωσιν των διασωθέντων.

Παρηκολούθησα εις όλας τας τραγικές των λεπτομερειάς τα κατά τα έτη της κατοχής μαρτύρια των ομοθρήσκων σας. Οι εν Ελλάδι ζώντες Ισραηλίται οι οποίοι εις το παρελθόν ουδέποτε εκ του σύννεργυς είχαν γνωρίσει υπό ηρωϊκώτερον έστω μορφήν το φυλετικόν μίσος ή τας αντισημιτικές διώξεις ευρέθησαν εκ του λόγου τούτου ολιγότερον προετοιμασμένοι διά να αντιδράσουν εις τα επιμελώς προπαρασκευασθέντα γερμανικά και βουλγαρικά μέτρα εξοντώσεώς των.

Ούτος είναι εις εκ των κυρίων λόγων οίτινες εξηγούν την μεγάλην αναλογίαν των απωλειών των. Οπωσδήποτε εκείνο το οποίον ήδη προέχει είναι η ταχύτερα οικονομική και επαγγελματική αποκατάστασις των διασωθέντων.

Γνωρίζω ότι ειδική προς τούτο βοήθεια παρέχεται έξωθεν αλλά πρέπει και το Κράτος να ενδιαφερθή διά την τύχην της κατηγορίας ταύτης των πολιτών του, ήτις ως σύνολον λαμβανομένη είναι ίσως η δεινότερον πληγείσα εκ του πολέμου και της Κατοχής. Το πρόσφατον κυβερνητικόν μέτρον πρόκειται αναμφιβόλως να συμβάλη ουσιασώς εις το έργο της αποκατάστασεως των ομοθρήσκων σας.

Δράττομαι της παρουσιαζομένης μοι ευκαιρίας διά να σας είπω ότι κατά την διάρκεια της προσφάτου αποστολής μου εις το εξωτερικόν μοι εδόθη η ευκαιρία να επικοινωνήσω μετά σημαινουσών Ισραηλιτικών προσωπικοτήτων, τρέφω δε ακράδαντον την πεποίθησιν ότι την φοράν ταύτην εν τω πλαισίω της γενικής οργανώσεως της Ειρήνης εν τω Κόσμω θα εξευρεθί πληρης και ικανοποιητική λύσις διά το Εβραϊκόν πρόβλημα.

Μετ' εξαίρετον τιμής
Ι. Σοφιανόπουλος

Δηλώσις του κ. Κ. Τσαλδάρη ως Πρωθυπουργού

Μετά από ένα χρόνο ο κ. Κ. Τσαλδάρης, ως Πρωθυπουργός της χώρας, απέστειλε για το ίδιο θέμα το παρακάτω έγγραφο:

Ο Πρόεδρος της Κυβερνήσεως
Εν Αθήναις τη 10 Μαΐου 1946
Κύριον Ασέρ Μωυσήν
Πρόεδρον Κεντρικού Συμβουλίου
Ισραηλιτικών Κοινοτήτων
της Ελλάδος

Ενταύθα

Κύριε Μωυσή,

Ευχαριστών Υμάς διά τα εκφρασθέντα συγχαρητήρια επί τω σημαντισμώ της νέας Ελληνικής Κυβερνήσεως, επωφελοῦμαι της ευκαιρίας όπως εκδηλώσω διά μίαν επί πλέον φοράν την βαθείαν οδύνην τόσοσιν εμού όσον και του Ελληνικού λαού γενικώς διά την τρομακτικήν συμφοράν, η οποία έπληξε το ισραηλιτικόν στοιχείον της Ελλάδος εξαιτίας του υπό των Γερμανών ενεργηθέντος αποτροπαίου διωγμού. Η γενομένη εκ μέρους σας υπόμνησις του ιδιαίτερου ενδιαφέροντος, το οποίον επέ-

δειξα κατά τας σκοτεινάς ημέρας του Μαρτίου 1943, διά την αποτροπήν ή τον περιορισμόν της καταστροφής ταύτης, αποτελεί επίσης την καλλιτέραν απόδειξιν των φιλικών αισθημάτων της υπ' εμέ Κυβερνήσεως προς το Ισραηλιτικόν στοιχείον. Γνωρίζω ότι οι διασωθέντες Ισραηλίται έρχονται εις την πρώτην γραμμήν μεταξύ εκείνων, οίτινες έχουν ανάγκην αποκαταστάσεως και δύνασθε να διαβεβαιώσσετε τους ομοθρήσκους σας ότι η νέα Ελληνική Κυβέρνησις θα πράξη ό,τι δυνατόν όπως υποβοηθήση και επιταχύνη την αποκατάστασιν ταύτην. Οι νόμοι υπ' αριθ. 2/1944, 337 και 803/1945 περί αποδεσμεύσεως και αποδόσεως των Ισραηλιτικών περιουσιών θα εφαρμοσθούν εν πνεύματι δικαιοσύνης, ο δε υπό τον νόμον 846 προβλεπόμενος Οργανισμός Περιθάλψεως και Αποκαταστάσεως των Ισραηλιτών της Ελλάδος θα ιδρυθή το ταχύτερον διά την ανακούφισιν των εκ του διωγμού πληγέντων Ισραηλιτών.

Ο Πρόεδρος της Κυβερνήσεως
και επί των Εξωτερικών Υπουργός
Κ. Τσαλδάρης

ΧΡΟΝΙΚΑ זכרונות

ΟΡΓΑΝΟ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΟΥ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Υπεύθυνος σύμφωνα με το Νόμο:

Ο Πρόεδρος του Κ.Ι.Σ. ΝΙΣΗΜ ΜΑΪΣ
Συνμελή 2 • 104 39 ΑΘΗΝΑ

Διανέμεται Δωρεάν

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
 ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐν Ἀθήναις τῇ 22 Ἰανουαρίου 1946. Τεύχος πρῶτον ἀριθ. φύλλου 17.

Περὶ καταργήσεως τοῦ κληρονομικοῦ δικαιώματος τοῦ Κράτους
 ἐπὶ τῶν ἐκκειμένων Ἰσραηλιτικῶν περιουσιῶν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Β΄

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Προτάσει τοῦ Ἡμετέρου Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἀπεφασίσαμεν καὶ
 διατάσσομεν.

Ἄρθρον μόνον

1.- Ἐπὶ κληρονομιῶν Ἰσραηλιτῶν Ἑλλήνων Ὑπηκόων ἀπολεσθέντων
 κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου συνεπεῖα τῶν φυλετικῶν διωγμῶν ἐκ
 μέρους τοῦ ἐχθροῦ ἐφ' ὅσον οὗτοι δέν κατέλιπον ἐκ διαθήκης κληρο-
 νόμους ἢ συγγενεῖς ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμους δέν ἐφαρμόζεται τὸ
 ἄρθρον 12 τοῦ Νόμου 2310/1920 "Περὶ τῆς ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομικῆς
 διαδοχῆς" αἱ δέ σχολάζουσιν κληρονομίαι περιέρχονται εἰς ἰδρυθη-
 σόμενον διὰ Β.Δ./τος Νομικόν πρόσωπον ὕπερ θά ἔχῃ ὡς σκοπὸν τὴν Πε-
 ρίθαλψιν καὶ ἀποκατάστασιν τῶν Ἰσραηλιτῶν τῆς Ἑλλάδος.

2.- Διὰ Β.Δ./των ἐκδοθησομένων προτάσει τῶν Ὑπουργῶν Οἰκονομικῶν,
 Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κανονισθῇσονται αἱ λεπτομέρειαι τῆς ἐφαρ-
 μογῆς τοῦ παρόντος.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς του εἰς
 τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.-

Ἐν Ἀθήναις τῇ 18 Ἰανουαρίου 1946

Ἐν Ὄνόματι τοῦ Βασιλέως

Ὁ Ἀντιβασιλεὺς

Ὁ Ἀθηνῶν Δαμασκηνός

Τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον

Ὁ Πρόεδρος

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΣΟΦΟΥΛΗΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ

Γ.ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ, ΗΡ.ΠΕΤΙΜΕΖΗΣ, Κ.ΡΕΝΤΗΣ, Γ.ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ-ΝΟΒΑΣ, ΑΛ.ΜΥΛΩΝΑΣ,
 Θ.ΧΑΒΙΝΗΣ, Γ.ΜΠΟΥΡΔΑΡΑΣ, Δ.ΜΑΧΑΣ, Χ.ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ, Ε.ΜΑΛΑΜΙΔΑΣ, Θ.ΜΑΝΕΤ-
 ΤΑΣ, Κ.ΓΚΟΤΣΗΣ, Π.ΕΥΡΙΠΑΙΟΣ, Γ.ΜΑΥΡΟΣ, Δ.ΜΑΡΕΒΑΛΟΣ, Ν.ΚΡΑΣΑΔΑΪΗΣ,
 Γ.ΠΑΠΠΑΣ, Α.ΖΑΚΚΑΣ, Χ.ΠΑΠΑΣΤΑΥΡΟΥ.

Ἐθεωρήθη καὶ ἐτέθη ἡ μεγάλη τοῦ Κράτους σφραγίς.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 18 Ἰανουαρίου 1946.

Ὁ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ὑπουργός

ΚΩΝΣΤ.ΡΕΝΤΗΣ

1945: Επιμνημόσυνη δέηση των διασωθέντων Εβραίων στο ερειπωμένο εβραϊκό νεκροταφείο της Θεσσαλονίκης.

Η επαναλειτουργία της Ισραηλιτικής Κοινότητας Θεσσαλονίκης

Από το βιβλίο του Ιωσήφ Νεχαμί «In Memoriam» παραλαμβάνουμε τα παρακάτω στοιχεία που αφορούν την επαναλειτουργία της Ισραηλιτικής Κοινότητας Θεσσαλονίκης, αρχικά στην Αίγυπτο και στη συνέχεια στη Θεσσαλονίκη μετά το Ολοκαύτωμα:

“Οι Εβραίοι φαίνεται σαν να τα έχουν χαμένα. Δεν έχουν κατευθύνσεις, οδηγούς, συνοχή. Αποφασίζουν να ξανασυστήσουν την παλαιά κοινοτική ενότητα. Γίνεται μια προληπτική δοκιμή αναδιοργάνωσης, στην Αίγυπτο, από μερικές προσωπικότητες της Θεσσαλονίκης και των Αθηνών, που είχαν κατορθώσει να δρα-

πετεύσουν κατά την κατοχή. Κανείς, όμως, ως την ώρα εκείνη δεν μπορούσε να σιγήσει το μέγεθος της καταστροφής. Συνεστήθησαν, με πρωτοβουλία του δικηγόρου Αλφρέδου Κοέν, δύο συμβούλια: το ένα εξεπροσωπεί την Κοινότητα Θεσσαλονίκης και το άλλο την Κοινότητα Αθηνών. Επικεφαλής του πρώτου ήτο ο αρχιτέκτων Εντουϊν Σαλτιέλ, ο Ελί Κοέν κι ο Αλμπερ Μόλχο, ο προικισμένος πολυγλωσσος, δημοσιογράφος, γνωστός με το ψευδώνυμο Νατοινλίταν (πέθανε στην Αθήνα τον Απρίλιο του 1945). Του δευτέρου ο Χαϊμ Πιζάντι και ο Ζακ Μπενζονάνα. Τόσον η Ελληνική Κυβέρνηση που ήδρευε τότε στην Αίγυπτο, όσον και το εβραϊκό στοιχείο

του Καϊρου και της Αλεξανδρείας, έκαμαν πολύ καλή υποδοχή σε τούτη την υπολογίσιμη προσπάθεια. Όμως, ο Αλφρέδο Κοέν, ο εμπυχωτής αυτών των επιτροπών, δεν κατόρθωσε να φθάσει στην Ελλάδα, παρά στις αρχές Δεκεμβρίου 1944. Τότε πια τοπικές προσπάθειες είχαν, ως ένα σημείο, ανακόψει την αναρχία των πρώτων ημερών. Παντού, σε όλους τους αναγεννώμενους εβραϊκούς κύκλους, στην Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη, τη Λάρισα, τον Βόλο, τα Γιάννενα, την Κέρκυρα, ανθίζει και αναπτύσσεται η επιθυμία να νοικοκυρευτεί το σπίτι, να συσπειρωθούν οι άνθρωποι καλής θελήσεως, να συντονισθούν για μια εργασία μεθοδική και πειθαρχημένη, αλληλοβοηθείας και συνεργασίας. Όταν τα ήθη, οι συνήθειες της Αντιστάσεως, η ανυπακοή και το θράσος της παρανομίας, η αυθαιρεσία και η βία αγνοούσαν κάθε νόμο, τα πλέον ανυπότακτα, φαινομενικά, στοιχεία, μέσα από τους διασωθέντες, υπακούουν θεληματικά σ' έναν κανόνα, σε μίαν αρχή συντονισμού και διακυβερνήσεως, που μόνοι τους, τα επεξεργάζονται. Η Χαλκίδα, η Λάρισα, ο Βόλος, τα Τρίκαλα, αποκτούν, γρήγορα, έναν εβραϊκό πληθυσμό. Η Αθήνα έχει τώρα περισσότερους Εβραίους, παρ' όσους προ του πολέμου. Ποτέ τόσο πλήθος δεν πήγαινε στη Συναγωγή. Δεν συμβαίνει όμως το ίδιο και στη Θεσσαλονίκη, τα Γιάννενα, την Κέρκυρα. Τούτες οι Κοινότητες, άλλοτε πολυάνθρωπες και ευημερούσες, είναι τώρα σκελετώδεις και σαν ραχιτικές» (σελ. 341).

***

«Η Θεσσαλονίκη αργεί κάπως να οργανωθεί. Την 1ην Δεκεμβρίου 1944, μερικοί νέοι παραβιάζουν τις σκουριασμένες θύρες της Συναγωγής των Μοναστηριωτών, που ο Διεθνής Ερυθρός Σταυρός είχε χρησιμοποιήσει σαν αποθήκη. Χάρης σε τούτο το γεγονός, απέφυγε την καταστροφική μανία των Ναζί. Μια πρώτη γενική συνέλευση πραγματοποιήθηκε με εκατόν τριάντα επτά παρόντες. Διατηρούνται ακόμη κάποιες συνήθειες της Αντιστάσεως. Μέσα στον ιερό χώρο, μερικά μυδραλλιοβόλα, καθρεφτίζουν τις χλωμές αχτίδες του ήλιου που εισδύουν από τα θολά παράθυρα. Παρά ταύτα συζητούν με πολλή ηρεμία. Πριν από κάθε τι, πρέπει να συγκροτηθεί ένα αντιπροσωπευτικό όργανο, ένα συμβούλιο που θα έχει εξουσία να ομιλή εξ ονόματος όλων των διασωθέντων. Πρώτη φροντίδα αυτού του Συμβουλίου θα είναι να προβή στα κατάλληλα διαβήματα για να δοθεί στον καθένα ένα «δελ-

τίον άρτου». Το Συμβούλιο εκλέγεται διά βοής. Έτσι, τοποθετήθηκε το πρώτο ορόσημο.

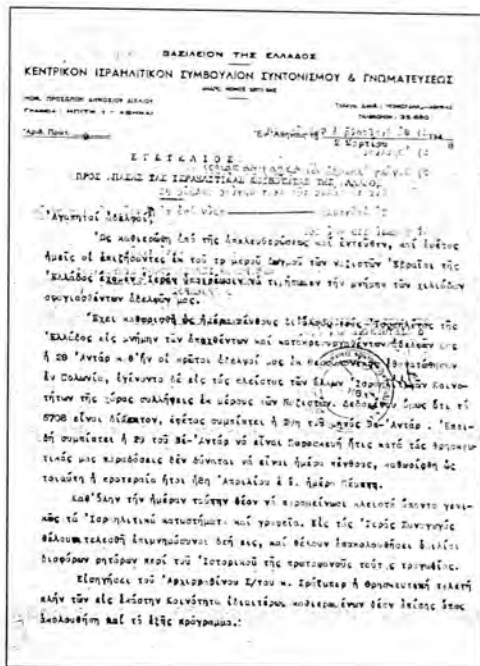
Χρειάζεται τώρα, σε τούτη την Κοινότητα που προσπαθεί να ξαναζηήσει, ένας τόπος συγκεντρώσεως, μια στέγη για τα γραφεία, τις υπηρεσίες μητρώου, περιθάλψεως, λατρείας. Δεν ήτο δυνατό να γίνει λόγος να χρησιμοποιηθεί για ένα τέτοιο σκοπό η Συναγωγή που μόλις είχε παραληφθεί. Άλλωστε, την κατέλαβον εξ εφόδου οι λογής άστεγοι, που κατόρθωναν, επί τέλους, κάπου να στεγασθούν, στα πλάγια του κτιρίου και στο ανώγειο. Με μύριες δυσχέρειες, παρά τις ισχυρές αντιδράσεις, κατόρθωσαν να ελευθερώσουν τον χώρο ενός θρησκευτικού κοινοτικού κέντρου, μέσα στην πόλη, όπου είχε εγκατασταθεί το καμπαρέ «Μινέρβα». Από τότε, η κοινοτική δραστηριότης κατορθώνει ν' αναπτυχθή προς όλους τους τομείς» (σελ. 344).

***

«Η Υπηρεσία της Στεγάσεως, φιλοξενεί καμιά εικοσαριά μεμονωμένες κοπέλλες, που δεν είναι όλες από τις άλλοτε εκτοπισθείσες. Ζουν σε μίαν οικογενειακήν ατμόσφαιρα. Οι κοπέλλες αισθάνονται σαν στο σπίτι τους. Το ίδρυμα κατευθύνει μια διευθύντρια και ένα συμβούλιο κυριών. Οι κοπέλλες διδάσκονται ραπτική, οικιακές εργασίες, μαγειρική. Ταυτόχρονα, συμπληρώνουν τη γενική μόρφωσή τους και μαθαίνουν εβραϊκά και αγγλικά, καθώς και ελληνικά, που είναι και η γλώσσα του ιδρύματος.

Από την απελευθέρωση κι εδώ, λειτουργεί στην Αθήνα ένα κρατικό δημοτικό σχολείο, με 80 μαθητές (53 αγόρια και 27 κορίτσια), υπό την διεύθυνση δύο διδασκάλων. Τα παιδιά παίρνουν ένα πλούσιο μεσημβρινό φαγητό. Το καλοκαίρι, χάρις στη φροντίδα του Πατριωτικού Ιδρύματος παραθερίζουν σε κάμπινγκ. Στη Θεσσαλονίκη, ένα «Παιδικό Κέντρο», συγκεντρώνει τα περισσότερα παιδιά και των δύο φύλων, όταν δεν πάνε σχολείο. Το κέντρο διευθύνει η αγαθοεργός Κυρία Άννυ Κοέν, βοηθούμενη για μακρό χρονικό διάστημα από την Κυρία Λιλή Σιακή, αξιόλογη παιδαγωγό. Καταβάλλονται επίσης επαινετές προσπάθειες που αποτελεσματικά ενισχύονται από την Ζόιντ, για την ανανέωση της εβραϊκής πίστεως και των λατρευτικών παραδόσεων. Η Ζόιντ βοηθεί επίσης τους απόρους Εβραίους σπουδαστάς. Κλινικές, πλούσια εφοδιασμένες, παρέχουν τα αγαθά των στη Θεσσαλονίκη και την Αθήνα. Όλα τούτα τα έργα, καταργούνται προοδευτικά» (σελ. 355).

Ημέρα πένθους για τα θύματα του Ολοκαυτώματος

Με την υπ' αριθμ. 9 της 2.3.1948 εγκύκλιό του το Κεντρικό Ισραηλιτικό Συμβούλιο Ελλάδος αναφέρεται στην καθιέρωση για τις Εβραϊκές Κοινότητες της Ελλάδος Ημέρας Πένθους, με ορισμένο τυπικό, για τα θύματα του Ολοκαυτώματος:

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

Αγαπητοί Αδελφοί,

Ως καθιερώθη από της απελευθερώσεως και εντεύθεν, και εφέτος ημείς οι επιζήσαντες εκ του τρομερού διωγμού των ναζιστών Εβραίοι της Ελλάδος έχομεν ιεράν υποχρέωσιν να τιμήσωμεν την μνήμην των χιλιάδων σφαγιασθέντων αδελφών μας.

Έχει καθορισθή ως ημέρα πένθους δι' όλους τους Ισραηλίτας της Ελλάδος εις μνήμη των απαχθέντων και κατακρεουργηθέντων αδελφών μας η 29η Αντάρ, καθ' ην οι πρώτοι αδελφοί μας εκ Θεσσαλονίκης εθανατώθησαν εν Πολωνία, εγένοντο δε εις τας πλείστας των άλλων Ισραηλιτικών Κοινοτήτων της χώρας συλλήψεις εκ μέρους των Ναζιστών. Δεδομένου όμως ότι το 5708 είναι δίσεκτον, εφέτος συμπίπτει η 29η του μηνός Βε-Αντάρ. Επειδή συμπίπτει η 29η του Βε-Αντάρ να είναι Παρασκευή ήτις κατά τας θρησκευτικές μας παραδόσεις δεν δύναται να είναι ημέρα πένθους, καθορίσθη ως τοιαύτη η προτεραία, ήτοι η 8η Απριλίου ε.ε., ημέρα Πέμπτη.

Καθ' όλην την ημέραν ταύτην δέον να παραμείνωσι

κλειστά άπαντα γενικώς τα Ισραηλιτικά καταστήματα και γραφεία. Εις τας Ιεράς Συναγωγάς θέλουναι τελεσθή επιμνημόσυναι δηήσεις και θέλουν επακολοιθῇσιν ομιλίας διαφόρων ρητόρων περί του ιστορικού της πρωτοφανούς ταύτης τραγωδίας.

Εισηγήσει του Αρχιεραββίνου Σ/του κ. Σράιμπερ η θρησκευτική τελετή πλην των εις εκάστην Κοινότητα ιδιαίτερος καθιερωμένων δέον επίσης όπως ακολουθήσῃ και το εξής πρόγραμμα:

1. Θα διαβασθῇ ο Ψαλμός 16.
2. Ομιλίας.
3. Μεγάλη Ασφαβά.

Εις το τέλος της λειτουργίας Ψαλμός 91. Το απόγευμα, πριν από το Μινχά, θα διαβασθῇ οι Ψαλμοί 119 και 16.

Ο Πρόεδρος
Κωνσταντίνος Κωνσταντίνου

ΠΑΛΙΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

Από το Σέδερ τον Πέσαχ
για τα παιδιά του σχο-
λείου της Ισραηλτικής
Κοινότητας Αθηνών, στη
Συναγωγή.

Από τη διανομή εφοδίων της Joint, μπροστά στη μισοκατε-
στραμμένη Συναγωγή της Λαρίσας, Δεκαετία 1950.

Από το χορό του Χαονκά στο Πνευματικό Κέντρο της Ισραηλι-
τικής Κοινότητας Λαρίσας, Δεκέμβριος 1953.

Μια σπάνια φωτογραφία από μία από τις πρώτες συνεδριάσεις του Δ.Σ. του Κ.Ι.Σ. σε πλήρη σύνθεση. Στο κέντρο εικονίζεται ο πρόε-
δρος του Κ.Ι.Σ. Κανάρης Κωνσταντίνης ενώ διακρίνονται επίσης η Αμερικανική εκπρόσωπος της Joint, ο Ζαχαρίας Βιτάλ, ο Χαϊμ
Μπενθουμπή, ο Καλεφεζράς, ο Μωΐς Καραάσσο

Από την επίσκεψη στο Ισραήλ τον Μητροπολίτη Δημητριάδος Δαμασκηνού το 1964. Αριστερά ο πρόεδρος της Ισραηλιτικής Κοινότητας Βόλου Ιωσήφ Σαμουήλ.

ΑΠΟ ΔΕΙΠΝΟΝ ΤΟΥ ΧΑΝΟΥΚΑ

Ο βιομήχανος κ. Ανσέλμος Ζ. Μουρτζούκος, Επίτιμος Πρόεδρος του Κέντρου Καγιέμετ, ανάπτει την "Χανονκίγια" διαβάζων τον χαθιερωμένον Ύμνον "Ανερότ-Αλάλον". Παραπλεύρως τον οι κ.κ. Ραφ. Κωνσταντίνης, Πρόεδρος του Κέντρου Καγιέμετ και Ηλίας Ναχμάν της Οργανωτικής Επιτροπής.

(Από την «Εβραϊκή Εστία», τεύχος 105, 4 Ιανουαρίου 1952)

Το φωτογραφικό υλικό του τεύχους προέρχεται από το αρχείο των:

- Κεντρικού Ισραηλιτικού Συμβουλίου Ελλάδος
- Εβραϊκού Μουσείου Ελλάδος
- Μωσή Κωνσταντίνη
- Εσδρά Μωσή

Επίσης από τα βιβλία των:

Ν. Σταυρουλάκη: «Jewish Sites and Synagogues in Greece»,
Ραφ. Φρεζή: «Η Ισραηλιτική Κοινότητα Βόλου»,
και Ιωσήφ Νεχαρά «In Memoriam»

Πόλεις με Εβραϊκό πληθυσμό προπολεμικά

Αγρίνιο, Αθήνα, Αλεξανδρούπολη, Άρτα, Βέροια, Βόλος, Διδυμότειχο, Δράμα, Ζάκυνθος, Ηράκλειο, Θεσσαλονίκη, Ιωάννινα, Καβάλα, Καρδίτσα, Καστοριά, Κέρκυρα, Κομοτηνή, Κως, Λαγκαδάς, Λάρισα,

Νέα Ορεστιάδα, Ξάνθη, Πάτρα, Πρέβεζα, Ρέθυμνο, Ρόδος, Σέρρες, Τρίκαλα, Φλώρινα, Χαλκίδα, Χανιά.

[Σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία Ισραηλιτικές Κοινότητες υπάρχουν σε

πόλεις όπου κατοικούν πάνω από 20 εβραϊκές οικογένειες. Στην απαρίθμηση των παραπάνω πόλεων περιλαμβάνουμε όμως και τις πόλεις όπου βάσει της νομοθεσίας οι Εβραίοι δεν συνιστούσαν Κοινότητα].

Πόλεις με εβραϊκό πληθυσμό μετά τον πόλεμο

Αγρίνιο (δεν ήταν Κοινότητα διότι απαρτιζόταν μόνο από 32 μέλη), Αθήνα, Άρτα, Βέροια, Βόλος, Διδυμότειχο, Δράμα, Ζάκυνθος, Θεσσαλονίκη, Ιωάννινα, Καβάλα,

Καρδίτσα, Καστοριά, Κατερίνη, Κέρκυρα, Κομοτηνή, Λάρισα, Νέα Ορεστιάδα, Ξάνθη, Πάτρα, Πρέβεζα, Τρίκαλα, Φλώρινα, Χανιά (ελάχιστα μέλη), Χαλκίδα.

Κοινότητες εν αδρανεία

(χρονολογία κατά την οποία τέθηκαν σε αδράνεια)

Βέροια 1970
Καβάλα 1970

(χρονολογία κατά την οποία τέθηκαν σε αδράνεια)

Καρδίτσα 1970
Ρόδος 1970

Διαλυθείσες Κοινότητες

(χρονολογία κατά την οποία διαλύθηκαν)

Αγρίνιο
Αλεξανδρούπολη 1972
Άρτα 1959
Διδυμότειχο 1987
Δράμα 1970

Ζάκυνθος 1970
Ηράκλειο 1968
Καστοριά 1972
Κομοτηνή 1958
Κως 1970
Λαγκαδάς 1958
Νέα Ορεστιάδα 1970

Ξάνθη 1958
Πάτρα 1991
Πρέβεζα 1958
Ρέθυμνο 1958
Σέρρες 1957
Φλώρινα 1970
Χανιά 1958

Κοινότητες που υπάρχουν σήμερα (1996)

Εν ενεργεία: Αθήνα, Βόλος, Θεσσαλονίκη, Ιωάννινα, Κέρκυρα, Λάρισα, Τρίκαλα, Χαλκίδα.

Εν αδρανεία (αριθμούν λιγότερο από 20 οικογένειες): Βέροια, Καβάλα, Καρδίτσα, Ρόδος.

Τα μέλη των Δ.Σ. του Κεντρικού Ισραηλιτικού Συμβουλίου κατά την περίοδο 1944-1951

Το Κεντρικό Συμβούλιο Ισραηλιτικών Κοινοτήτων Ελλάδος (συσταθέν διά της υπ' αριθμ. 40741 της 20.11.1944 πράξεως του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων) αποτελείτο από τους: Ασέρ Μωυσή (πρόεδρος), Δανιήλ Σ. Αλχανάτη (αντιπρόεδρος), Ηλία Νεγρίν (γεν. γραμματέα), Μωύς Καράσσο, Κανάρη Κωνσταντίνη, Μωυσή Λεβή, Μωύς Μάτσα, Μωύς Μπενβένιστε, Ροβέρτο Ραφαήλ, Ιούλιο Ταζάρτες, Εμμανουήλ Φόρνη. Έδρα: οδός Ηπίτη 1 - Αθήνα.

Το πρώτο Διοικητικό Συμβούλιο του Κεντρικού Ισραηλιτικού Συμβουλίου Συντονισμού και Γνωματεύσεως (ιδρυθέντος διά του Α.Ν. 367/45) διορίστηκε με την υπ' αριθμ. 33535/17.7.1945 απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Συγκροτήθηκε σε Σώμα στις 23.7.1945, με μυστική ψηφοφορία και αποτελείτο από τους: Μίνω Λεβή (πρόεδρος), Πέπο Μπενουζίλιο (αντιπρόεδρος), Αλφρέδο Κοέν (γεν. γραμματέα), Βίκτωρ Λεβή (ταμία), Δανιήλ Σ. Αλχανάτη, Σαλβατώρ Εξρατή, Κανάρη Κωνσταντίνη, Μίνω Κωνσταντίνη, Ανσέλμο Μουρ-

τζούκο, Ασέρ Μωυσή, Ηλία Νεγρίν, Ροβέρτο Ραφαήλ.

Από της ιδρύσεως του ΚΙΣ μέχρι και τον Ιανουάριο του 1951, οπότε και δημοσιεύθηκε ο νόμος 1657 με τον οποίον το ΚΙΣ κατέστη μόνιμον όργανον εκπροσωπήσεως του Ελληνικού Εβραϊσμού, μέλη του Δ.Σ. του ΚΙΣ διετέλεσαν κατ' αλφαβητική σειρά οι εξής:

Εμμανουήλ Αβδελάς, Δανιήλ Σ. Αλχανάτης, Ίνο Άντζελ, Εμμανουήλ Αρούχ, Ζαχαρίας Βιτάλ, Ηλίας Γκανής, Σαλβατώρ Εξρατής, Ισαάκ Εμμανουήλ, Μωύς Καράσσο, Αλφρέδος Κοέν, Σαμουήλ Κοέν, Φρειδερίκος Κόρνικερ, Κανάρης Κωνσταντίνης (πρόεδρος), Μίνως Κωνσταντίνης, Βίκτωρ Λεβής, Ισαάκ Λεβής, Μίνως Λεβής (πρόεδρος), Ισαάκ Ματαράσσο, Μίνως Μάτσας, Μωυσής Μάτσας, Μωύς Μπενβένιστε, Χαΐμ Μπενρουμπή (πρόεδρος), Ανσέλμος Μουρτζούκος, Πέπο Μπενουζίλιο, Σολομών Μπίτη, Ασέρ Μωυσής (πρόεδρος), Ηλίας Νεγρίν, Ροβέρτος Ραφαήλ, Σαμ Σαλφατής, Αβραάμ Σαρφατής, Ιούλιος Ταζάρτες, Βιτάλ Τωβίλ, Αλβέρτος Φάις, Εμμανουήλ Φόρνης, Ερρίκος Φόρτης, Σολομών Χαγουέλ.

ENGLISH SUPPLEMENT

ISSUE No 142

March - April 1996

The 50th Anniversary of the Central Board of Jewish Communities in Greece

*«The gap that was opened by the earthquake and was
immediately filled with flowers»*

D. Solomos

THE YEAR 1995 marked the 50th Anniversary of the foundation of the Central Board of Jewish Communities in Greece, established with Act 367 of 1945.

(The present form of this coordinating organ which represents the Greek Jewry was finalised in 1951, with Act 1657).

The Greek Jewry celebrates this year this fifty-year period, by honouring the Greek State for the significant assistance it has always offered, as well as the coreligionist leaders who performed the fundamental work.

The issue of our magazine that you have in hand, discusses through its articles the first six years of operation of the Central Jewish Board of Greece (1945-1951), and reveals the laborious endeavour undertaken for the re-establishment of the Greek Jews, literally from the ashes of the crematoria.

We honour those who assisted in the re-establishment of the Greek Jewry

IN THE PROCEEDINGS of the board meetings of the Central Jewish Board of Greece dated August 2nd, 1949, Asher Moissis, of blessed memory, then President of the Board, made a brief report on the action taken in the previous four years and mentioned, among other things, the following:

«When the first board of the Central Jewish Board of Greece assumed its duties, the Communities were broken and our coreligionists were for the most part, in a desperate situation. Immediately the Central Jewish Board worked towards the re-organisation of the Communities and recommended the passing of relevant laws to the government... It founded Foundations and Organisations and brought relief to the survivors of the persecution, and finally, instituted awareness of the fact that the deserted Jewish property should belong to all the surviving Jews of Greece».

WHEN THE ABOVE WAS BEING REPORTED ON, only four years had passed since the end of the World War II, which found the Jews of Europe diminished by 6 whole million souls. In this hecatomb of martyrdom the Greek Jewry has the sad privilege to be among the first in number of victims, since 86% of its total was lost. «Heavy terror has become for me the function of memory / I lose heart at my every memory», writes the poet *Dialekti Zevgoli-Glezou*.

WE WILL RECALL 1945 to the memory of the older ones of us. The period of the national time of death, of the dark years of the Occupation, has passed. Greece is free, but almost completely destroyed. Whole towns and villages have been deserted, the largest part of the population has congregated to the big cities in search of the daily bread, extended areas of the country are not controlled by the government, the public services are not fully functional, communications are not functioning at all. Food shortages present a major problem for the authorities and a daily worry for every citizen, properties have been destroyed or have changed ownership, a divided society seeks ways not to develop, but to survive.

Within this biblical chaos, we the Jews also exist. Others are returning from the camps of death, others emerging from the hiding places where we had been kept safe by our Christian compatriots, others yet, are coming down from the mountains of the National Resistance. We find our families broken, we seek our relatives and can find no one, and nobody can give us

information as to their fate. We seek our belongings: they are also seized, lost. We ask for the help of our communities: they are also broken, virtually non-existent. We seek refuge in our Lord: but our synagogues are destroyed, our rabbis have also been lost at the camps of shame. There is no light, no help from anywhere.

THEN A GROUP OF OUR CORELIGIONISTS, truly and literally of blessed memory, undertake the effort for the re-organisation of the Greek Jewry. From the beginning, from minus zero, from scratch.

IN THIS DESPERATE EFFORT to awaken hope, two factors assisted us: The first, is the Jewish Organisations abroad, and mainly in the USA, since those of Europe found themselves in much the same circumstances as we did. But we had a further serious problem: the Jews of Greece, apart from the great and flourishing community of Thessaloniki, were not in any way connected with Jewish Organisations abroad before the War.

We have always lived so assimilated with our Christian brethren, that we never had particular relations with Jewish organisations in other countries. Therefore, at the end of World War II, we had to explain to them that before the War there used to be in Greece 31 Jewish Communities in corresponding towns, from which, others had disappeared from the face of the earth, and others had lost their human content and material resources.

In that hour, within the ruins of the total European destruction, it was difficult to attract their attention. We are grateful to these Jewish Organisations abroad for all their help.

HOWEVER, THE MAIN FACTOR which assisted us, and without which nothing would have been achieved, was the Greek Government.

The actions the government undertook on behalf of the Greek Jews, recommend it very highly, given the fact that among the major significant problems it was faced with, it had the honourable volition to occupy itself with the problems of its Jewish citizens. In the proceedings of the board meetings of the then newly founded Central Jewish Board of Greece stand recorded frequent meetings of its leaders with the Prime Ministers at the time Constantine Tsaldaris, Themistoklis Sofoulis, Sofoklis Venizelos, Alexandros Diomidis, with various ministers and general directors of ministries. And above all, the life-giving protection of Archbishop Damaskinos, the Head of the Greek Christian Orthodox Church, has been recorded, a protection which had begun in the dark years of extermination of the Holocaust and continued until the hour of his death, honouring thus his human nature as well as his religious capacity.

WITHIN THE FRAMEWORK OF ITS INTEREST for its Jewish citizens, the Greek Government voted for laws unique in Europe concerning the restitution of Jewish properties and our rehabilitation. These laws did not reflect any favouritism towards Jews. They were laws of humanity and factual recognition of the sacrifices to which a productive part of the Greek people had been subjected.

They were laws founded on drops of blood, which in their turn became the foundation based on which we obtained once again our human identity, our lives, our homes. As the well known Greek author Costas Tsiropoulos writes: «The home is the root of the tribe and man's root. With the home, through the home he gets to know his first world, he allows it to take root inside him and becomes aware of the first step of History which is the consciousness of the family and its own course as a generation through time». This is the home we have found, thanks to the Greek government.

IN THE FIFTY YEARS which have passed since then, the Greek Jews were granted many opportunities to honour from the innermost recesses of their heart all those, organisations and individuals, well-known people or simply the people next door, who stood by us in the hour of Persecution and Pain. The recognition owed to them is eternal.

TODAY WE HONOUR THE GREEK STATE. The state and civil leadership, the public administration, the authorities, the state officials, the local government who assisted us. Without them, what is left of the Greek Jews would have been lost in the sea of desperation. The fact that the few remaining Jews managed to be reborn, is owed to all of them.

IN CASES SUCH AS THESE any word beyond a simple thank you, is inappropriate. It diminishes the size of the beneficence.

1945-1951:

The first six crucial years

Review of the proceedings of the sessions of the Central Jewish Board of Greece

The Central Board of Jewish Communities in Greece was founded after the World War II, in 1944 by the Minister of Religions and Education and later the Central Jewish Board for Co-ordination and Advice was officially founded in 1945 by an Obligatory Law. The proceedings of their sessions, as the first Pan-Hellenic collective organisation of Jews, constitute the document that best describes the endeavour immediately after the liberation of Greece, in October 1944, in order to reorganise the representatives of Greek Jewry, as well as the problems that these organs were forced to deal with.

The epigrammatic phrasing of the proceedings gives them the advantage of being impersonal, therefore objective and in any case official, since their recording is commonly accepted by all participants in the collective activity.

Thus, the proceedings of the sessions of the administrative organs of Greek Jewry in the crucial six-year period 1945-1951, result in certain basic facts concerning main issues dealt with during this period of time:

a) Close co-operation between factors of Greek Jewry and the Greek government in order to provide essential,

and efficient care for survivors (whether they were in Greece or they had returned from the German concentration camps). **The Greek Government showed genuine interest** and did not fail – just like during the pre-war period – to give moral and material support to assist the function of the Jewish Communities of the country. In addition, **the Greek Church co-operated efficiently**, just like it had held an excellent attitude towards the Jews during the Occupation.

b) A pile of immediate and long-term problems were awaiting the representatives of Greek Jewry of the time and they had to be dealt with all at once. They included issues such as settlement and re-housing of families, caring of elderly prisoners and other categories of people who were destitute and unable to earn a living, securing the real estate properties of Jews who survived or who perished of disappeared during the war, restoring communal and private properties that had been seized or transgressed, passing a law in relation to general Jewish issues of rehabilitation, etc. At the same time, daily life issues had to be taken care of immediately, for instance, finding rabbis to carry out ceremonial services, Jewish Hebrew teachers to ensure the continuation of Jewish education, housing families that returned from the death camps or from the National Resistance. In order to carry out this huge project, resources had to be found, and since the ruined national economy could not provide such resources, they had to be obtained abroad. In other words, these were issues concerning **the rehabilitation of persons, families, groups, collective organs to social survival.**

c) **The immediate undertaking of collecting information about Jews from various provincial towns.** Greece had just come out of a triple enemy occupation - Italian, German and Bulgarian - and the Jewish communities were geographically located in areas where all of these three enemy forces had ruled. In addition, immediately after the liberation, many of these areas of the country were ruled by guerrilla groups and not by the Greek Government, furthermore it was difficult to register and to reconstruct the Jewish Communities. The Central Board of Jewish Communities in Greece had great difficulty and limited resources with which it had to assist the communities to reconstruct their religious life and to rebuild synagogues and cemeteries which had been destroyed during the persecution. Some of the cemeteries which belonged to Jewish Communities where there were no longer any living members, were donated to the State or to local Municipalities.

d) As a result of the events which took place during and after the War, occupation and post-occupation, the entity of Jewish survivors as well as a large portion of the Greek people, was concentrated in Athens where the Jewish Community faced the greatest problems concerning the development of communal life and the care for the immediate needs of survivors. Besides the biological and professional issues, there were problems with Jews, who, during the Occupation, had to convert to Christianity

against their inclination, or who participated in the National Resistance and now had to be «declassified» according to the procedure of «social beliefs», and problems with those few who collaborated or were accused of having collaborated with the enemy. **The problems with such individuals were also pressing and required legal settlement.**

e) **Interstate relations problems had to be dealt with**, for example the plot of land owned by the family of the diplomat-secretary of state, Ioannis Politis, in Tel Aviv. A newly-born state - that of Israel, and a newly-liberated one - that of Greece - were asked to solve personal differences connected to property involving a great amount of economic resources. Representatives of Greek Jewry had to mobilise international Jewish organisations in order to find the necessary sums of money.

f) Greece came up with unique solutions concerning certain Jewish issues, for example the principle that **properties owned by Jews who had been annihilated by nazis belong to surviving Jews.** In honour of the Greek Government and of the four year-struggle of Greek Jewish leadership this principle became widespread in other countries too and became part of the term requested for Peace Treaties with satellite countries-allies to Germany. Of course, according to the remarks of Frangiski Abatzopoulou in her book «The Holocaust in the testimonies of Greek Jews» (p. 230) and to the remarks of Is. Nehama in his book «In Memoriam» (p. 374), plain figures prove that the laws of Greek State beneficial to Jews were not fully observed. «In Salonica, for example, out of 11.000 «requisitioned» apartments only 600 were claimed by their legal owners (the rest had died in the crematoria). Only thirty were returned back, while 270 legal owners were given back only one or two rooms. Only 299 shops out of 2.300 were given back».

g) **Personal matters concerning the lives of coreligionists** were brought to the attention of the Central Jewish Board of Greece, the only communal organ which could help since then (e.g. someone from Trikala applied for assistance in order to study at a Secondary Technical School, pupils of a Radio Technical School requested the purchase of equipment in order to practice their profession, young women needed to be provided with a dowry). These people requested assistance in order to practice their most basic right: The right of living.

h) **The following committees were formed in order to deal with problems which needed an immediate solution:**

1) Relief from Egypt, 2) Provision of medical aid and food supplies, 3) Allocation of financial aid to students, 4) Allocation of scholarships, 5) Searching for deportees, 6) Housing, 7) Orphanage.

Following this, after the legal foundation of the Central Jewish Board, the Central Relief Committee was established and functioned. With the assistance of the American Joint Distribution Committee, the following

institutions were established: «Esther» Orphanage in Kifissia (which sheltered a total of 250 children over 2 years old), the Home for the Unprotected Girl in Athens, the Home for the Working Girl, the Home for Professional Rehabilitation, Ahsharah (a place of temporary residence and preparation of Jews immigrating to Israel, first in Galatsi and later on in Frangoklissia). In addition, 40-50 elderly Jews were hospitalised in the Athens Home of the Aged, those suffering from tuberculosis were hospitalised in various sanatoria, a general health centre functioned in the Athens Community and finally, Benot Brit founded a convalescent home. ORT in Athens was providing technical education.

h) The Central Jewish Board of Greece was involved in **collecting data about collaborators** (Jews who had collaborated with the Occupation Authorities) and followed their cases in order to assist Justice. Special criminal lawyers were hired for this purpose.

i) At the same time the Central Jewish Board, through the Ministry of Foreign Affairs, took action in order to **prosecute war criminals and to collect data concerning their activity**, data which was brought to the attention of the judges during the Nuremberg Trial.

j) Data was collected on **Greek Gentiles who contributed in the rescue of Jews** during the Occupation, and after a thorough procedure a special organisation in Israel, «Yad Vashem», honoured them with the title of «Righteous Among the Nations».

k) The basic mission of the Central Jewish Board of Greece for the **development of Jewish education** was important. It looked for and found Hebrew teachers, rabbis and prayer books from abroad, given that they did not exist in Greece.

l) Although the reorganisation of Greek Jewry presented great problems **the Central Jewish Board was equally zealous over national problems**. It addressed foreign Jewish organisations in order to repeatedly present issues of national claims such as the mass kidnapping of children by the guerillas, Greece's demands for war reparations, etc.

For example, the following resolution of condemnation against the mass kidnapping of children was sent abroad:

«C.J.B. (K.I.S.) represents all Jewish Communities of Greece and shares in the national pain for the ongoing illegal detention of thousands of Greek children away from parents, families and homes. It addresses an urgent and warm request towards all Jews and Jewish Organisations of the world to take an interest and to participate in the highly human task of the repatriation of the expatriated Greek children».

m) Greek Jewry was equally interested in **the formation of a Jewish Homeland in Palestine**. At the same time, Greek Jewry participated in **national events** which were organised in the country proper, i.e. a monthly contribution in the «Civil Mobilisation» in 1948, a contribution in the fund drive during the «Work and Victory» Week, and the reformation of the «Greek Scout Corps» (the 13th chapter of Scouts in Athens).

The following foreign Organisations and Institutions which are being gratefully acknowledged, contributed in the hard effort of the Central Jewish Board of Greece to reorganise the Greek Jewry:

- The American Joint Distribution Committee (A.J.D.C.)
- The American Jewish Committee
- UNRA
- The Association for Greek Jews from Ioannina residing in New York
- The Jewish Community of Argentina and the Organisation «Comite pro Socorso»
- The Jewish Community of London
- The Organisation «Hermador» of Salonica Jews residing in New York
- The chief rabbi of London, Dr Ers, who sent a mobile synagogue in a vehicle in order to cover religious requirements
- The British Jewish National Fund
- The World Jewish Congress
- The Greek Jews of Egypt
- Corfu Jews residing in Egypt
- The Jewish Community of New York
- The Jewish Community of Sweden and Mosaiska Forsamlingene of Stockholm
- Jannina Relief Fund
- The Jewish Community of Baltimore
- The National Council of Jewish women in the USA
- The Sephardic Community of the USA (Central Sephardic Jewish Committee).
- The Jewish Agency (Sohnout Hayeoudit: A Jewish Representation which was founded by the Mandatory Powers, article 22 of San Remo Treaty, according to which the Society of Nations granted Britain the government of Palestine).
- Magen David Adom (i.e. Israel's Red Cross)
- The Technical Professional School, ORT (Organisation for Rehabilitation through Training)
- Keren Kayemet Leisrael (Jewish National Fund)
- The Youth section of the Zionist Organisation of Israel
- Ole Yavan (Union of Greek Jews in Palestine)

[The proceedings were indexed by Ms Bella Aaron]

θα μπορούσατε να θαυμάσετε
τη συλλογή Γαϊτή,
ενώ περιμένετε στην ουρά...
αλλά στη EUROBANK
δεν υπάρχουν ουρές.

Γιατί εδώ, η ταχύτατη εξυ-

πηρέτηση των πελατών και η εργονομία του

χώρου δεν επιτρέπουν τη δημιουργία συνωστισμού.

Και βέβαια αυτό δεν είναι το μοναδικό πλεονέκτημα
του καταστήματος της Eurobank στην οδό Όθωνος 8,
στην πλατεία Συντάγματος.

Αν δεν προσέφερε τις πιο πρωτοποριακές και
αποδοτικές τραπεζικές υπηρεσίες, θα μπορούσε να
είναι ένα μικρό μουσείο σύγχρονης τέχνης.

Γιατί τους χώρους του κοσμεί μια ανθεντική
έκθεση έργων του Γιάννη Γαϊτή. Άλλωστε η διάδοση
της τέχνης και η σύνδεσή της με την καθημερινή ζωή
είναι ένας από τους σημαντικότερους πολιτιστικούς
στόχους κάθε εξελεγχμένης κοινωνίας. Είναι ο στόχος
μιας Τράπεζας Αξιών, της Eurobank.

 EUROBANK
ΕΥΡΩΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Τράπεζα Αξιών

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΑΘΗΝΩΝ: ΟΘΩΝΟΣ 8, 105 57 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 3237000, FAX: 3222095

ins
Kif
yea
the
Pro
ten
im
Fra
hos
suff
san
Ath
cor
tech
t
col
col
foll
crin
i
the
pro
con
atte
j
cor
Occ
org
with
k
Gre
imp
rabi
not
I
pre
was
add
repe
mas
dem
F
con
was
«
Gre
illeg
fror
and
Org
part
the

LEO BURNETT